

د افغانستان انتقالی سلامی دولت

د عدلی وزارت

رسمی جریک

فوق العاده کڼه

د افغانستان اساسی قانون

قانون اساسی افغانستان

د چاپ نېټه: د ۱۳۸۳ هـ. ش کال د سلواغې د میاشتې (۸) - پرله پسې کڼه (۸۱۸)

دراين شماره:

۱- فرمان شماره (۱۰۳) مؤرخ ۱۳۸۲/۱۱/۶ رئیس دولت انتقالی اسلامی

افغانستان در مورد توشیح قانون اساسی افغانستان.

۲- قانون اساسی افغانستان.

۳- فهرست الفبائی (اندکس)

دامتياز خاوند : دعديلي وزارت

مسؤول چلوونكي : شاه جهان "بيگزاد"

مرستيال : نور علم

رسمي جریده

بسم الله الرحمن الرحيم

د افغانستان د اساسي قانون د توشیح

په باب د افغانستان د انتقالي اسلامي

دولت د رئيس

فرمان

کڼه: (۱۰۳)

نېټه: ۱۳۸۲/۱۱/۶

دلوی خدای په نامه او د افغانستان دنجیبو

خلکو د نېکمرغی په هیله، نوی اساسي

قانون چې د ۱۳۸۲ هجري لمريز کال

د ليندۍ له ۲۲ څخه دمرغومي تر ۱۴

نېټې پورې په کابل ښار کې د جوړې شوې

لويې جرگې لخوا په ۱۲ فصلونو او ۱۶۲

مادو کې درأیو په اتفاق تصویب شو،

توشیح او انفاذ يې اعلاموم.

د متعال خدای له در بار څخه هیله کوم

ترڅو دغه اساسي قانون د اسلام دمبین دین

د حکمونو په رعایت سره دملي یووالي

د ټینګښت، ددموکراسۍ دهدفونو د تحقق

دمدني ټولني دجوړولو، دټوليزې

اقتصادي، اجتماعي، سياسي او فرهنگي

بسم الله الرحمن الرحيم

فرمان

رئيس دولت انتقالي اسلامي

افغانستان در مورد توشیح قانون

اساسي افغانستان

شماره: (۱۰۳)

تاریخ: ۱۳۸۲/۱۱/۶

بنام خداوند بزرگ و به آرزوی سعادت

مردم نجیب و صلحدوست افغانستان،

قانون اساسی جدید را که توسط لویه

جرگه تاریخی ۲۲ قوس الی ۱۴ جلدی

۱۳۸۲ هجری شمسی، منعقدۀ شهر

کابل در ۱۲ فصل و ۱۶۲ ماده به اتفاق

آراء تصویب گردید، توشیح و انفاذ آنرا

اعلام می دارم.

از بار گاه خداوند متعال استدعا دارم تا

این قانون اساسی با رعایت احکام دین

مبین اسلام، تحکیم وحدت ملی، تحقق

اهداف دموکراسی، اعمار جامعه مدنی،

رفاه همگانی اقتصادی، اجتماعی،

سیاسی و فرهنگی، مشعل راه دولت

رسمي جریده

ومردم کشور گردیده، صلح، برابری و
برادری را بین ملت افغانستان تأمین
نماید.

سوکالی، دولت او دهبواد دخلکو
دلارې پيوه شي، سوله، برابري او ورورولي
دافغانستان دملت تر منځ تأمین کړي.

ومن الله توفيق

حامد کرزی

ومن الله توفيق

حامد کرزی

رئيس دولت انتقالی اسلامی افغانستان
۶/دلو/۱۳۸۲ هجری شمسی
شهر کابل

دافغانستان دانتقالي اسلامي دولت رئيس
۶/سلواغه/۱۳۸۲ هجری شمسی
دکابل ښار

رسمي جريده

فهرست		فهرست	
تعداد ماده	عنوان	دمادوشمېر	عنوان
	مقدمه		سريزه
(۲۱ ماده)	فصل اول: دولت	(۲۱ مادې)	لومړۍ فصل: دولت
(۳۸ ماده)	فصل دوم: حقوق اساسي و وجايب اتباع	(۳۸ مادې)	دويم فصل: د اتباعو اساسي حقوق او وجايب
(۱۱ ماده)	فصل سوم: رئيس جمهور	(۱۱ مادې)	درېم فصل: جمهور رئيس
(۱۰ ماده)	فصل چهارم: حكومت	(۱۰ مادې)	څلورم فصل: حكومت
(۲۹ ماده)	فصل پنجم: شوراي ملي	(۲۹ مادې)	پنځم فصل: ملي شوري
(۶ ماده)	فصل ششم: لويه جرگه	(۶ مادې)	شپږم فصل: لويه جرگه
(۲۰ ماده)	فصل هفتم: قضاء	(۲۰ مادې)	اووم فصل: قضاء
(۷ ماده)	فصل هشتم: اداره	(۷ مادې)	اتم فصل: اداره
(۶ ماده)	فصل نهم: حالت اضطرار	(۶ مادې)	نهم فصل: د اضطرار حالت
(۲ ماده)	فصل دهم: تعديل	(۲ مادې)	لسم فصل: تعديل
(۷ ماده)	فصل يازدهم: احكام متفرقه	(۷ مادې)	يوولسم فصل: متفرقه حكمونه
(۵ ماده)	فصل دوازدهم: احكام انتقالی	(۵ مادې)	دوولسم فصل: انتقالی حكمونه

رسمي جريده

۱

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام
على سيد الانبياء والمرسلين محمد ﷺ
وعلى آله واصحابه اجمعين.

مقدمه

ما مردم افغانستان:

- با ايمان راسخ به ذات پاک خداوند ﷻ و توکل به مشيت حق تعالی و اعتقاد به دين مقدس اسلام؛
- با درک بی عدالتی ها و نابسامانی های گذشته و مصایب بی شماری که بر کشور ما وارد آمده است؛
- با تقدير از فداکاری ها، مبارزات تاریخی، جهاد و مقاومت بر حق تمام مردم افغانستان و ارج گذاری به مقام والای شهدای راه آزادی کشور؛
- با درک این که افغانستان واحد و یکپارچه به همه اقوام و مردم این سرزمین تعلق دارد؛
- با رعایت منشور ملل متحد و با احترام به اعلامیه جهانی حقوق بشر؛
- به منظور تحکیم وحدت ملی و حراست از استقلال، حاکمیت ملی

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام
على سيد الانبياء والمرسلين محمد ﷺ
وعلى آله واصحابه اجمعين.

سريزه

مور د افغانستان خلکو:

- دلوی خدای ﷻ پر سپېڅلي ذات په ټينگ ايمان، د حق تعالی په مشيت پر توکل او د اسلام په سپېڅلي دين پر اعتقاد؛
- د ټبرو بې عدالتيو او ناخوالو په درک او زموږ پر هېواد راغليو بې شمېره مصيبتونو ته په پاملرنه؛
- د افغانستان د ټولو خلکو د سر بنښندو، تاريخي مبارزو، جهاد او برحق مقاومت د ستايلو او د وطن د آزادۍ د لارې د شهيدانو لور مقام ته په ارزښت وركولو؛
- په دې درک سره چې واحد او يو موټی افغانستان د دې خاورې په ټولو قومونو او خلکو اړه لري؛
- د ملگرو ملتو د منشور په رعایت او د بشر د حقوقو نړيوالې اعلاميې ته په درناوي؛
- د ملي وحدت د ټينگښت او د هېواد د استقلال، ملي حاکمیت او زمکنی

رسمي جریده

۲

بشپړتيا دساتني په منظور؛

▪ دخلکو پر اراده او دموکراسۍ ولاړ
نظام دتاسيس لپاره؛

▪ له ظلم، استبداد، تبعيض او
تاوتریخوالي پاکې؛ پرقانونيت، اجتماعي
عدالت، دانساني حقوقو او کرامت پر
خوندي تابه ولاړې مدني ټولني دجوړولو
او دخلکو داساسي حقوقو او آزاديو
دتامين په منظور؛

▪ دهېواد دسياسي، اجتماعي، اقتصادي
او دفاعي بنسټو نود پياوړي کولو لپاره؛
▪ ددې خاورې ټولو او سپدونکيو ته
ديو هوسا ژوندانه او د ژوند دسالم
چاپېريال دتامين په منظور؛

▪ او بالاخره په نړيواله کورنۍ کې
دافغانستان لپاره دوړخای دتثيبت په
منظور؛

دهېواد تاريخي، فرهنگي او ټولنيزو
واقعيتونو او دزمان له غوښتنو سره سم
مودغه اساسي قانون دخپلو استازيو له
لارې ديو زرو درې سوه دوه اتيايم
لمريز هجري کال دمرغومي دمياشتې
په خوارلسمه نېټه دکابل، په بنسار کې
تصويب کړي.

وتماميت ارضي کشور؛

▪ به منظور تاسيس نظام متکي بر
ارادهٔ مردم ودموکراسي؛

▪ به منظور ايجاد جامعهٔ مدني عاری
از ظلم، استبداد، تبعيض و خشونت
ومبتني بر قانونمندی، عدالت
اجتماعي، حفظ کرامت و حقوق انساني
وتامين آزادي ها و حقوق اساسي
مردم؛

▪ به منظور تقويت بنياد های سياسي،
اجتماعي، اقتصادي ودفاعي کشور؛
▪ به منظور تامين زندگي مرفه
ومحيط زيست سالم برای همه ساکنان
اين سر زمين؛

▪ وسر انجام، به منظور تثيبت جاينگاه
شايستهٔ افغانستان در خانوادهٔ بين
المللي؛

اين قانون اساسي را مطابق به
واقعيت های تاريخي، فرهنگي
واجتماعي کشور ومقتضيات عصر، از
طريق نمايندگان منتخب خود در لويه
جرگهٔ مورخ چهاردهم جدی سال یک
هزاروسه صدو هشتادو دو هجري
شمسي در شهر کابل تصويب کردیم.

رسمي جریده

۳

فصل اول دولت

مادهٔ اول

افغانستان، دولت جمهوری اسلامی، مستقل، واحد و غیر قابل تجزیه می باشد.

مادهٔ دوم

دین دولت جمهوری اسلامی افغانستان، دین مقدس اسلام است. پیروان سایر ادیان در پیروی از دین و اجرای مراسم دینی شان در حدود احکام قانون آزاد می باشند.

مادهٔ سوم

در افغانستان هیچ قانون نمی تواند مخالف معتقدات و احکام دین مقدس اسلام باشد.

مادهٔ چهارم

حاکمیت ملی در افغانستان به ملت تعلق دارد که به طور مستقیم یا توسط نمایندگان خود آنرا اعمال می کند.

لومړی فصل دولت

لومړۍ ماده

افغانستان، خپلواک، واحد، او نه بېلېدونکی اسلامي جمهوري دولت دی.

دوهمه ماده

د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت دین، د اسلام سپېڅلی دین دی. د نورو ادیانو پیروان د خپل دین په پیروی او د خپلو دیني مراسمو په اجرا کې د قانون د حکمونو په حدود وکې آزاد دي.

درېیمه ماده

په افغانستان کې هېڅ قانون نشي کولای چې د اسلام د سپېڅلي دین د معتقداتو او احکامو مخالف وي.

څلورمه ماده

په افغانستان کې ملي حاکمیت په ملت پورې اړه لري چې په مستقیم ډول یې په خپله یانې د خپلو استازیو له لارې عملي کوي.

ملت افغانستان عبارت است از تمام
افرادیکه تابعیت افغانستان را دارا
باشند.

ملت افغانستان متشکل از اقوام پشتون،
تاجک، هزاره، ازبک، ترکمن، بلوچ،
پشه یی، نورستانی، ایماق، عرب، قرغیز،
قرلباش، گوجر، براهوی، وسایر اقوام
میباشد.

بر هر فرد از افراد ملت افغانستان
کلمهٔ افغان اطلاق می شود.

هیچ فرد از افراد ملت از تابعیت
افغانستان محروم نمی گردد.

امور مربوط به تابعیت و پناهندگی
توسط قانون تنظیم می گردد.

مادهٔ پنجم

تطبیق احکام این قانون اساسی
وسایر قوانین، دفاع از استقلال،
حاکمیت ملی و تمامیت ارضی و
تأمین امنیت و قابلیت دفاعی
کشور از وظایف اساسی دولت
می باشد.

د افغانستان ملت عبارت دی له هغو
ټولو افرادو څخه چې د افغانستان تابعیت
ولري.

د افغانستان ملت له پښتون، تاجک،
هزاره، ازبک، ترکمن، بلوچ، پشه یی،
نورستاني، ایماق، عرب، قرغیز، قزلباش،
ګوجر، براهوي او نورو قومونو څخه
جوړ دی.

د افغان کلمه د افغانستان د ملت پر هر
فرد اطلاق کېږي.

د ملت هېڅ یو فرد د افغانستان له تابعیت
څخه نه محرومېږي.

په تابعیت او پناه ورکولو پورې مربوطې
چارې د قانون له ليارې تنظیمېږي.

پنځمه ماده

ددې اساسي قانون او نورو قوانینو
د حکمونو تطبیق، له استقلال، ملي
واکمنۍ او زمکنی بشپړتیا څخه دفاع او
د هېواد د امنیت او دفاعي قابلیت
تأمین، د دولت له اساسي وظایفو
څخه دي.

رسمي جریده

۵

شپږمه ماده

دولت، د انساني کرامت د ساتلو، بشري حقوقو د ملاتړ، د دموکراسۍ د تحقق، ملي وحدت د تأمین، د ټولو قومونو او قبایلو ترمنځ د برابری او د هېواد په ټولو سیمو کې د متوازي پراختیا او ټولنيز عدالت، پر بنسټ د یوې هوسا او پر مختللي ټولني په جوړولو مکلف دی.

ماده ششم

دولت به ایجاد یک جامعه مرفه و مترقي بر اساس عدالت اجتماعي، حفظ کرامت انساني، حمايت حقوق بشر، تحقق دموکراسي، تأمین وحدت ملي، برابری بين همه اقوام و قبایل و انکشاف متوازن در همه مناطق کشور مکلف می باشد.

اوومه ماده

دولت د ملگرو ملتونو د منشور، د بین-الدول معاهدو، د نړیوالو میثاقونو چې افغانستان له هغو سره تړاو لري او د بشري حقوقو د نړیوالې اعلاميې رعایت کوي.

ماده هفتم

دولت منشور ملل متحد، معاهدات بین الدول، میثاق های بین المللی که افغانستان به آن ملحق شده است و اعلامیه جهانی حقوق بشر را رعایت می کند.

دولت د هر راز تروریستي اعمالو، د مخدره موادو د کرلو او قاچاق او د مسکراتو د تولید او استعمال مخنیوی کوي.

دولت از هر نوع اعمال تروریستی، زرع و قاچاق مواد مخدر و تولید و استعمال مسکرات جلوگیری می کند.

اتمه ماده

دولت د هېواد خارجي سياست د خپلواکي، ملي گټو او زمکنی بشپړتيا په

ماده هشتم

دولت سياست خارجي کشور را بر مبنای حفظ استقلال، منافع ملی و

تمامیت ارضی و عدم مداخله، حسن همجواری، احترام متقابل و تساوی حقوق تنظیم می نماید.

ساتلو، نه مداخلی بنه گاونویتوب، متقابل احترام او د حقوقو د برابری پر بنسټ تنظیموي.

ماده نهم

معادن و سایر منابع زیر زمینی و آثار باستانی ملکیت دولت می باشند. حفاظت و ادارهٔ املاک دولت و طرز استفادهٔ درست از منابع طبیعی و سایر املاک عامه توسط قانون تنظیم می گردد.

نهمه ماده
کانونه او نورې تر زمکې لاندې زېرمې او لرغونې آثار د دولت ملکیت دي. د دولت د ملکیتونو ساتنه او اداره او له طبیعي زېرمو او نورو عامه ملکیتونو څخه د سمې استفادې ډول د قانون له ليارې تنظیمېږي.

ماده دهم

دولت، سرمایه گذاریها و تشبثات خصوصی را مبتنی بر نظام اقتصاد بازار، مطابق به احکام قانون، تشویق، حمایت و مصونیت آنها را تضمین می نماید.

لسمه ماده
دولت، خصوصي پانگې اچونې او خصوصي تشبثات د بازار د اقتصاد د نظام پر بنسټ د قانون له حکمونو سره سم هڅوي، ملاتړ يې کوي او مصونیت يې تضمینوي.

ماده یازدهم

امور مربوط به تجارت داخلی و خارجی، مطابق به ایجابات اقتصادی کشور و مصالح مردم، توسط قانون تنظیم می گردد.

یوولسمه ماده
په کورنۍ او بهرنۍ سودا گری پورې تړلې چارې، د هېواد له اقتصادي غوښتنو او د خلکو له گټو سره سمې د قانون له ليارې تنظیمېږي.

و بهبود زندگی کوچیان، در حدود بنیه مالی دولت، پروگرامهای مؤثر طرح و تطبیق می نماید.

دولت به منظور تهیه مسکن و توزیع ملکیت‌های عامه برای اتباع مستحق، مطابق به احکام قانون و در حدود امکانات مالی، تدابیر لازم اتخاذ می نماید.

ماده پنزدهم

دولت مکلف است در مورد حفظ و بهبود جنگلات و محیط زیست تدابیر لازم اتخاذ نماید.

ماده شانزدهم

از جمله زبانهای پشتو، دری، ازبکی، ترکمنی، بلوچی، پشه یی، نورستانی، پامیری و سایر زبانهای رایج در کشور، پشتو و دری زبانهای رسمی دولت میباشند.

در مناطقی که اکثریت مردم به یکی از زبان های ازبکی، ترکمنی، پشه یی، نورستانی، بلوچی و یا پامیری تکلم می

ژوند د سمون لپاره د دولت د مالي توان په حدودو کې اغېزمن پروگرامونه طرح او تطبیقوي.

دولت مستحقو اتباعو ته د استوګنځای د برابرولو په منظور او د عامه ملکیتونو د وېش لپاره، د قانون له حکمونو سره سم او د مالي امکاناتو په حدودو کې لازم تدبیره ونیسي.

پنځلسمه ماده

دولت مکلف دی چې د ځنگلونو او د چاپیریال د خوندي کولو او ښه والي لپاره لازم تدبیره ونیسي.

شپاړسمه ماده

د پښتو، دري، ازبکي، ترکمني، بلوخي، پشه یی، نورستاني، پامیري او په هېواد کې د نورو مروجو ژبو له جملې څخه پښتو او دري د دولت رسمي ژبې دي.

په هغو سیمو کې چې دخلکو اکثریت له ازبکي، ترکمني، بلوخي، پشه یی، نورستاني او یا پامیري ژبو څخه

رسمي جریده

۹

نماینده آن زبان علاوه بر پشتو و دری به حیث زبان سوم رسمی می باشد و نحوه تطبیق آن توسط قانون تنظیم می گردد.

دولت برای تقویت و انکشاف همه زبانهای افغانستان پروگرامهای مؤثر طرح و تطبیق مینماید.

نشر مطبوعات و رسانه های گروهی به تمام زبانهای رایج در کشور آزاد می باشد.

مصطلحات علمی و اداری ملی موجود در کشور حفظ میگردد.

ماده هفدهم

دولت برای ارتقای معارف در همه سطوح، انکشاف تعلیمات دینی، تنظیم و بهبود وضع مساجد، مدارس و مراکز دینی تدابیر لازم اتخاذ می نماید.

ماده هجدهم

مبداء تقویم کشور بر هجرت پیغمبر اکرم ﷺ استوار است.

پروپوز خبړې کوي له پښتو او دري سر بېره هغه ژبه درېمه رسمي ژبه ده، د تطبیق ډول یې د قانون له ليارې تنظیمېږي.

دولت د افغانستان د ټولو ژبو د پیاوړتیا او پراختیا لپاره اغېزمن پروگرامونه طرح او تطبیقوي.

په هېواد کې د مطبوعاتو، راډیو او تلویزیون خپرونې د هېواد پرتولو مروجو ژبو آزادې دي.

په هېواد کې موجود ملي، علمي او اداري مصطلحات ساتل کېږي.

اوه لسمه ماده

دولت په بېلا بېلو سطحو کې د معارف د ودې او د دیني زده کړو د پراختیا، د جوماتونو، مدرسو او دیني مرکزونو د وضعې د ښه والي او تنظیم لپاره لازم تدبیرونه نیسي.

اتلسمه ماده

د هېواد د تقویم مبداء د پیغمبر اکرم ﷺ پر هجرت ولاړ دی.

مبنای کار ادارات دولتی تقویم هجری شمسی می باشد.

روز های جمعه، ۲۸ اسد و ۸ ثور تعطیل عمومی است. سایر رخصتی ها توسط قانون تنظیم می گردد.

د دولتي ادارو د کار بنسټ هجري لمريز کال دی.

د جمعې ورځې، د اسد ۲۸ او د ثور ۸ عمومي رخصتی دي، نورې رخصتی د قانون له ليارې تنظيمېږي.

ماده نهم

بیرق افغانستان مرکب است از: سه قطعه با رنگ های سیاه، سرخ و سبز که به صورت عمودی، به اندازه های مساوی، از چپ به راست، در کنار هم واقع شده، عرض هر رنگ برابر نصف طول آن است و در وسط آن نشان ملی افغانستان قرار دارد.

نشان ملی افغانستان عبارت از محراب و منبر به رنگ سفید می باشد که در دو گوشه آن دو بیرق و در وسط آن در قسمت فوقانی، کلمه مبارک لا اله الا الله محمد رسول الله و الله اکبر و اشعه خورشید در حال طلوع و در قسمت تحتانی آن تاریخ ۱۲۹۸ هجری شمسی و کلمه

نولسمه ماده

د افغانستان بیرغ له: دریو تور، سور او زرغون رنگه ټوټو څخه جوړ دی درې واړه ټوټې په مساوي ډول له کيڼ نه بڼي لور ته په عمودي ډول سره پرتې وي او د هر رنگ سور د هغه د اوږدو نیمایي دی چې په منځ کې یې د افغانستان ملي نښان ځای پر ځای شوی دی.

د افغانستان د دولت ملي نښان له سپین رنگي محراب او منبر څخه جوړ دی چې په دوو څنډو کې یې دوه بیرغونه او دمنځ په برنۍ برخه کې یې د لا اله الا الله محمد رسول الله مبارکه کلمه او الله اکبر او د راختونکي لمړ وړانگې او په لاندنۍ برخه کې یې د ۱۲۹۸ هجري شمسي تاریخ او د افغانستان کلمه راغلي

رسمي جریده

۱۱

افغانستان، جا داشته و از دو طرف با
خوشه های گندم احاطه شده است.
طرز استفاده از بیرق و نشان ملی
توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده بیستم

سرود ملی افغانستان به زبان پشتو و با
ذکر الله اکبر و نام اقوام افغانستان می
باشد.

ماده بیست و یکم

پایتخت افغانستان شهر کابل می باشد.

فصل دوم

حقوق اساسی و وجایب اتباع

ماده بیست و دوم

هر نوع تبعیض و امتیاز بین اتباع
افغانستان ممنوع است.
اتباع افغانستان اعم از زن و مرد در
برابر قانون دارای حقوق و وجایب
مساوی می باشند.

ماده بیست و سوم

زندگی موهبت الهی و حق طبیعی انسان
است. هیچ شخص بدون مجوز قانونی

چپ له دوو خوا وو د غنمو وړې پرې
راگر خول شوي دي.
له بیرغ او ملي نښان څخه د استفادې
څرنگوالی د قانون له ليارې تنظیمېږي.

شلمه ماده

د افغانستان ملي سرود په پښتو ژبه دی،
الله اکبر او د افغانستان د قومونو نومونه
به پکې راځي.

یوویشتمه ماده

د افغانستان پایتخت د کابل ښار دی.

دوه یم فصل

د اتباعو اساسی حقوق او وجایب

دوه ویشتمه ماده

د افغانستان د اتباعو ترمنځ هر راز تبعیض
او امتیاز منع دی.
د افغانستان اتباع ښځې او نارینه
د قانون په وړاندې مساوي حقوق او
وجایب لري.

درویشتمه ماده

ژوند د خدای ﷻ بڅښنه او دانسان
طبیعی حق دی، هېڅوک له قانوني مجوزه

از این حق محروم
نمی گردد.

پرتله له دې حقه بې برخې
کېدای نشي.

ماده بیست و چهارم

آزادی حق طبیعی انسان است. این حق
جز آزادی دیگران و مصالح عامه که
توسط قانون تنظیم میگردد، حدودی
ندارد.

آزادی و کرامت انسان از تعرض
مصون است.

دولت به احترام و حمایت آزادی و
کرامت انسان مکلف می باشد.

ماده بیست و پنجم

برائت ذمه حالت اصلی است.
متهم تا وقتی که به حکم قطعی
محکمه با صلاحیت محکوم علیه قرار
نگیرد، بی گناه شناخته می شود.

ماده بیست و ششم

جرم یک عمل شخصی است.
تعقیب، گرفتاری یا توقیف متهم و تطبیق
جزا بر او به شخص دیگری سرایت
نمی کند.

خلپړی شتمه ماده

آزادي د انسان طبيعي حق دی. دا حق د
نورو له آزادي- اوله عامه مصالحو پرتله
چې د قانون له ليارې تنظيمېږي حدود نه
لري.

د انسان آزادي او کرامت له ټېري
خوندي دی.

دولت د انسان د آزادي- او کرامت په
ساتنه او درناوي مکلف دی.

پنځه ویشتمه ماده

د ذمې برائت اصلي حالت دی
ترهغې چې د باصلاحیته محکمې په قطعی
حکم متهم محکوم علیه ثابت نشي، بې
گناه گڼل کېږي.

شپږ ویشتمه ماده

جرم یو شخصي عمل دی.
د متهم تعقیبول، نیول یا توقیفول او پرهغه
بساندې د جزا تطبیق بل هېچاته سرایت
نه کوي.

اوه ویشتمه ماده

هېڅ یو عمل جرم نه گڼل کېږي خو دهغه قانون له مخې چې د جرم تر ارتکاب دمخه نافذ شوی وي.

هېڅوک د قانون له حکمونه پرته تعقیبېدای، نیول کېدای او یا توقیفېدای نه شي.

هېچاته سزا نشي ورکول کېدای مگر، د با صلاحیته محکمې په حکم او د هغه قانون له احکامو سره سم چې د اتهام وړ فعل تر ارتکابه مخکې نافذ شوی وي.

ماده بیست وهفتم

هیچ عملی جرم شمردنه نمی شود مگر به حکم قانونی که قبل از ارتکاب آن نافذ گردیده باشد.

هیچ شخص را نمی توان تعقیب ، گرفتار و یا توقیف نمود مگر بر طبق احکام قانون.

هیچ شخص را نمی توان مجازات نمود مگر به حکم محکمه با صلاحیت و مطابق به احکام قانونی که قبل از ارتکاب فعل مورد اتهام نافذ گردیده باشد.

اته ویشتمه ماده

د افغانستان هېڅ یو تبعه په جرم باندي د متهم کېدو له امله، بهرني دولت ته نه سپارل کېږي، مگر د ورته معاملي او د هغو بين الدول تر و نو نو له مخې چې افغانستان ورسره تړاو لري.

هېڅ افغان د تابعیت په سلبېدو او په افغانستان کې دننه یا بهر په شړل کېدو نه محکومېږي.

ماده بیست وهشتم

هیچ یک از اتباع افغانستان به علت اتهام به جرم، به دولت خارجی سپرده نمی شود مگر بر اساس معامله بالمثل و پیمان های بین الدول که افغانستان به آن پیوسته باشد.

هیچ افغان به سلب تابعیت و یا تبعید در داخل یا خارج افغانستان محکوم نمی شود.

نہہ ویشتمہ مادہ

دانسان تعذیب منع دی.

ہہڄوک نہ شي کولای چي له بل شخص
څخه حتی د حقایقو د ترلاسه کولو لپاره
که څه هم تر تعقیب، نیونې یا توقیف
لاندي وي او یا په جزا محکوم وي، دهغه
دتعذیب لپاره اقدام وکړي یاې دتعذیب
امر ورکړي.

د انساني کرامت مخالفې جزا ټاکل منع
دي.

ماده بیست نهم

تعذیب انسان ممنوع است.

هیچ شخص نمی تواند حتی
به مقصد کشف حقایق از
شخص دیگر، اگر چه تحت تعقیب،
گرفتاری یا توقیف ویا محکوم به
جزا باشد، به تعذیب او اقدام کند
یا امر بدهد.

تعیین جزايي که مخالف کرامت انسانی
باشد، ممنوع است.

دبرشمه ماده

له متهم یا بل شخص څخه په زور تر لاسه
شوې څرگندونې، اقرار یا شهادت اعتبار
نلري.

په جرم اقرار دمتهم هغه اعتراف ته وايي
چې په بشپړه خوښه او د عقلی روغتیا په
حالت کې یې د با صلاحیته محکمې په
وړاندې کړی وي.

ماده سی ام

اظهار، اقرار و شهادتی که از متهم یا
شخص دیگری به وسیله اکراه به
دست آورده شود، اعتبار ندارد.

اقرار به جرم عبارت است از اعتراف متهم
بارضایت کامل ودر حالت صحت عقل،
در حضور محکمه با
صلاحیت.

یو دبرشمه ماده

هر څوک کولای شي چې له نیول کېدو
سره سم له ځانه داتهام دلري

ماده سی ویکم

هر شخص می تواند برای دفع اتهام به
مجرد گرفتاری ویا برای اثبات حق

خود، وکیل مدافع تعیین کند.

متهم حق دارد بمجرد گرفتاری، از اتهام منسوب اطلاع یابد و در داخل میعادى که قانون تعیین می کند در محکمه حاضر گردد.

دولت در قضایای جنایی برای متهم بی بضاعت وکیل مدافع تعیین می نماید.

محرمیت مکالمات، مراسلات و مخابرات بین متهم و وکیل آن، از هر نوع تعرض مصون می باشد.

وظایف و صلاحیت های وکلای مدافع توسط قانون تنظیم می گردد.

مادهٔ سی و دوم

مدیون بودن شخص موجب سلب یا محدود شدن آزادی وی نمی شود.

طرز و وسایل تحصیل دین توسط قانون تنظیم می گردد.

مادهٔ سی و سوم

اتباع افغانستان حق انتخاب کردن و انتخاب شدن را دارا می باشند.

کولو او یا دحق دثابتو لو لپاره مدافع وکیل و ټاکي.

متهم حق لري چې له نیولوسره سم له منسوب اتهامه ځان خبر کړي او دهغې مودې دننه چې قانون یې ټاکي، محکمه کې حاضر شي.

دولت په جنایي پېښو کې دپېوزلي متهم لپاره مدافع وکیل ټاکي.

دمتهم او دهغه دوکیل ترمنځ مکالمات، مراسلات او مخابرات له هر ډول تعرض څخه خوندي دي.

دمدافع وکیلانو وظایف او واکونه دقانون له لپارې تنظیمېږي.

دو دېرشمه ماده

پور دپوروړي د آزادی دسلېدو یا محدودېدو سبب کېدای نشي.

دپور دېرته اخیستلو لارې چارې او وسایل دقانون له لپارې تنظیمېږي .

دري دېرشمه ماده

دافغانستان اتباع دانتخابولو او دانتخابېدلو حق لري.

شرایط و طرز استفاده از این حق توسط قانون تنظیم می گردد.

له دې حق څخه دگټې اخیستو شرایط او لارې د قانون له ليارې تنظیمېږي.

ماده ۴ سی و چهارم

آزادی بیان از تعرض مصون است. هر افغان حق دارد فکر خود را به وسیله گفتار، نوشته، تصویر و یا وسایل دیگر، با رعایت احکام مندرج این قانون اساسی اظهار نماید.

هر افغان حق دارد مطابق به احکام قانون، به طبع و نشر مطالب، بدون ارائه قبلی آن به مقامات دولتی، پردازد.

احکام مربوط به مطابع، رادیو و تلویزیون، نشر مطبوعات و سایر وسایل ارتباط جمعی توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده ۵ سی و پنجم

اتباع افغانستان حق دارند به منظور تأمین مقاصد مادی و یا معنوی، مطابق به احکام قانون، جمعیتها تأسیس نمایند.

څلور دېرشمه ماده

د بیان آزادي له تېري څخه خوندي ده. هر افغان حق لري چې خپل فکر د وینا، لیکنې، انځور او یا نورو وسیلو له لارې، په دې اساسي قانون کې دراغلو حکمونو په رعایت، څرگند کړي.

هر افغان حق لري د قانون له حکمونو سره سم مطالب، بې له دې چې هغه مخکې له مخکې دولتي مقامونو ته وښيي، خپاره او نشر کړي.

دمطبعو، رادیو او تلویزیون، د مطبوعاتو د خپرولو او د جمعې ارتباط په نورو وسایلو پورې مربوط حکمونه د قانون له ليارې تنظیمېږي.

پنځه دېرشمه ماده

د افغانستان اتباع حق لري چې د خپلو مادي او یا معنوي غوښتنو د تأمین لپاره، د قانون له حکمونو سره سم ټولني جوړې کړي.

رسمي جریده

۱۷

اتباع افغانستان حق دارند، مطابق به احکام قانون، احزاب سیاسی تشکیل دهند، مشروط بر اینکه:

۱. مرامنامه و اساسنامه حزب، مناقض احکام دین مقدس اسلام و نصوص و ارزشهای مندرج این قانون اساسی نباشد؛

۲. تشکیلات و منابع مالی حزب علنی باشد؛

۳. اهداف و تشکیلات نظامی و شبه نظامی نداشته باشد؛

۴. وابسته به حزب سیاسی و یا دیگر منابع خارجی نباشد؛

تأسیس و فعالیت حزب بر مبنای قومیت، سمت، زبان و مذهب فقهی جواز ندارد.

جمعیت و حزبی که مطابق به احکام قانون تشکیل می شود، بدون موجبات قانونی و حکم محکمه با صلاحیت منحل نمی شود.

د افغانستان اتباع حق لري دقانون له حکمونو سره سم، سياسي گوندونه جوړ کړي، په دې شرط چې:

۱. دگوند مرامنامه او اساسنامه داسلام دسپيڅلي دين داحکامو او په دې اساسي قانون کې دراغلو نصوصو او ارزښتونو مخالف نه وي؛

۲. دگوند تشکيلات او مالي منابع څرگند وي؛

۳. نظامي او نظامي ډوله تشکيلات او هدفونه ونه لري؛

۴. له بهرنيو سياسي گوندونو يا نورو بهرنيو منابعو سره تړلي نه وي؛

دقوم، سيمې، ژبې او فقهې مذهب پرېښت دگوند جوړول او فعاليت کول، جواز نه لري.

هغه جمعيت او گوند چې دقانون له حکمونو سره سم جوړېږي دقانوني موجباتو او با صلاحيتي محکمې له حکمه پرته نه منحل کېږي.

شپږ دېرشمه ماده

د افغانستان اتباع حق لري چې د روا او سوله ييزو غوښتنو د تامين لپاره له قانون سره سم بې وسلې غونډې او مظاهري وکړي.

ماده ۴ سي و ششم

اتباع افغانستان حق دارند برای تأمین مقاصد جایز و صلح آمیز، بدون حمل سلاح، طبق قانون اجتماع و تظاهرات نمایند.

اوه دېرشمه ماده

داشخصود مخابراتي او ليکونو آزادي او محرميت که په ليکلي ډول وي يا د ټيليفون او تلگراف يا نورو وسيلو له لارې، له تېري څخه خوندي دي. دولت داشخصو دمخابرو او ليکونو د پلټنې حق نه لري مگر د قانون له حکمونو سره سم.

ماده ۴ سي وهفتم

آزادی و محرمیت مراسلات و مخابرات اشخاص چه به صورت مکتوب باشد و چه به وسیلهٔ تلفون، تلگراف و وسایل دیگر، از تعرض مصون است. دولت حق تفتیش مراسلات و مخابرات اشخاص را ندارد، مگر مطابق به احکام قانون.

اته دېرشمه ماده

دا شخص استوگنځی له تېري څخه خوندي دی.

ماده ۴ سي وهشتم

مسکن شخص از تعرض مصون است.

هېڅوک د دولت په گډون نشي کولای داستوگن له اجازې يا د واکمنې محکمې له قراره پرته او بې له هغو حالاتو او لارو چې په قانون کې ښوول شوي، دچاکور ته ورننوزي يايې وپلټي.

هیچ شخص، به شمول دولت، نمی تواند بدون اجازهٔ ساکن یا قرار محکمهٔ با صلاحیت و به غیر از حالات و طرزی که در قانون تصریح شده است، به مسکن شخص داخل شود یا آن را تفتیش نماید.

رسمي جریده

۱۹

در مورد جرم مشهود ، مامور مسؤل می تواند بدون اجازه قبلی محکمه، به مسکن شخص داخل شود یا آن را تفتیش کند. مامور مذکور مکلف است بعد از داخل شدن یا اجرای تفتیش ، در خلال مدتی که قانون تعیین می کند قرار محکمه را حاصل نماید.

ماده سی و نهم

هر افغان حق دارد به هر نقطه کشور سفر نماید و مسکن اختیار کند، مگر در مناطقی که قانون ممنوع قرار داده است. هر افغان حق دارد مطابق به احکام قانون به خارج افغانستان سفر نماید و به آن عودت کند. دولت از حقوق اتباع افغانستان در خارج از کشور حمایت می نماید.

ماده چهلم

ملکیت از تعرض مصون است. هیچ شخص از کسب ملکیت و تصرف در آن منع نمی شود، مگر در حدود احکام قانون.

دخترگند جرم په مورد کې مسؤل مامور کولای شي دمحکمې له مخکینې اجازې پرته د شخص کورته ور ننوزي یا هغه وپلټي. نوموړی مامور مکلف دی کورته له ننوتو یا پلټنې وروسته ، په هغه موده کې چې قانون یې ټاکي د محکمې قرار ترلاسه کړي.

نهمه دېر شمه ماده

هر افغان حق لري د هېواد هر ګوټ ته سفر وکړي او استوګن شي خو له هغو سیمو پرته چې قانون منع کړې وي. هر افغان حق لري د قانون له حکمونو سره سم له افغانستان څخه بهر سفر وکړي او بېرته راستون شي. دولت له هېواد څخه بهر دافغانستان د اتباعو د حقوقو ساتنه کوي.

خلو پښتمه ماده

ملکیت له تېري څخه خوندي دی. هېڅوک دملکیت د ترلاسه کولو او په هغه کې له تصرف کولو څخه نه منع کېږي. مگر دقانون داحکامو په حدودو کې.

ملکیت هیچ شخص، بدون حکم قانون و فیصله محکمه با صلاحیت مصادره نمی شود.

استملاک ملکیت شخص، تنها به مقصد تأمین منافع عامه، در بدل تعویض قبلی و عادلانه، به موجب قانون مجاز می باشد.

تفتیش و اعلان دارایی شخص، تنها به حکم قانون صورت می گیرد.

ماده چهل و یکم

اشخاص خارجی در افغانستان حق ملکیت اموال عقاری را ندارند. اجاره عقار بمنظور سرمایه گذاری، مطابق باحکام قانون مجاز می باشد. فروش عقار به نمایندگی های سیاسی دول خارجی و به موسسات بین المللی که افغانستان عضو آن باشد، مطابق به احکام قانون، مجاز می باشد.

ماده چهل و دوم

هر افغان مکلف است مطابق به احکام قانون به دولت مالیه و

د هېچا ملکیت د قانون د حکم او د باصلاحیته محکمې له پرېکړې پرته نه مصادره کېږي.

د شخص د ملکیت استملاک یوازې د عامه گټو د تأمین په مقصد، د مخکیني او عادلانه بدل په ورکولو، د قانون له مخې مجاز دی.

د شخص د شتمنی پلټنه او اعلان یوازې د قانون په حکم کېدای شي.

یو څلورېنځمه ماده

بهرني اشخاص په افغانستان کې د عقاري مالونو د ملکیت حق نه لري. د عقار اجاره د پانگې اچونې په منظور د قانون له حکمونو سره سم جواز لري. د بهرنیو ملکونو پر سیاسي نمایندگیو او پر هغو بین المللي مؤسسو چې افغانستان پکې غړیتوب لري د عقاري مالونو پلورل د قانون له حکمونو سره سم جواز لري.

دو څلورېنځمه ماده

هر افغان مکلف دی د قانون له حکمونو سره سم دولت ته

رسمي جریده

۲۱

ماليه او محصول ورکړي. هېڅ راز ماليه او محصول ، دقانون له حکمه پرته نه وضع کېږي. د ماليې او محصول اندازه او د ورکړې ډول يې د ټولنيز عدالت په رعايت د قانون په وسيله بنوول کېږي. دا حکم د بهرنيو کسانو او مؤسسو په برخه کې هم تطبیقېږي. هر ډول ورکړه شوې ماليه، محصول او عايدات، دولتي واحد حساب ته تحویلېږي.

محصول تأديه کاند. هېچ نوع ماليه و محصول، بدون حکم قانون، وضع نمی شود. اندازه ماليه و محصول و طرز تأديه آن، با رعايت عدالت اجتماعي، توسط قانون تعيين می گردد. اين حکم در مورد اشخاص و مؤسسات خارجي نیز تطبيق می شود. هر نوع ماليه، محصول و عوايد تأديه شده، به حساب واحد دولتي تحویل داده می شود.

دري څلورېنتمه ماده

زده کړه د افغانستان دټولو اتباعو حق دی چې د لېسانس تر درجې پورې وړيا د دولت له خوا تأمینېږي.

دولت مکلف دی چې په ټول افغانستان کې د متوازن معارف دعاملولو او د منځنيو اجباري زده کړو د تأمین لپاره اغېزمن پروگرام طرح او تطبيق کړي او د مورنيو ژبو د تدريس لپاره په هغو

ماده چهل و سوم

تعليم حق تمام اتباع افغانستان است که تا درجه ليسانس در مؤسسات تعليمی دولتي به صورت رایگان از طرف دولت تأمین میگردد.

دولت مکلف است به منظور تعميم متوازن معارف درتمام افغانستان، تأمین تعليمات متوسطه اجباري، پروگرام مؤثر طرح و تطبيق نمايد و زمينه تدريس زبانهای مادري را در

اتباع افغانستان می تواند به اجازه دولت به تاسیس مؤسسات تعلیمات عالی، عمومی، اختصاصی و سواد آموزی اقدام نمایند.

دولت می تواند تاسیس مؤسسات تعلیمات عالی، عمومی و اختصاصی را به اشخاص خارجی نیز مطابق به احکام قانون اجازه دهد.

شرایط شمول در مؤسسات تعلیمات عالی دولتی و سایر امور مربوط به آن، توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده ۴۰ و هفتم

دولت برای پیشرفت علم، فرهنگ، ادب و هنر پروگرامهای مؤثر طرح می نماید.

دولت حقوق مؤلف، مخترع و کاشف را تضمین می نماید و تحقیقات علمی را در تمام عرصه ها تشویق و حمایت می کند و استفاده مؤثر از نتایج آن را، مطابق به احکام قانون، تعمیم می بخشد.

د افغانستان اتباع کولای شی د دولت په اجازه د لوړو، عمومي، اختصاصي او دسواد د زده کړو موسسې جوړې کړي.

دولت کولای شي بهرنیو کسانو ته هم د قانون له حکمونو سره سم د لوړو، عمومي او اختصاصي زده کړو د موسسو د جوړولو اجازه ورکړي.

د لوړو زده کړو په دولتي موسسو کې د شاملېدو شرطونه او له هغو سره نوري مربوطې چارې، د قانون له ليارې تنظيمېږي.

اوه څلوېښتمه ماده

دولت د علم، فرهنگ، ادب او هنر د پرمختګ لپاره اغېزمن پروگرامونه طرح کوي.

دولت د مؤلف، مخترع او کاشف حقوق تضمینوي او په ټولو برخو کې علمي څېړنې هڅوي او ملاتړ یې کوي او د هغو له نتیجه څخه د اغېزمنې ګټې اخیستل د قانون له حکمونو سره سم عاموي.

اته څلورېنېنمه ماده

کار، د هر افغان حق دی.

د کار د ساعتونو ټاکل، او با معاشه رخصتي، د کار او کارگر حقوق او له هغو سره نورې مربوطې چارې د قانون له ليارې تنظيمېږي.

د قانون د حکمونو په حدودو کې د کار او کسب انتخاب آزاد دی.

ماده ۴ چهل و هشتم

کار حق هر افغان است.

تعيين ساعات کار، رخصتي با مزد، حقوق کار و کارگر وسایر امور مربوط به آن توسط قانون تنظيم می گردد.

انتخاب شغل و حرفه، در حدود احکام قانون، آزاد می باشد.

نهه څلورېنېنمه ماده

د جبري کار تحميل منع دی.

د جگړې، آفتونو او نورو داسې حالاتو کې چې عامه ژوند او هوساینه تهدید کړي فعاله برخه اخیستنه د هر افغان ملي وجیبه ده.

پرماشومانو د کار تحميل جواز نه لري.

ماده ۵ چهل و نهم

تحميل کار اجباری ممنوع است.

سهم گیری فعال در حالت جنگ، آفات وسایر حالاتی که حیات و آسایش عامه را تهدید کند، از وجایب ملی هر افغان می باشد.

تحميل کار بر اطفال جواز ندارد.

پنځوسمه ماده

دولت مکلف دی چې د یوې سالمې ادارې او د هېواد په اداري سیستم کې د سمون د رامنځ ته کېدو لپاره، لازم تدبیرونه ونیسي.

اداره خپل اجراءات په بشپړه بې طرفی

ماده ۶ پنجاهم

دولت مکلف است به منظور ایجاد اداره سالم و تحقق اصلاحات در سیستم اداری کشور تدابیر لازم اتخاذ نماید.

اداره اجراءات خود را با بیطرفی کامل

رسمي جریده

۲۵

و مطابق به احکام قانون عملی می سازد.

اتباع افغانستان حق دسترسی به اطلاعات از ادارات دولتی را در حدود احکام قانون دارا می باشند. این حق جز صدمه به حقوق دیگران و امنیت عامه حدودی ندارد.

اتباع افغانستان بر اساس اهلیت و بدون هیچگونه تبعیض و به موجب احکام قانون به خدمت دولت پذیرفته می شوند.

ماده پنجاه و یکم

هر شخص که از اداره بدون موجب متضرر شود مستحق جبران خساره می باشد و می تواند برای حصول آن در محکمه دعوا اقامه کند.

به استثنای حالاتی که در قانون تصریح گردیده است، دولت نمی تواند بدون حکم محکمه با صلاحیت به تحصیل حقوق خود اقدام کند.

او د قانون له حکمونو سره سم عملی کوي.

د افغانستان اتباع حق لري د قانون د حکمونو په حدودو کې له دولتي ادارو څخه اطلاعات تر لاسه کړي. دا حق د نورو حقوقو او عامه امنیت ته له زیان رسولو پرته، حدود نه لري.

د افغانستان اتباع د اهلیت له مخې او له هر ډول توپیر څخه پرته د قانون له حکمونو سره سم د دولت خدمت ته منل کېږي.

یو پنځوسمه ماده

هر څوک چې له ادارې څخه بې وجهه زیانمن شي د تاوان اخیستلو مستحق دی او کولای شي د تاوان د ترلاسه کولو لپاره په محکمه کې د عوا اقامه کړي.

له هغو حالاتو پرته چې قانون بنسټوي، دولت نشي کولای د با صلاحیته محکمې له حکمه پرته د خپلو حقوقو د ترلاسه کولو لپاره اقدام وکړي.

دو پنځوسمه ماده

دولت د افغانستان د ټولو اتباعو لپاره د ناروغيو د مخنيوي او د وړيا علاج وسيلې او روغتيايي اسانتياوې د قانون له حکمونو سره سم تامينوي.

دولت له قانون سره سم د خصوصي طبي خدمتونو او روغتيايي مرکزونو جوړول او پراختيا هڅوي او ملاتړ يې کوي.

دولت د سالمې بدني روزنې د پياوړتيا او دملي او سيمه ييزو ورزشونو د پراختيا لپاره لازم تدبیره نيسي.

ماده پنجاه و دوم

دولت وسايل و قايه و علاج امراض و تسهيلات صحي رايجان را برای همه اتباع مطابق به احکام قانون تامين می نماید.

دولت تاسيس و توسعه خدمات طبي و مراکز صحي خصوصي را مطابق به احکام قانون تشويق و حمايت می کند.

دولت به منظور تقويت تربيت بدني سالم و انکشاف ورزشهای ملي و محلي تدابير لازم اتخاذ می نماید.

دري پنځوسمه ماده

دولت د شهيدانو او مفقودينو له پساتي کسانو، دمعلولينو او معيوبينو ديبا خواکمنۍ او په ټولنه کې د هغوی د فعالې ونډې اخيستني په خاطر د مالي مرستو او روغتيايي خدمتونو د تنظيم لپاره د قانون له حکمونو سره سم لازم تدبیره نيسي.

دولت د متقاعدينو حقوق تضمينوي او له زړو کسانو، بې سر پرسته بنځو، معيوبينو او معلولينو او بې وسه يتيمانو سره د

ماده پنجاه و سوم

دولت به منظور تنظيم خدمات طبي و مساعدت مالي برای بازماندگان شهداء و مفقودين و برای باز توانی معلولين و معيوبين و سهم گيري فعال آنان در جامعه، مطابق به احکام قانون، تدابير لازم اتخاذ می نماید.

دولت حقوق متقاعدین را تضمین نموده، برای کهن سالان، زنان بی سرپرست، معيوبين و معلولين و ایتام

رسمي جریده

۲۷

بی بضاعت مطابق به احکام قانون
کمک لازم به عمل می آورد.

قانون له حکمونو سره سم
لازمې مرستې کوي.

ماده پنجاه و چهارم

خانواده رکن اساسی جامعه را
تشکیل می دهد و مورد حمایت
دولت قرار دارد.

دولت به منظور تأمین سلامت
جسمی و روحی خانواده، بالاخص
طفل و مادر، تربیت اطفال و
برای از بین بردن رسوم مغایر با
احکام دین مقدس اسلام تدابیر لازم
اتخاذ می کند.

خلور پنخوسمه ماده

کورنی د ټولنې اساسي
رکن دی او د دولت تر پاملرنې
لاندې ده.

دولت د کورنۍ او په ځانگړې توگه د
مور او ماشوم د جسمي او روحي روغتيا
د تايمين، د ماشومانو د روزنې او د اسلام
د سپېڅلي دين له احکامو سره د مغایرو
رسومو د له منځه وړو لپاره لازم تدبیرونه
نيسي.

ماده پنجاه و پنجم

دفاع از وطن وجیبه تمام اتباع
افغانستان است.

شرایط اجرای دوره مکلفیت عسکری
توسط قانون تنظیم می گردد.

پنځه پنخوسمه ماده

له هېواد څخه دفاع د افغانستان د ټولو
اتباعو وجیبه ده.

د عسکري مکلفیت د دورې د تېرولو
شرطونه د قانون له ليارې تنظيمېږي.

ماده پنجاه و ششم

پیروی از احکام قانون اساسی، اطاعت
از قوانین و رعایت نظم و امن عامه
وجیبه تمام مردم افغانستان است.

شپږ پنخوسمه ماده

داساسي قانون د حکمونو پیروي، دقوانینو
اطاعت او دعامه نظم او امنیت رعایت
دافغانستان د ټولوخلکو وجیبه ده.

بی خبری از احکام قانون عذر دانسته نمی شود.

د قانون له حکمونو څخه بی خبري عذر نه گڼل کېږي.

ماده پنجاه و هفتم

دولت حقوق و آزادی های اتباع خارجی را در افغانستان، طبق قانون تضمین می کند. این اشخاص در حدود قواعد حقوق بین المللی به رعایت قوانین دولت افغانستان مکلف می باشند.

اوه پنخوسمه ماده

دولت په افغانستان کې د خارجي اتباعو حقوق او آزادی له قانون سره سم تضمینوي. دا کسان د بین المللي حقوقو د قواعدو په حدودو کې د افغانستان د دولت د قوانینو په رعایت مکلف دي.

ماده پنجاه و هشتم

دولت به منظور نظارت بر رعایت حقوق بشر در افغانستان و بهبود و حمایت از آن، کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان را تأسیس می نماید.

هر شخص می تواند در صورت نقض حقوق بشری خود، به این کمیسیون شکایت نماید.

کمیسیون می تواند موارد نقض حقوق بشری افراد را به مراجع قانونی راجع سازد و در دفاع از حقوق آنها مساعدت نماید.

تشکیل و طرز فعالیت این کمیسیون توسط قانون تنظیم می گردد.

اته پنخوسمه ماده

دولت په افغانستان کې د بشر د حقوقو د رعایت د څارنې، ښه والي او ملاتړ لپاره، د افغانستان د بشر د حقوقو خپلواک کمیسیون جوړوي.

هر څوک کولای شي د خپلو بشري حقوقو د نقض په صورت کې دې کمیسیون ته شکایت وکړي.

کمیسیون کولای شي د افرادو د بشري حقوقو د نقض موارد مربوطو قانوني څانگو ته راجع کړي او د هغوی له حقوقو څخه په دفاع کې مرسته وکړي.

د دې کمیسیون جوړښت او د کار ډول یې د قانون له لپارې تنظیمېږي.

نهه پنخوسمه ماده

هېڅوک نشي کولای په دې اساسي قانون کې له راغلو آزادیو او حقوقو څخه په ناوړه استفادې د هېواد د خپلواکۍ، زمکنۍ بشپړتیا، ملي واکمنۍ او ملي وحدت پر ضد عمل وکړي.

ماده پنجاه و نهه

هیچ شخص نمی تواند با سوء استفاده از حقوق و آزادیهای مندرج این قانون اساسی، بر ضد استقلال، تمامیت ارضی، حاکمیت و وحدت ملی عمل کند.

دریم فصل

جمهور رئیس

شپتمه ماده

جمهور رئیس د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت په سر کې دی چې خپل واکونه په اجرائیه، مقننه او قضائیه برخو کې ددې اساسي قانون له حکمونو سره سم عملي کوي.

جمهور رئیس دوه، لومړی او دویم مرستیالان لري.

د جمهوري ریاست کانديد د خپلو مرستیالانو نومونه د ځان له کانديدولو سره یو ځای ملت ته اعلاموي.

د جمهور رئیس لومړی مرستیال د جمهور رئیس د غیاب، استعفاء او یا مړینې په

فصل سوم

رئیس جمهور

ماده شصتم

رئیس جمهور در رأس دولت جمهوری اسلامی افغانستان قرار داشته، صلاحیت های خود را در عرصه های اجرائیه، تقنینیه و قضائیه، مطابق به احکام این قانون اساسی، اعمال می کند.

رئیس جمهور دارای دو معاون، اول و دوم، می باشد.

کانديد ریاست جمهوری نام هر دو معاون را همزمان با کانديد شدن خود به ملت اعلام میدارد.

معاون اول رئیس جمهور درحالت غیاب، استعفاء و یا وفات رئیس جمهور،

مطابق به احکام مندرج این قانون اساسی، عمل می کند.

در غیاب معاون اول رئیس جمهور، معاون دوم مطابق به احکام مندرج این قانون اساسی عمل می کند.

ماده شصت و یکم

رئیس جمهور با کسب اکثریت بیش از پنجاه فی صد آرای رأی دهندگان از طریق رأی گیری آزاد، عمومی، سری و مستقیم انتخاب میگردد.

وظیفه رئیس جمهور در اول جوزای سال پنجم بعد از انتخابات پایان می یابد.

انتخابات به منظور تعیین رئیس جمهور جدید در خلال مدت سی الی شصت روز قبل از پایان کار رئیس جمهور برگزار میگردد.

هر گاه در دور اول هیچ یک از کاندیدان نتواند اکثریت بیش از پنجاه فیصد آرا را بدست آورد، انتخابات

حالاتی که ددی اساسی قانون له مندرجو حکمونو سره سم کار کوي.

د جمهور رئیس د لومړي مرستیال په غیاب کې، دوه یم مرستیال د اساسی قانون له مندرجو احکامو سره سم عمل کوي.

یو شپېتمه ماده

جمهور رئیس د رای ورکوونکیو د آزادو، عمومی، پتو او مستقیمو رایو له لارې په سلو کې تر پنخوسو زیاتو رایو په ترلاسه کولو انتخابېږي.

د جمهور رئیس وظیفه تر انتخاباتو وروسته د پنخم کال د غیرگوټي په لومړۍ نېټه پای ته رسېږي.

د جمهور رئیس دکار ترپای ته رسېدو دمخه د نوي جمهور رئیس د ټاکلو لپاره انتخابات، له دېرشو تر شپېتو ورځو پورې، موده کې کېږي.

که چېرې په لومړي پړاو کې له کاندیدانو څخه یو هم ونه کړای شي چې په سلو کې تر پنخوسو زیاتې رایې ترلاسه کړي،

رسمي جریده

۳۱

برای دور دوم در ظرف دو هفته از تاریخ اعلام نتایج انتخابات بر گزار می گردد و در این دور تنها دو نفر از کاندیدانی که بیشترین آرا را در دور اول بدست آورده اند، شرکت می نمایند.

در دور دوم انتخابات، کاندیدی که اکثریت آرا را کسب کند، رئیس جمهور شناخته می شود.

هر گاه یکی از کاندیدان ریاست جمهوری در جریان دور اول یا دوم رأی گیری و یا بعد از انتخابات و قبل از اعلام نتایج انتخابات وفات نماید، انتخابات مجدد مطابق به احکام قانون بر گزار می گردد.

ماده شصت و دوم

شخصی که به ریاست جمهوری کاندید می شود، واجد شرایط ذیل می باشد:

۱. تبعه افغانستان، مسلمان و متولد

انتخابات د دوهم خل لپاره د انتخاباتو د نتایجو د نېټې تر اعلان وروسته د دوو اوونیو په اوږدو کې تر سره کېږي. دا خل یوازې هغه دوه تنه کاندیدان په انتخاباتو کې برخه اخلي چې په لومړي پړاو کې یې تر ټولو زیاتې رایې ترلاسه کړې وي.

د انتخاباتو په دویم پړاو کې هغه څوک چې د رایو اکثریت ترلاسه کړي، جمهور رئیس گڼل کېږي.

که چېرې د جمهوري ریاست یو کاندید د رای گیری د لومړي یا دویم پړاو په جریان او یا تر انتخاباتو وروسته او یا د انتخاباتو د نتایجو له اعلان څخه پخوا مړ شي، نوي انتخابات د قانون له حکمونو سره سم کېږي.

دوه شپږمه ماده

څوک چې جمهوري ریاست ته کاندیدېږي، باید د لاندینو شرطونو لرونکی وي:

۱. د افغانستان تبعه، مسلمان، له افغان

- مور او پلار څخه زېږېدلی وي او د بل هېواد تابعیت ونلري؛
۲. د کاندیدېدو په ورځ يې عمر تر څلوېښتو کلونو لږ نه وي؛
۳. د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو، او جنایت په ارتکاب او يا له مدني حقوقو څخه په محرومي محکوم شوی نه وي؛
- هېڅ شخص نشي کولای له دوو دورو زیات د جمهور رئیس په حیث وټاکل شي.
- په دې ماده کې راغلی حکم د جمهور رئیس د مرستیالانو په برخه کې هم تطبیقېږي.
- از والدین افغان بوده و تابعیت کشور دیگری را نداشته باشد؛
۲. در روز کاندید شدن سن وی از چهل سال کمتر نباشد؛
۳. از طرف محکمه به ارتکاب جرائم ضد بشری، جنایت و یا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد.
- هیچ شخص نمی تواند بیش از دو دوره به حیث رئیس جمهور انتخاب گردد.
- حکم مندرج این ماده در مورد معاونین رئیس جمهور نیز تطبیق می گردد.

دري شپېتمه ماده

جمهور رئیس د کار تر پیل دمخه، د خانګړې کرنلارې سره سم، چې د قانون له ليارې تنظيمېږي دا لاندې لوړه يادوي:

ماده شصت و سوم

رئيس جمهور قبل از تصدی وظيفه، مطابق به طرز العمل خاص که توسط قانون تنظيم می گردد، حلف آتی را بجا می آورد:

بسم الله الرحمن الرحيم

«د لوی خدای ﷻ په نامه لوړه کوم چې د اسلام د سپېڅلي دين پيروي او

بسم الله الرحمن الرحيم

«به نام خداوند بزرگ ﷻ سوګند یاد می کنم که دین مقدس اسلام را

رسمي جریده

۳۳

اطاعت و از آن حمایت کنم. قانون اساسی و سایر قوانین را رعایت و از تطبیق آن مواظبت نمایم. از استقلال، حاکمیت ملی و تمامیت ارضی افغانستان حراست و حقوق و منافع مردم افغانستان را حفاظت کنم و با استعانت از بارگاه پروردگار متعال و پشتیبانی ملت، مساعی خود را در راه سعادت و ترقی مردم افغانستان بکار برم. «

ماده شصت و چهارم

رئیس جمهور دارای صلاحیتها و وظایف ذیل می باشد:

۱. مراقبت از اجرای قانون اساسی؛
۲. تعیین خطوط اساسی سیاست کشور به تصویب شورای ملی؛
۳. قیادت اعلاى قوای مسلح افغانستان؛
۴. اعلان حرب و متارکه به تأیید شورای ملی؛
۵. اتخاذ تصمیم لازم در حالت

ساتنه و کرم. د اساسی قانون او نورو قوانینو رعایت او د تطبیق خارنه و کرم. د افغانستان د خپلواکی، ملي واکمنی، زمکنی بشپړتیا ساتنه او د افغانستان د خلکو حقوق او گټې خوندي کړم او د لوی خدای (ج) له در بار څخه د مرستې په غوښتلو او د ملت په ملاتړ د افغانستان د خلکو د پرمختګ او هوساینې په لاره کې خپلې هڅې جاري وساتم. «

خلور شپږمه ماده

جمهور رئیس لاندې واکونه او وظیفې لري:

۱. د اساسی قانون د اجرا څارل؛
۲. د ملي شوري په تصویب د هېواد د سیاست د اساسی کړنښو ټاکل؛
۳. د افغانستان دوسله والوخواکونو ستر مشرتوب؛
۴. د ملي شوري په تأیید د جګړې او متارکې اعلانول؛
۵. د زمکنی بشپړتیا او د خپلواکی

- دفاع از تمامیت ارضی و
حفظ استقلال؛
۶. فرستادن قطعات قوای
مسلح به خارج افغانستان به تأیید
شورای ملی؛
۷. دایر نمودن لویه جرگه به استثنای
حالت مندرج ماده شصت و نهم این
قانون اساسی؛
۸. اعلان حالت اضطرار به تأیید
شورای ملی و خاتمه دادن به آن؛
۹. افتتاح اجلاس شورای ملی و لویه
جرگه؛
۱۰. قبول استعفای معاونین ریاست
جمهوری؛
۱۱. تعیین وزرا، لوی څارنوال، رئیس
بانک مرکزی، رئیس امنیت ملی و
رئیس سره میاشت به تائید ولسی جرگه
و عزل و قبول استعفای آنها؛
۱۲. تعیین رئیس و اعضای ستره
محکمه به تأیید ولسی جرگه؛
۱۳. تعیین، تقاعد، قبول استعفاء و
- دستابی د دفاع په حالت کې دلازم
تصمیم نیول؛
۶. د ملي شوري په تايید له افغانستان
څخه بهر ته د وسله والو ځواکونو د
ټولگيو لېږل؛
۷. ددې اساسي قانون په (نېه شپېتمه)
ماده کې له راغلي حالت پرته، د لويې
جرگې راغونښتل؛
۸. د ملي شوري په تايید د اضطراري
حالت اعلان او دهغه پای ته رسول؛
۹. د ملي شوري او لويې جرگې دغونډو
پرانستل؛
۱۰. د جمهوري ریاست د مرستیالانو د
استعفي منل؛
۱۱. د ولسي جرگې په تايید د وزیرانو،
لوی څارنوال، د مرکزی بانک، د ملی
امنیت او سرې میاشتي د رئیسانو ټاکل او
د هغوی عزلول او د استعفی منل؛
۱۲. د ولسي جرگې په تايید د سترې
محکمې د رئیس او غړيو ټاکل؛
۱۳. د قانون له حکمونو سره سم د

رسمي جریده

۳۵

عزل قضات، صاحب منصبان
قوای مسلح، پولیس و امنیت ملی
و مامورین عالی رتبه مطابق به
احکام قانون؛

۱۴. تعیین سران نمایندگی های سیاسی
افغانستان نزد دول خارجی و مؤسسات
بین المللی؛

۱۵. قبول اعتماد نامه های نمایندگان
سیاسی خارجی در افغانستان؛

۱۶. توشیح قوانین و فرامین
تقنینی؛

۱۷. اعطای اعتبار نامه به غرض عقد
معاهدات بین الدول مطابق به احکام
قانون؛

۱۸. تخفیف و عفو مجازات مطابق به
احکام قانون؛

۱۹. اعطای مدالها، نشانها و
القاب افتخاری مطابق به احکام
قانون؛

۲۰. تاسیس کمیسیونها به منظور بهبود
اداره کشور مطابق به احکام قانون؛

قاضیانو، د وسله والو خواکونو، پولیسو،
د ملی امنیت د منصبدارانو او د لوړ رتبه
مامورینو ټاکل، تقاعد ورکول، د استعفی
منل او عزلول؛

۱۴. په بهرنیو هېوادونو او نړیوالو
مؤسسو کې د افغانستان د سیاسي
نمایندګیو د مشرانو ټاکل؛

۱۵. په افغانستان کې د بهرنیو سیاسي
نمایندګانو د باور لیکونو منل؛

۱۶. د قوانینو او تقنیني فرمانونو تو شیح
کول.

۱۷. د قانون له حکمونو سره سم د
دولتونو ترمنځ د معاهدو د عقد لپاره د
باور لیکونو ورکول؛

۱۸. د قانون له حکمونو سره سم د
جزاګانو تخفیف او بڅښل؛

۱۹. د قانون له حکمونو سره سم د
مدالونو، نشانونو او افتخاري لقبونو
ورکول؛

۲۰. د هېواد د ادارې د سمون په منظور،
د قانون له مخې، د کمیسیونونو جوړول؛

۲۱. سایر صلاحیتها و وظایف مندرج
این قانون اساسی.

۲۱. په دې اساسي قانون کې نور راغلي
واکونه او وظایف.

ماده شصت و پنجم

رئيس جمهور می تواند در موضوعات
مهم ملی سیاسی، اجتماعی و یا
اقتصادی به آرای عمومی مردم
افغانستان مراجعه نماید.

مراجعه به آرای عمومی نباید مناقض
احکام این قانون اساسی و یا مستلزم
تعدیل آن باشد.

پنځه شپېتمه ماده

جمهور رئیس کولای شي په مهمو ملي،
سیاسي، ټولنيزو او يا اقتصادي چارو کې د
افغانستان دخلکو ټولپوښتني ته مراجعه
وکړي.

ټولپوښتنه باید ددې اساسي قانون د
حکمونو مخالفه او دهغه دتعدیل مستلزم
نه وي.

ماده شصت و ششم

رئيس جمهور در اعمال
صلاحیتهای مندرج این قانون
اساسی، مصالح علیای مردم
افغانستان را رعایت می کند.

رئيس جمهور نمی تواند بدون حکم
قانون ملکیت های دولتی را بفروشد یا
هدا کند.

رئيس جمهور نمی تواند در
زمان تصدی وظیفه از مقام خود
به ملحوظات لسانی، سمتی، قومی،

شپږ شپېتمه ماده

جمهور رئیس په دې اساسي قانون کې د
راغلو واکونو د عملي کولو په برخه کې
د افغانستان د خلکو لوړ مصلحتونه په پام
کې نیسي.

جمهور رئیس نشي کولای چې د قانون له
حکمه پرته دولتي ملکیتونه او شتمنی
وېلوري او یا یې وېخېني.

جمهور رئیس نشي کولای د خپل کار په
دوران کې له خپل مقام څخه په ژبنيو،
سیمه ییزو، قومي، مذهبي او ګوندي

ملحوظاتو گڻه واخلې.

مذهبي و حزبي استفاده نمايد.

اووه شپيتمه ماده

د جمهور رئيس د استعفی، عزل، مړينې او يا په صعب العلاجه ناروغۍ د اخته کېدلو په صورت کې چې د وظيفې د اجرا مخه نيسي د جمهور رئيس لومړی مرستيال د جمهور رئيس واکونه او وظيفې په غاړه اخلي.

جمهور رئيس خپله استعفی په خپله ملي شوري ته اعلاموي.

د صعب العلاجه ناروغۍ تثبيت د هغه طبي هيئت له خوا کېږي چې ستره محکمه يې ټاكي.

په داسې حالاتو کې د نوي جمهور رئيس د ټاکلو لپاره په درې مياشتو کې دننه ددې اساسي قانون د يو شپيتمې مادې له حکم سره سم انتخابات کېږي.

د جمهور رئيس لومړی مرستيال د لنډ مهاله جمهور رئيس په توگه، د وظيفې د ترسره کولو په موده کې

ماده شصت و هفتم

در صورت استعفا، عزل يا وفات رئيس جمهور و يا مريضی صعب-العلاج که مانع اجراء وظيفه شود، معاون اول رئيس جمهور صلاحيتها و وظيفات رئيس جمهور را به عهده می گيرد.

رئيس جمهور استعفاي خود را شخصاً به شورای ملی اعلام می نمايد.

تثبيت مريضی صعب العلاج توسط هيئت طبي با صلاحيت که از طرف ستره محکمه تعيين می گردد صورت مي گيرد.

درين حالات در خلال مدت سه ماه انتخابات به منظور تعيين رئيس جمهور جديد طبق ماده شصت و یکم اين قانون اساسی بر گزار می گردد.

معاون اول رئيس جمهور در زمان تصدی به حيث رئيس جمهور موقت امور ذيل

لاندینی چارې نشي ترسره کولای:

را انجام داده نمی تواند:

۱. د اساسي قانون تعديل؛

۱. تعديل قانون اساسی؛

۲. د وزیرانو عزل؛

۲. عزل وزرا؛

۳. ټولپوښتنه.

۳. مراجعه به آراء عامه.

د جمهور رئیس مرستیالان د دې اساسي قانون له حکمونو سره سم کولای شي خان جمهوري ریاست ته کاندید کړي.

معاونین رئیس جمهور می تواند مطابق به احکام این قانون اساسی خود را به ریاست جمهوری کاندید نمایند.

د جمهور رئیس په غیاب کې د لومړي مرستیال وظایف د جمهور رئیس په واسطه ټاکل کېږي.

در صورت غیاب رئیس جمهور، وظایف معاون اول توسط رئیس جمهور تعیین می گردد.

اته شپېتمه ماده

ماده شصت و هشتم

که چېرې د جمهور رئیس یو مرستیال استعفی وکړي او یا مړ شي د هغه پر ځای بل شخص د جمهور رئیس له خوا او د ولسی جرگې په تأیید ټاکل کېږي.

هر گاه یکی از معاونین رئیس جمهور استعفاء و یا وفات نماید عوض وی شخص دیگری توسط رئیس جمهور به تأیید ولسی جرگه تعیین می گردد.

د جمهور رئیس او د هغه د لومړي مرستیال د یو ځایي مړینې په صورت کې په ترتیب سره دویم مرستیال، د مشرانو جرگې رئیس د ولسی جرگې رئیس او د بهرنیو چارو وزیر یو په بل پسې د دې اساسي قانون د (اووه شپېتمې) مادې له

در صورت وفات همزمان رئیس جمهور و معاون اول وی، بالترتیب معاون دوم، رئیس مشرانو جرگه، رئیس ولسی جرگه و وزیر خارجه یکی بعد دیگری مطابق به حکم مندرج ماده شصت و هفتم این قانون اساسی

رسمي جریده

۳۹

وظایف رئیس جمهور را به عهده می گیرد.

حکم سره سم د جمهور رئیس وظیفې په غاړه اخلي.

ماده شصت و نهم

رئیس جمهور در برابر ملت و ولسی جرگه مطابق به احکام این ماده مسؤل میباشد.

اتهام علیه رئیس جمهور به ارتکاب جرائم ضد بشری، خیانت ملی یا جنایت از طرف یک ثلث کل اعضای ولسی جرگه تقاضا شده می تواند.

در صورتیکه این تقاضا از طرف دو ثلث کل آرای ولسی جرگه تأیید گردد، ولسی جرگه در خلال مدت یک ماه لویه جرگه را دایر مینماید.

هر گاه لویه جرگه اتهام منسوب را به اکثریت دو ثلث آرای کل اعضا تصویب نماید، رئیس جمهور از وظیفه منفصل و موضوع به محکمه خاص محول می گردد. محکمه خاص متشکل است از رئیس مشرانو جرگه، سه نفر از اعضای ولسی جرگه و سه

نهمه شپتمه ماده

جمهور رئیس د ملت او ولسی جرگې په وړاندې ددې مادې د احکامو مطابق مسؤل دی.

پر جمهور رئیس د بشري ضد جرمونو، ملی خیانت یا جنایت د ارتکاب تورلگول د ولسي جرگې د ټولو غړيو د دريمې برخې له خوا غوښتل کېدای شي.

که چېرې دا غوښتنه د ولسي جرگې د ټولو غړيو له دريو څخه د دوو برخو د رایو له خوا تأیید شي، ولسي جرگه د یوې مېاشتې دننه لویه جرگه دایروي.

که لویه جرگه منسوب شوی اتهام د ټولو غړيو له دريو څخه د دوو برخو د رایو په اکثریت تصویب کړي، جمهور رئیس له وظیفې څخه گوښته او موضوع خانگړې محکمې ته سپارل کېږي. خانگړې محکمه د ولسي جرگې له دريو غړيو، د سترې محکمې له دريو غړيو چې لویه

نفر از اعضای ستره محکمه به تعیین لویه جرگه. اقامه دعوی توسط شخصیکه از طرف لویه جرگه تعیین میگردد صورت می گیرد.

در این حالت احکام مندرج ماده شصت و هفتم این قانون اساسی تطبیق می گردد.

ماده هفتم

معاش و مصارف رئیس جمهور توسط قانون تنظیم می گردد.

رئیس جمهور بعد از ختم دوره خدمت، با استثنای حالت عزل، برای بقیه مدت حیات از حقوق مالی دوره ریاست جمهوری مطابق به احکام قانون مستفید می شود.

فصل چهارم

حکومت

ماده هفتاد و یکم

حکومت متشکل است از وزرا که تحت ریاست رئیس جمهور اجرای وظیفه می نمایند.

جرگه بی تاکی او د مشرانو جرگې له رئیس څخه جوړېږي. دعوي د هغه شخص له خوا چې د لوی جرگې له خوا ټاکل کېږي، اقامه کېږي.

په دې حالت کې د دې اساسي قانون په (اووه شپږمه) ماده کې راغلي حکمونه تطبیقېږي.

اویایمه ماده

د جمهور رئیس تنخوا او لگښتونه د قانون له ليارې تنظيمېږي.

جمهور رئیس د خدمت د دورې تر ختمېدو وروسته د عزل له حالته پرته د خپل ژوند په پاتې موده کې د جمهوري ریاست د دورې له مالي حقوقو څخه د قانون له حکمونو سره سم، ګټه اخلي.

څلورم فصل

حکومت

یو اویایمه ماده

حکومت له وزیرانو څخه جوړ دی چې د جمهور رئیس تر ریاست لاندې کار کوي.

رسمي جریده

۴۱

تعداد وزرا ووظایف شان توسط قانون تنظیم می گردد.

د وزیرانو شمېر او وظایف د قانون له ليارې تنظیمېږي.

ماده هفتادو دوم

شخصی که به حیث وزیر تعیین می شود واجد شرایط ذیل میباشد:

۱. تنها حامل تابعیت افغانستان باشد.

هر گاه کاندید وزارت تابعیت کشور دیگری را نیز داشته باشد، ولسی جرگه صلاحیت تأیید و یا رد آنرا دارد.

۲. دارای تحصیلات عالی، تجربه کاری و شهرت نیک باشد؛

۳. سن وی از سی و پنج سال کمتر نباشد؛

۴. از طرف محکمه به ارتکاب جرائم ضد بشری، جنایت و یا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد.

ماده هفتادو سوم

وزرا می توانند از اعضای شورای ملی

دوه او یایمه ماده

خوک چې د وزیر په توگه ټاکل کېږي باید لاندیني شرطونه ولري:

۱. یوازې د افغانستان دتابعیت لرونکی وي.

که چېرې د کوم وزارت کاندید د بل هېواد تابعیت هم ولري ولسی جرگه د هغه د تأیید یا رد صلاحیت لري؛

۲. لوړ تحصیلات، کاري تجربه او ښه شهرت ولري؛

۳. عمرېې تر پنځه دېرش کلونو لږ نه وي؛

۴. د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو او جنایت په ارتکاب او یا له مدني حقوقو څخه په محرومي محکوم شوی نه وي.

دري او یایمه ماده

کېدای شي وزیران د ملي شوري له

یا خارج از آن تعیین شوند.
هر گاه عضو شورای ملی به حیث وزیر تعیین شود، عضویت خود را در شوری از دست می دهد و در عوض وی شخص دیگری مطابق به حکم قانون تعیین میگردد.

ماده هفتاد و چهارم

وزرا قبل از تصدی وظیفه حلف آتی را به حضور رئیس جمهور، بجا می آورند:

بسم الله الرحمن الرحيم

«بنام خداوند بزرگ ﷺ سوگند یاد می کنم که دین مقدس اسلام را حمایت، قانون اساسی و سایر قوانین افغانستان را رعایت، حقوق اتباع را حفاظت و از استقلال، تمامیت ارضی و وحدت ملی مردم افغانستان حراست کنم و در همه اعمال خود خداوند ﷺ را حاضر دانسته، و وظایف محوله را صادقانه انجام دهم.»

ماده هفتاد و پنجم

حکومت دارای وظایف ذیل می باشد:

غبو او یا له هغو د باندې وټاکل شي.
کله چې د ملي شوري غړی د وزیر پسه توگه وټاکل شي، په شوری کې خپل غړیتوب له لاسه ورکوي او د هغه پر ځای بل شخص د قانون له حکم سره سم ټاکل کېږي.

څلور او یایمه ماده

وزیران د وظیفې له پیله مخکې د جمهور رئیس په وړاندې، لاندینی لورپه کوي:

بسم الله الرحمن الرحيم

«د لوی خدای ﷺ په نامه لورپه کوم چې د اسلام د سپېڅلي دین د حکمونو حمایت، د اساسي قانون او د افغانستان د نورو قوانینو رعایت، د اتباعو د حقوقو حفاظت، د افغانستان د خپلواکۍ زمکنی بشپړتیا او د خلکو د ملي وحدت ساتنه وکړم او په خپلو ټولو اعمالو کې خدای ﷺ حاضر گڼم او خپلي راسپازل شوې وظیفې په رښتینولي سرته رسوم.»

پنځه او یایمه ماده

حکومت لاندینی وظیفې لري:

رسمي جریده

۴۳

۱. ددې اساسي قانون او نورو قوانينو دا حکامو او د محکمو د قطعي پرېکړو عملي کول؛
۲. د خپلواکۍ ساتل، له زمکنۍ بشپړتيا څخه دفاع او په نړيواله ټولنه کې د افغانستان د حيثيت او گټو ساتل؛
۳. د عامه نظم او امن ټينگول او د هر راز اداري فساد له منځه وړل؛
۴. د بودجې ترتيبول، د دولت د مالي وضعې تنظيمول او د عامه شتمنۍ ساتل؛
۵. د ټولنيزو، فرهنگي، اقتصادي او تکنالوژيکي د پرمختيايي پروگرامونو طرح او تطبيق؛
۶. ملي شوري ته د مالي کال په پای کې د سرته رسېدلو چارو او د نوي مالي کال د مهمو پروگرامونو په باب گزارش ورکول؛
۷. د هغو نورو وظيفو تر سره کول چې ددې اساسي قانون او نورو قوانينو له مخې د حکومت له وظيفو څخه گڼل شويدي.
۱. تعميل احکام اين قانون اساسي و ساير قوانين و فيصله های قطعی محاکم؛
۲. حفظ استقلال، دفاع از تماميت ارضی و صيانت منافع و حيثيت افغانستان در جامعه بين المللی؛
۳. تأمین نظم و امن عامه و از بين بردن هر نوع فساد اداری؛
۴. ترتیب بودجه، تنظیم وضع مالی دولت و حفاظت داراي عامه؛
۵. طرح و تطبيق پروگرامهای انکشافی اجتماعي، فرهنگي، اقتصادي و تکنالوژيکي؛
۶. ارائه گزارش به شورای ملی در ختم سال مالی در باره امور انجام شده و پروگرام های عمده سال مالی جديد؛
۷. انجام ساير وظيفی که به موجب اين قانون اساسي و قوانين ديگر از وظيفای حکومت دانسته شده است.

رسمي جریده

شپږ اويايمه ماده

حکومت د هېواد د سياست د اساسي کړنو د تطبيق او د خپلو وظيفو د تنظيمولو لپاره مقررات وضع او تصويبي. دا مقررات بايد د هېڅ قانون له نص يا روح سره مناقض نه وي.

ماده هفتاد و ششم

حکومت برای تطبيق خطوط اساسي سياست کشور و تنظيم وظيف خود مقررات وضع و تصويب می کند. اين مقررات بايد مناقض نص يا روح هېچ قانون نباشد.

اوه اويايمه ماده

وزيران خپل وظيف د اداري واحدونو د آمرينو په توگه په هغو حدودو کې چې دا اساسي قانون او نور قوانين يې ټاکي، سرته رسوي.

ماده هفتادو هفتم

وزرا وظيف خود را به حيث آمريين واحد های اداري در داخل حدودی که اين قانون اساسي وسایر قوانين تعيين می کند، اجرا می نمایند.

وزيران له خپلو ټاکلو وظيفو څخه د جمهور رئيس او ولسي جرگې په وړاندې مسوليت لري.

وزرا از وظيف مشخصه خود نزد رئيس جمهور وولسی جرگه مسولیت دارند.

اته اويايمه ماده

که چېرې وزير په بشري ضد جرمونو، ملي خيانت او يا په نورو جرمونو متهم شي، موضوع ددې اساسي قانون د (يو سلو څلوردېرشمې) مادې په رعايت ځانگړې محکمې ته سپارل کېږي.

ماده هفتادو هشتم

هر گاه وزير به ارتکاب جرائم ضد بشری، خیانت ملی و یا سایر جرائم متهم گردد، قضیه با رعایت ماده یکصد و سی و چهارم این قانون اساسی به محکمه خاص محول می گردد.

رسمي جریده

۴۵

نهه اویایمه ماده

حکومت کولای شی د ولسي جرگې د تعطیل په حالت کې له بودجې او مالي چارو پرته، د بېرني اړتیا پر اساس تقينې فرمانونه ترتیب کړي.

تقینې فرمانونه د جمهور رئیس تر توشیح وروسته د قانون حکم پیدا کوي. تقینې فرمانونه باید د ملي شوري د لومړۍ غونډې تـرجـوړېدو وروسته د دېرشو ورځو په اوږدو کې هغې ته وړاندې شي.

او که د ملي شوري له خوا رد شي، اعتبار نلري.

ماده هفتادو نهم

حکومت می تواند در حالت تعطیل ولسي جرگه در صورت ضرورت عاجل، به استثنای امور مربوط به بودجه و امور مالی، فرامین تقينی را ترتیب کند.

فرامین تقينی بعد از توشیح رئیس جمهور حکم قانون را حایز می شود. فرامین تقينی باید در خلال ۳۰ روز از تاریخ انعقاد نخستین جلسه شورای ملی به آن تقدیم شود.

و در صورتیکه از طرف شورای ملی رد شود، از اعتبار ساقط می گردد.

اتیایمه ماده

وزیران نشي کولای د خپل کار په دوران کې له خپل مقام څخه په ژبنیو، سیمه ییزو، قومي، مذهبي او ګوندي ملحوظاتو ګټه واخلي.

ماده هشتادم

وزرا نمی توانند در زمان تصدی وظیفه از مقام خود به ملحوظات لسانی، سمتی، قومی، مذهبی و حزبی استفاده نمایند.

پنجم فصل

ملي شوری

یو ایتایمه ماده

د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت ملي شوري، دستر تقينی ارگان په توگه د افغانستان د خلکو د ارادې ښکارندويه ده او د ټول ملت نمایندگي کوي.

د شوری هر غړی د رایې د څرگندونې په وخت کې، د افغانستان د خلکو عمومي مصلحتونه او سترې گټې د خپل قضاوت محور ټاکي.

دو ایتایمه ماده

ملي شوري له دوو مجلسونو: ولسي جرگې او مشرانو جرگې څخه جوړه ده. هېڅوک نشي کولای په يوه وخت کې د دواړو مجلسونو غړی وي.

دري ایتایمه ماده

دو لسي جرگې غړي د خلکو د آزادو، عمومي، پټو او مستقیمو انتخاباتو له لارې انتخابېږي.

د ولسي جرگې د کار دوره د پنجم کال

فصل پنجم

شورای ملی

ماده هشتادویکم

شورای ملي دولت جمهوري اسلامي افغانستان بحيث عالی ترین ارگان تقينی مظهر اراده مردم آن است و از قاطبه ملت نمایندگی می کند.

هر عضو شوری در موقع اظهار رأی، مصالح عمومی و منافع علیای مردم افغانستان را مدار قضاوت قرار می دهد.

ماده هشتاد و دوم

شورای ملی متشکل از دو مجلس: ولسی جرگه و مشرانو جرگه می باشد. هیچ شخص نمی تواند در یک وقت عضو هر دو مجلس باشد.

ماده هشتاد و سوم

اعضای ولسی جرگه توسط مردم از طریق انتخابات آزاد، عمومی، سری و مستقیم انتخاب میگردند.

دوره کار ولسی جرگه به تاریخ اول

رسمي جریده

۴۷

سرطان سال پنجم، بعد از اعلان نتایج انتخابات به پایان می رسد و شورای جدید به کار آغاز می نماید.

انتخابات اعضای ولسی جرگه در خلال مدت سی الی شصت روز قبل از پایان دوره ولسی جرگه برگزار می گردد.

تعداد اعضای ولسی جرگه به تناسب نفوس هر حوزه حداکثر دوصدو پنجاه نفر می باشد.

حوزه های انتخاباتی و سایر مسایل مربوط به آن در قانون انتخابات تعیین می گردد.

در قانون انتخابات باید تدابیری اتخاذ گردد که نظام انتخاباتی، نمایندگی عمومی و عادلانه را برای تمام مردم کشور تأمین نماید و به تناسب نفوس از هر ولایت طور اوسط حد اقل دو وکیل زن در ولسی جرگه عضویت یابد.

د چنگاښ په لومړۍ نېټه دانتخاباتو د نتیجه د اعلان څخه وروسته پای ته رسېږي او نوې شوری په کار پیل کوي.

دولسي جرگې د دورې تر ختمېدو دمخه له دېرشو څخه تر شپېتو ورځو پورې موده کې دولسي جرگې دغړيو انتخابات کېږي.

دولسي جرگې دغړيوشمېر دهرې حوزې د نفوسو د شمېر په تناسب زيات نه زيات تر (۲۵۰) کسانو پورې دی.

انتخاباتي حوزې، او ورسره نور مربوط مسایل د انتخاباتو په قانون کې ټاکل کېږي.

د انتخاباتو په قانون کې باید داسې تدبیره ونیول شي چې انتخاباتي نظام دافغانستان د ټولو خلکو لپاره عمومي او عادلانه استازیتوب تأمین کړي او دنفوسو په تناسب دې له هر ولایت څخه په اوسط ډول لږ ترلږه دوه ښځینه و کیلي په اولسي جرگه کې غړیتوب ترلاسه کړي.

څلور اټيايمه ماده

د مشرانو جرگې غړي په لاندې ډول
انتخاب او ټاکل کېږي:

۱. دهرې ولايتي جرگې له غړيو څخه
يو تن دمربوطې جرگې په انتخاب، د
څلورو کلونو لپاره؛

۲. دهر ولايت د ولسواليو د
جرگو له غړيو څخه يوتن، د
مربوطو جرگو په انتخاب، ددريو کلونو
لپاره؛

۳. پاتې دريمه برخه غړي د معلولينو او
معويينو د دوو تنو او کوچيانو د دوو تنو
استازيو په گډون د هېواد له خيرو او
تجربه لرونکو کسانو څخه د پنځو
کلونو لپاره د جمهور رئيس له خوا ټاکل
کېږي.

جمهور رئيس له دې اشخاصو څخه په
سلو کې پنځوس نسخې ټاکي.

هغه شخص چې د مشرانو جرگې د غړي
په توگه انتخابېږي په مربوطه جرگه کې
خپل غړيتوب له لاسه ورکوي او دده

ماده هشتاد و چهارم

اعضای مشرانو جرگه به ترتيب ذيل
انتخاب و تعيين می شوند:

۱. از جمله اعضای شورای هر
ولايت، یک نفر به انتخاب شورای
مربوط برای مدت چهار سال؛

۲. از جمله اعضای شوراهای
ولسالیهای هر ولايت، یک نفر به
انتخاب شورا های مربوط برای مدت
سه سال؛

۳. یک ثلث باقی مانده از جمله
شخصیت های خیر و با تجربه به
شمول دو نفر از نمایندگان معلولين و
معويين و دو نفر نمایندگان کوچی ها
به تعيين رئيس جمهور برای مدت
پنج سال.

رئيس جمهور تعداد پنجاه فیصد از این
اشخاص را از بین زنان تعيين می نماید.

شخصی که به حیث عضو مشرانو
جرگه انتخاب می شود، عضویت خود
را در شورای مربوطه از دست داده،

شپړاتيایمه ماده

د ملي شوری د غړیو انتخاباتي وثیقي ، د انتخاباتو د څارني د خپلواک کمیسیون له خوا د قانون له حکمونو سره سم څېړل کېږي.

ماده ۸ هشتادو ششم

وټايق انتخاباتي اعضای شوری ملی توسط کمیسیون مستقل انتخابات مطابق به احکام قانون تدقیق می گردد.

اوه اتيایمه ماده

د ملي شوري له دواړو جرگو څخه هره یوه د کار د دورې په پیل کې له خپلو غړیو څخه یو تن درنیس په توگه دیوې تقنیني دورې لپاره، دوه تنه د لومړي نایب او دویم نایب او دوه تنه د منشي او د منشي د نایب په توگه ، د یو کال لپاره انتخابوي.

ماده ۹ هشتادو هفتم

هر یک از دو مجلس شورای ملی، در آغاز دوره کار، یک نفر از اعضای خود را به حیث رئیس برای یک دوره تقنینیه و دو نفر را به حیث نایب اول و نایب دوم و دو نفر را به حیث منشی و نایب منشی برای مدت یکسال انتخاب می کند.

دا اشخاص دولسي جرگې او مشرانو جرگې اداري هیئت جوړوي.

این اشخاص هیئت اداری ولسی جرگه و مشرانو جرگه را تشکیل می دهند.

د اداري هیئت وظیفې د هرې جرگې د داخلي وظایفو په اصولو کې ټاکلې کېږي.

وظایف هیئت اداری در اصول وظایف داخلي هر مجلس تعیین می شود.

اته اتيایمه ماده

د ملي شوري له دواړو جرگو څخه هره یوه د بحث وړ موضوعاتو د کتنې لپاره د داخلي وظایفو د اصولو له مخې

ماده ۱۰ هشتادو هشتم

هر یک از دو مجلس شورای ملی برای مطالعه موضوعات مورد بحث، بر طبق اصول وظایف داخلي، کمیسیون ها

رسمي جریده

۵۱

کمپسیونونه جوروي.

تشکیل می دهد.

نهه اتیایه ماده

ولسي جرگه واک لري دغړيو د دريمې برخې په پښهاد، د حکومت د اعمالو د څېړنې او کتنې لپاره، يو ځانگړی کمپسیون و ټاکي.

ددې کمپسیون جوړښت او کړنلاره د ولسي جرگې د داخلي وظيفو په اصولو کې تنظيمېږي.

ماده هشتادو نهم

ولسي جرگه صلاحیت دارد به پښهاد یک ثلث اعضا، جهت بررسی و مطالعه اعمال حکومت، کمپسیون خاص تعیین نماید.

ترکیب و طرز العمل این کمپسیون در اصول و وظایف داخلی ولسي جرگه تنظیم می گردد.

نوي یمه ماده

ملي شورې دالاندې واکونه لري:

۱. د قوانینو او تقنیني فرمانونو تصویب، تعدیل یا لغو کول؛

۲. د ټولنیزو، فرهنگي، اقتصادي او تکنالوژیکي پرمختیایي پروگرامونو تصویب؛

۳. د دولتي بودجې تصویب او د پور اخیستو یا ورکولو اجازه؛

۴. د اداري واحدونو منخته راوړل، تعدیل او یا لغو کول؛

ماده نودم

شورای ملی دارای صلاحیتهاى ذیل می باشد:

۱. تصویب، تعدیل یا لغو قوانین و یافرامین تقنینی؛

۲. تصویب پروگرامهای انکشافی اجتماعي، فرهنگي، اقتصادي و تکنالوژیکي؛

۳. تصویب بودجه دولتي و اجازه اخذ یا اعطای قرضه؛

۴. ایجاد واحد های اداري، تعدیل و یا الغای آن؛

۵. تصدیق معاهدات و میثاقهای
بین المللی یا فسخ الحاق
افغانستان به آن؛
۶. سایر صلاحیتهای مندرج این قانون
اساسی.

۵. د دولتونو ترمنځ د تړونونو او
بین المللي میثاقونو تصدیق او یا له هغو
څخه د افغانستان بېلول؛
۶. په دې اساسي قانون کې نور مندرج
واکونه.

ماده نودو یکم

ولسی جرگه دارای صلاحیت های
اختصاصی ذیل می باشد:
۱. اتخاذ تصمیم در مورد استیضاح از
هریک از وزرا مطابق به حکم ماده
نودودوم این قانون اساسی؛
۲. اتخاذ تصمیم راجع به پروگرامهای
انکشافی و بودجه دولتی؛
۳. تأیید یا رد مقرریها مطابق به احکام
این قانون اساسی؛

یونوي يمه ماده

ولسي جرگه لاندې ځانگړي واکونه
لري:
۱. له هر يوه وزير څخه د استيضاح په
برخه کې ددې اساسي قانون د دوه نوي -
يمې مادې له حکم سره سم تصميم نيول؛
۲. د پرمختيايي پروگرامونو او دولتي
بودجې په باب تصميم نيول؛
۳. ددې اساسي قانون له حکمونو سره
سم د مقرريو تاييد يا ردول؛

ماده نودودوم

ولسی جرگه به پیشنهاد بیست فیصد
کل اعضا، می تواند از هریک از وزرا
استیضاح به عمل آورد.
هرگاه توضیح ارائه شده قناعت بخش
نباشد، ولسی جرگه موضوع رأی عدم

دوه نوي يمه ماده

ولسي جرگه د ټولو غړيو د شلو فيصدو په
پیشنهاد کولای شي، له هر يوه وزير څخه
استيضاح وکړي.
که وړاندې شوې توضیح د قناعت وړ نه
وي، ولسي جرگه د نه باور د رأی

رسمي جریده

۵۳

موضوع خبري.

اعتماد را بررسی می کند.

په وزیر باندې د نه باور رایه باید صریحه، مستقیمه او پر پخو دلائلو ولاړه وي، دغه رایه د ولسي جرگې د ټولو غړيو د رایو په اکثریت صادرېږي.

رای عدم اعتماد از وزیر باید صریح، مستقیم و بر اساس دلائل موجه باشد. این رأی به اکثریت آراء کل اعضای ولسی جرگه صادر میگردد.

دري نوي یمه ماده

د ملي شوري د دواړو جرگو هر یو کمسیون کولای شي له هر یوه وزیر څخه په ټاکلو موضوعاتو کې پوښتنې وکړي.

هغه څوک چې پوښتنه ترې شوې کولای شي شفاهي یا لیکلی ځواب ورکړي.

ماده نودو سوم

هریک از کمیسیونهای هر دو مجلس شورای ملی می تواند از هریک از وزرا در موضوعات معین سؤال نماید.

شخصی که از او سوال به عمل آمده، می تواند جواب شفاهی یا تحریری بدهد.

څلور نوي یمه ماده

قانون هغه مصوبه ده چې د ملي شوري د دواړو جرگو له خوا تصویب او د جمهور رئیس له خوا توشیح شوې وي. مگر دا چې په دې اساسي قانون کې بل ډول څرگنده شوې وي.

که جمهور رئیس د ملي شوري له مصوبې سره موافقه ونه لري کولای

ماده نودو چهارم

قانون عبارت است از مصوبه هر دو مجلس شورای ملی که به توشیح رئیس جمهور رسیده باشد، مگر اینکه در این قانون اساسی طور دیگر تصریح گردیده باشد.

در صورتیکه رئیس جمهور با مصوبه شورای ملی موافقه نداشته باشد می

تواند آنرا در ظرف پانزده روز از تاریخ تقدیم با ذکر دلایل به ولسی جرگه مسترد نماید. با سپری شدن این مدت و یا در صورتی که ولسی جرگه آنرا مجدداً با دو ثلث آرای کل اعضا تصویب نماید، مصوبه توشیح شده محسوب و نافذ می گردد.

ماده نود و پنجم

پیشنهاد طرح قانون از طرف حکومت یا اعضای شوری و در ساحه تنظیم امور قضایی از طرف ستره محکمه توسط حکومت صورت گرفته میتواند. پیشنهاد طرح قانون در مورد بودجه و امور مالی صرف از طرف حکومت صورت می گیرد.

ماده نود و ششم

هرگاه پیشنهاد طرح قانون حاوی تکلیف جدید یا تنقیص در عایدات دولت باشد، به شرطی در فهرست کار داخل میشود که در متن پیشنهاد،

شی چیزی د وړاندې کېدو تر نېټې وروسته یې په پنځلسو ورځو کې د دلایلو له بنوولو سره ملي شوری ته مسترده کړي. ددې وخت په تېرېدو او یا دا چې ولسی جرگه یو ځل بیا هغه د ټولو غړیو له دريو برخو څخه په دوو برخو رایو تصویب کړي، مصوبه توشیح شوې گڼله کېږي او نافذېږي.

پنځه نوي یمه ماده

د قانون د طرحې پیشنهاد د حکومت یا د شورې د غړیو او د قضایی چارو د تنظیم په برخه کې د سترې محکمې له خوا دحکومت له ليارې وړاندې کېدای شي. د بودجې او مالي چارو په برخه کې دقانون د طرحې پیشنهاد یوازې دحکومت له خوا کېږي.

شپږ نوي یمه ماده

که دقانون د طرحې پیشنهاد پر دولت د نوي تکلیف یا دعایداتو دلړولو لرونکی وي، په دې شرط د کار په فهرست کې نیول کېږي چې د پیشنهاد په متن کې د

رسمي جریده

۵۵

مدرک جبران نیز پیش بینی شده باشد.

جبرانولو مدرک هم پیشبینی شوی وی.

اوه نوي یمه ماده

د حکومت له خوا د قانون د طرحې پیشنهاد لومړی ولسي جرگې ته وړاندې کېږي.

ولسي جرگه د بودجې او مالي چارو په شمول د قانون د طرحې پیشنهاد او دپور اخیستو او یا ورکولو پیشنهاد له بحث وروسته د یو کل په توگه تصویب یا ردوي.

ولسي جرگه نشي کولای وړاندې شوې طرح تر یوې میاشتې زیات وځنډوي.

ولسي جرگه د پیشنهاد شوي قانون طرح تر تصویب وروسته مشرانو جرگې ته سپاري.

مشرانو جرگه د پنځلسو ورځو په اوږدو کې دهغه په باره کې تصمیم نیسي.

ملي شوري د دولت دهغو قوانینو، معاهدو او پرمختیایي پروگرامونو په باره کې تصمیم نیولو ته لومړیتوب ورکوي چې د

ماده نودو هفتم

پیشنهاد طرح قانون از طرف حکومت نخست به ولسي جرگه تقدیم می گردد.

ولسي جرگه پیشنهاد طرح قانون را، به شمول بودجه و امور مالی و پیشنهاد اخذ و یا اعطای قرضه را، بعد از بحث به صورت یک کل تصویب یا رد میکند.

ولسي جرگه نمی تواند طرح پیشنهاد شده را بیش از یک ماه به تأخیر اندازد.

ولسي جرگه طرح قانون پیشنهاد شده را بعد از تصویب به مشرانو جرگه می سپارد.

مشرانو جرگه در ظرف پانزده روز در مورد آن تصمیم اتخاذ می کند.

شورای ملی به اتخاذ تصمیم در مورد طرح قوانین، معاهدات و پروگرامهای انکشافی دولت که به اساس پیشنهاد

حکومت ایجاب رسیدگی عاجل را نماید
اولویت میدهد.

هرگاه پیشنهاد طرح قانون از طرف ده
نفر از اعضای یکی از دو مجلس
صورت گیرد، بعد از تأیید یک پنجم
اعضای مجلسی که پیشنهاد به آن ارائه
شده است در فهرست کار آن مجلس
داخل می گردد.

ماده نود و هشتم

بودجه دولت و پروگرام انکشافی
حکومت از طریق مشرانو جرگه توأم با
نظریه مشورتی آن به ولسی جرگه تقدیم
میشود.

تصمیم ولسی جرگه بدون ارائه به
مشرانو جرگه بعد از توشیح رئیس
جمهور نافذ شمرده می شود.

هرگاه نظر به عوامل تصویب بودجه
قبل از آغاز سال مالی صورت نگیرد،
تا تصویب بودجه جدید، بودجه سال
گذشته تطبیق می گردد.

حکومت در خلال ربع چهارم سال

حکومت د وړاندیز په بنسټ د عاجل غور
غوښتنه کوي.

که چیرې د قانون د طرحې پیشنهاد له
دواړو جرگو څخه د یوې دلسو غړیو له
خوا وشي، پیشنهاد د نوموړې جرگې د یو
پر پنځمې برخې غړیو تر تائید وروسته
دهماغې جرگې د کار په فهرست کې نیول
کېږي.

اته نوي یمه ماده

د دولت بودجه او د حکومت پرمختیایي
پروگرام د مشرانو جرگې له لیاړې ددې
جرگې له مشورتی نظریې سره یوځای
ولسي جرگې ته سپارل کېږي.

د ولسي جرگې تصمیم د جمهور رئیس
تر توشیح وروسته، مشرانو جرگې ته تر
وړاندې کېدو پرته، نافذ ګڼل کېږي.

که چیرې د ځینو عواملو له مخې د مالي
کال تر پیل مخکې بودجه تصویب نشي،
د نوې بودجې تر تصویب پورې، د تېر
کال بودجه تطبیقېږي.

حکومت د مالي کال د څلورمې ربعې په

رسمي جریده

۵۷

مالي، بودجه سال آینده را با حساب اجمالی بودجه سال جاری به شورای ملی تقدیم می نماید.

حساب قطعی بودجه سال مالی قبل، در خلال مدت شش ماه سال آینده مطابق به احکام قانون به شورای ملی تقدیم می گردد.

ولسی جرگه نمی تواند تصویب بودجه را بیش از یکماه و اجازه اخذ و یا اعطای قرضه را که شامل بودجه نباشد، بیش از پانزده روز به تأخیر اندازد.

هرگاه ولسی جرگه درین مدت راجع به پیشنهاد اخذ و یا اعطای قرضه تصمیم اتخاذ نکند، پیشنهاد تصویب شده محسوب می گردد.

ماده نود و نهم

در صورتی که در اجلاس شورای ملی، بودجه سالانه یا پروگرام انکشافی یا موضوع مربوط به امنیت عامه، تسمایت ارضی و

اوردو کی د راتلونکی کال بودجه د روان کال د بودجې له اجمالی حساب سره ملي شوري ته وړاندې کوي.

د تېر مالي کال د بودجې قطعي حساب د راتلونکي کال د شپږو میاشتو په موده کې د قانون له حکمونو سره سم ملي شوری ته وړاندې کېږي.

ولسي جرگه نشي کولای د بودجې تصویب له یوې میاشتې څخه زیات او د هغه پور د اخیستو او ورکولو اجازه چې په بودجه کې شامل نه وي، تر پنځلس ورځو زیات وځنډوي.

که چېرې ولسي جرگه په دغه موده کې د پور د اخیستو او ورکولو د پیشنهاد په اړه تصمیم ونه نیسي، پیشنهاد تصویب شوی گڼل کېږي.

نېه نوي یمه ماده

که چېرې د ملي شوري په اجلاس کې کلنی بودجه یا پرمختیایي پروگرام یا له عامه امنیت، د هېواد له خپلواکۍ او زمکنی بشپړتیا سره مربوطه موضوع تر

استقلال کشور مطرح باشد مدت اجلاس شوری قبل از تصویب آن خاتمه یافته نمیتواند.

خبرو لاندې وي، دشوری د اجلاس موده د هغې تر تصویب مخکې پای ته نشي رسېدلای.

ماده صدم

هر گاه مصوبه یک مجلس از طرف مجلس دیگر رد شود، برای حل اختلاف هیئت مختلط به تعداد مساوی از اعضای هر دو مجلس تشکیل می گردد.

فصله هیئت بعد از توشیح رئیس جمهور، نافذ شمرده می شود. در صورتیکه هیئت مختلط نتواند اختلاف نظر را رفع کند، مصوبه رد شده به حساب می رود. درین حالت ولسی جرگه می تواند در جلسه بعدی آنرا با دو ثلث آرای کل اعضا تصویب کند.

این تصویب بدون ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ شمرده می شود.

سلمه ماده

که چېرې د یوې جرگې مصوبه دېلې جرگې له خوا رد شي، د اختلاف د له منځه وړولپاره د دواړو جرگو د غړيو له خوا په برابر شمېر گډهینت ټاکل کېږي.

د هیئت پرېکړه د جمهور رئیس تر توشیح وروسته نافذه گڼل کېږي. که گډهینت ونه کړای شي د نظر اختلاف له منځه یوسي، تصویب رد شوی گڼل کېږي. په دې حالت کې ولسی جرگه کولای شي په خپله ورپسې غونډه کې هغه د خپلو ټولو غړیوله دریو څخه د دوو برخو د رایو په اکثریت تصویب کړي.

دا تصویب بې له دې چې مشرانو جرگې ته وړاندې شي، د جمهور رئیس تر توشیح وروسته نافذه گڼل کېږي.

یو سلو یوومه ماده

د ملي شوري هېڅ غړی د هغې رایې یا نظریې له امله چې د وظیفې د اجرا په وخت کې یې څرگندوي، تر عدلي تعقيب لاندې نه نیول کېږي.

ماده یکصدو یکم

هیچ عضو شورای ملی به علت رأی یا نظریه یی که در هنگام اجرای وظیفه ابراز می دارد، مورد تعقیب عدلی قرار نمی گیرد.

یو سلو دویمه ماده

که د ملي شوري غړی په یوه جرم متهم شي، مسؤل مامور له موضوع څخه هغې جرگې ته چې متهم یې غړی دی، خبر ورکوي او متهم تر عدلي تعقيب لاندې راتلای شي.

ماده یکصدو دوم

هر گاه عضو شورای ملی به جرمی متهم شود، مامور مسؤل از موضوع به مجلسی که متهم عضو آن است، اطلاع می دهد و متهم تحت تعقیب عدلی قرار گرفته می تواند.

د مشهود جرم په مورد کې، مسؤل مامور کولای شي متهم د هغې جرگې له اجازې پرته چې دی یې غړی دی تر عدلي تعقيب لاندې راوړي او وي نيسي.

در مورد جرم مشهود، مامور مسؤل می تواند متهم را بدون اجازه مجلسی که او عضو آن می باشد تحت تعقیب عدلی قرا دهد و گرفتار نماید.

په دواړو حالاتو کې که عدلي تعقيب د قانون له مخې د توقیف ایجاب وکړي، مسؤل مامور مکلف دی چې له موضوع څخه یې له ځنډه نوموړې جرگې ته خبر ورکړي او تصویب یې ترلاسه کړي.

در هر دو حالت، هر گاه تعقیب عدلی قانوناً توقیف را ایجاب کند، مامور مسؤل مکلف است موضوع را بلا فاصله به اطلاع مجلس مربوط برساند و تصویب آنرا حاصل نماید.

که اتهام د شوري د رخصتۍ په وخت

اگر اتهام در هنگام تعطیل شوری

صورت بگيرد، اجازه گرافتاری یا توقیف از هیئت اداری مجلس مربوط حاصل می گردد و موضوع به نخستین جلسه مجلس مذکور جهت اخذ تصمیم ارائه می شود.

کې رامنځ ته شي، د نیولو او توقیف اجازه د مربوطې جرگې له اداري هیئت څخه ترلاسه کېږي او موضوع د نوموړې جرگې لومړنۍ غونډې ته د تصمیم نیولو لپاره وړاندې کېږي.

ماده یکصدو سوم

وزرا می توانند در جلسات هر یک از دو مجلس شورای ملی اشتراک ورزند.

هر مجلس شورای ملی می تواند حضور وزرا را در جلسه خود مطالبه کند.

یوسلو دریمه ماده

وزیران کولای شي د ملي شوری له دوو جرگو څخه د هرې یوې په غونډو کې ګاهون وکړي.

د ملي شوري هره جرگه کولای شي خپلې غونډې ته دوزیرانو د حاضرېدو غوښتنه وکړي.

ماده یکصدو چهارم

هر دو مجلس شورای ملی در وقت واحد به صورت جداگانه جلسه می کنند.

جلسات هر دو مجلس در موارد ذیل می تواند به طور مشترک دایر شود:

۱. در موقعی که دوره تقنینیه یا اجلاس سالانه از طرف رئیس جمهور افتتاح می گردد؛

یو سلو څلورمه ماده

د ملي شوری دواړې جرگې په عین وخت کې، بېل بېل مجلسونه کوي.

د دواړو جرگو ګاهې غونډې په لاندې حالاتو کې جوړېدلای شي:

۱. کله چې تقنینیه دوره یا کلنی غونډه د جمهور رئیس له خوا پرانیستل کېږي؛

رسمي جریده

۶۱

۲. در صورتیکه رئیس جمهور ضروری تشخیص دهد.

رئیس ولسی جرگه، از جلسات مشترک شورای ملی ریاست می نماید.

ماده یکصد و پنجم

جلسات شورای ملی علنی می باشد مگر اینکه رئیس مجلس یا حداقل ده نفر از اعضای شورای ملی، سری بودن آنرا در خواست نمایند و مجلس این درخواست را بپذیرد.

هیچ شخصی نمی تواند عنفاً به مقر شورای ملی داخل شود.

ماده یکصد و ششم

نصاب هر یک از دو مجلس شورای ملی، هنگام رأی گیری با حضور اکثریت اعضا تکمیل می گردد و تصامیم آن با اکثریت آرای اعضای حاضر اتخاذ می شود، مگر در مواردی که این قانون اساسی طور دیگری تصریح نموده باشد.

۲. به هغه صورت کي چې جمهور رئیس يې ضروري تشخیص کړي. دولسي جرگې رئیس د ملي شوری د گډو غونډو مشري کوي.

یو سلو پنځمه ماده

د ملي شوری غونډې علني دي، مگر دا چې د مجلس رئیس یا لږ تر لږه د ملي شوری لس تنه غړي يې د سري توب پېشنهاد وکړي او جرگه دا پېشنهاد ومني. هېڅوک نشي کولای چې په زور د ملي شوري ودانۍ ته ننوزي.

یو سلو شپږمه ماده

د ملي شوری د هر مجلس نصاب د رایو اخیستو په وخت کې د هرې جرگې د غړيو د اکثریت په حضور بشپړېږي او تصمیمونه يې د حاضر و غړيو د رایو په اکثریت نیول کېږي، مگر په هغو مواردو کې چې دې اساسي قانون بل ډول تصریح کړې وي.

یو سلو اوومه ماده

ملي شوری په کال کې دوې عادي غونډې دایروي.

د ملي شوري د دواړو جرگو د غونډو د کار موده په کال کې نهه میاشتې ده. د اړتیا په وخت کې شوري کولای شي دا موده اوږده کړي.

د رخصتو په ورځو کې د ملي شوري فوق العاده غونډې د جمهور رئیس په امر دایرېدای شي.

ماده یکصدو هفتم

شورای ملی در هر سال دو اجلاس عادی دایر می کند.

مدت کار هر دو اجلاس شوری، در هر سال نه ماه می باشد. در صورت ایجاب، شوری می تواند این مدت را تمدید کند.

جلسات فوق العاده شوری در ایام تعطیل به امر رئیس جمهور دایر شده می تواند.

یو سلو اتمه ماده

د ملي شوري د غړي د مړینې، استعفي، عزل او يا د داسې معلولېدو او معيوبېدو په صورت کې چې په دايمي توگه د وظيفې د اجراء خنډ شي، د پاتې تقنينيه دورې لپاره د نوي استازي تعين د قانون له حکمونو سره سم تر سره کېږي.

د ملي شوري د غړيو د حاضرېدو يا نه راتلو سره مربوطې چارې د داخلي وظيفو په اصولو کې تنظيمېږي.

ماده یکصدو هشتم

در حالات وفات، استعفا و عزل عضو شورای ملی و یا معلولیت یا معیوبیتی که به طور دائم مانع اجرای وظیفه گردد، تعیین نماینده جدید برای مدت باقی مانده دوره تقنینیه، مطابق به احکام قانون صورت میگیرد.

امور مربوط به حضور و غیاب اعضای شورای ملی در اصول و وظایف داخلی تنظیم می گردد.

رسمي جریده

۶۳

یو سلو نهمه ماده

د تقنیه دورې په وروستي یو کال کې د انتخاباتو د قانون د بدلېدو پیشنهاد د ملي شوري د کار په فهرست کې نشي نیول کېدلای.

ماده یکصدو نهم

پیشنهاد تعدیل قانون انتخابات، در یک سال اخیر دوره تقنیه، در فهرست کار شورای ملی داخل شده نمی تواند.

شپږم فصل

لویه جرگه

یو سلو لسمه ماده

لویه جرگه د افغانستان د خلکو د ارادې تر ټولو ستر مظهر دی.
لویه جرگه:

فصل ششم

لویه جرگه

ماده یکصدو دهم

لویه جرگه عالی ترین مظهر اراده مردم افغانستان می باشد.

لویه جرگه متشکل است از:

۱. اعضای شورای ملی؛

۲. روسای شورا های ولایات و ولسوالیها.

وزرا، رئیس و اعضای ستره محکمه و لوی څارنوال می توانند در جلسات لویه جرگه بدون حق رأی اشتراک ورزند.

۱. د ملي شوري له غړيو؛

۲. د ولایتونو او ولسوالیو د جرگو له رئیسانو جوړېږي.

وزیران، د سترې محکمې رئیس او غړي او لوی څارنوال کولای شي د لویې جرگې په غونډو کې بې له دې چې د رایې ورکولو حق ولري، گډون وکړي.

یو سلو یوولسمه ماده

لویه جرگه په لاندینو حالاتو کې دایرېږي:

ماده یکصدو یازدهم

لویه جرگه در حالات ذیل دایر می گردد:

۱. اتخاذ تصمیم در مورد مسایل مربوط به استقلال، حاکمیت ملی، تمامیت ارضی و مصالح علیای کشور؛
  ۲. تعدیل احکام این قانون اساسی؛
  ۳. محاکمه رئیس جمهور مطابق به حکم مندرج ماده شصت و نهم این قانون اساسی.
۱. د هېواد د خپلواکي، ملي حاکمیت، زمکنی بشپړتيا او سترو مصلحتونو پورې د مربوطو چارو په باب تصمیم نیول؛
  ۲. ددې اساسي قانون د حکمونو تعدیل؛
  ۳. ددې اساسي قانون د(ننه شپېتمې) مادې له مخې د جمهور رئیس محاکمه کول.

ماده یکصدو دوازدهم

لویه جرگه در اولین جلسه، از میان اعضا یک نفر را به حیث رئیس و یک نفر را بحیث معاون و دو نفر را بحیث منشی و نایب منشی انتخاب می کند.

ماده یکصدو سیزدهم

نصاب لویه جرگه هنگام رای دهی، با حضور اکثریت اعضا تکمیل می گردد.

تصمیم لویه جرگه، جز در مواردی که در این قانون اساسی صریحاً ذکر گردیده، با اکثریت آرای کل اعضا اتخاذ می گردد.

یوسلو دولسمه ماده

لویه جرگه په لومړۍ غونډه کې، د غړيو له منځه يو تن د رئیس، يو تن د مرستیال او دوه تنه د منشي او نایب منشي په توگه ټاکي.

یو سلو دیارلسمه ماده

د لویې جرگې نصاب د رایې اخیستو په وخت کې د غړيو په اکثریت سره بشپړېږي.

د لویې جرگې تصمیمونه، له هغو مواردو پرته چې په دې اساسي قانون کې صریحاً ذکر شوي، د ټولو غړيو د رایو په اکثریت، نیول کېږي.

رسمي جریده

۶۵

یو سلو شوارلسمه ماده

د لویې جرگې بحثونه علني دي، مگر دا چې د غړيو څلورمه برخه يې د سریتوب غوښتنه وکړي او لویه جرگه دا غوښتنه ومنې.

ماده ۱ یکصدو چهاردهم

مباحثات لویه جرگه علني می باشد مگر اینکه یک ربع اعضا سری بودن آنرا در خواست نمایند و لویه جرگه این درخواست را بپذیرد.

یو سلو پنځلسمه ماده

د ازبې جرگې د جریان په وخت کې د دې اساسي قانون د (یوسلو یوومې) او (یوسلو دویمې) مادې مندرج احکام د هغې د غړيو په باب تطبیقېږي.

ماده ۲ یکصدو پانزدهم

در هنگام دایر بودن لویه جرگه، احکام مندرج مواد یکصدو یکم و یکصدو دوم این قانون اساسی، در مورد اعضای آن تطبیق می گردد.

اووم فصل

قضاء

یو سلو شپاړسمه ماده

قضائیه قوه د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت خپلواک رکن دی. قضائیه قوه له یوې سترې محکمې، د استیناف له محکمو او ابتدائیه محکمو څخه جوړه ده چې تشکیلات او واکونه یې د قانون له ليارې تنظیمېږي. ستره محکمه د ستر قضایي ارگان په توگه د افغانستان د اسلامي جمهوریت

فصل هفتم

قضاء

ماده ۱ یکصدو شانزدهم

قوه قضائیه رکن مستقل دولت جمهوري اسلامي افغانستان می باشد. قوه قضائیه مرکب است از یک ستره محکمه، محاکم استیناف و محاکم ابتدائیه که تشکیلات و صلاحیت آنها توسط قانون تنظیم می گردد. ستره محکمه به حیث عالیترین ارگان قضائی در رأس قوه قضائیه جمهوري

د قضائیه قوې په سر کې ځای لري.

اسلامي افغانستان قرار دارد.

یو سلو او ه لسمه ماده

ستره محکمه نه تنه غړي لري چې د جمهور رئیس له خوا د ولسي جرگې په تایید او ددې اساسي قانون د (پنځوسمې) مادې د وروستی فقرې او د (یو سلو اتلسمې) مادې د حکمونو په رعایت په پیل کې په دې ترتیب ټاکل کېږي:

درې تنه د څلورو کلونو لپاره، درې تنه د اوو کلونو لپاره او درې تنه د لسو کلونو لپاره.

وروستی ټاکنې د لسو کلونو لپاره دي.

د غړيو ټاکل د دوهم ځل لپاره جواز نه لري.

جمهور رئیس د سترې محکمې یو غړی د سترې محکمې د رئیس په توګه ټاکي.

د سترې محکمې غړي ددې اساسي قانون په (یوسلو او ه ویشتمې) مادې کې له راغلي حالت پرته، د خدمت د دورې تر پایه

ماده یکصد و هفدهم

ستره محکمه مرکب است از نه عضو که از طرف رئیس جمهور با تأیید ولسي جرگه و با رعایت احکام مندرج فقره آخر ماده پنجاهم و ماده یکصد و هفدهم این قانون اساسی در آغاز به ترتیب ذیل تعیین میگردند:

سه نفر برای مدت چهار سال، سه نفر برای مدت هفت سال و سه نفر برای مدت ده سال.

تعیینات بعدی برای مدت ده سال می باشد.

تعیین اعضا برای بار دوم جواز ندارد.

رئیس جمهور یکی از اعضا را به حیث رئیس ستره محکمه تعیین می کند.

اعضای ستره محکمه به استثنای حالت مندرج ماده یکصد و بیست و هفتم این قانون اساسی، تا ختم دوره

رسمي جریده

۶۷

خدمت از وظایف شان عزل نمی شوند.

له خپلو وظيفو څخه نه عزلېږي.

ماده ۱۰۰ یکصد و هجدهم

عضو ستره محکمه واجد شرایط ذیل می باشد:

۱. سن رئیس و اعضا در حین تعیین از چهل سال کمتر نباشد؛

۲. تبعه افغانستان باشد؛

۳. در علوم حقوقی و یا فقهی تحصیلات عالی و در نظام قضائی افغانستان تخصص و تجربه کافی داشته باشد؛

۴. دارای حسن سیرت و شهرت نیک باشد؛

۵. از طرف محکمه به ارتکاب جرائم ضد بشری، جنایت و یا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد؛

۶. در حال تصدی وظیفه در هیچ حزب سیاسی عضویت نداشته باشد.

ماده ۱۰۱ یکصد و نهم

اعضای ستره محکمه قبل از اشغال

یو سلو اتلسمه ماده

د سترې محکمې غړې باید لاندیني شرایط ولري:

۱. د ټاکلو په وخت کې د رئیس او غړو عمر تر څلویښتو کلو لږ نه وي؛

۲. د افغانستان تبعه وي؛

۳. په حقوقي یا فقهی علومو کې لوړې زده کړې او د افغانستان په قضایي نظام کې تخصص او کافی تجربه ولري؛

۴. د ښه سیرت او ښک شهرت لرونکی وي؛

۵. د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو او جنایت په ارتکاب او یا له مدني حقوقو څخه په محرومي محکوم شوی نه وي؛

۶. د وظیفې د تصدی په وخت کې په هېڅ سیاسي گوند کې غړیتوب ونه لري.

یو سلو نولسمه ماده

د سترې محکمې غړي د وظیفې تر پیل

وظیفه، حلف آتی را در حضور رئیس
جمهور بجا می آورند:

مخکې، د جمهور رئیس په وړاندې دا
لورې کوي:

بسم الله الرحمن الرحيم

« بنام خداوند بزرگ ﷻ سوگند یاد
می کنم که حق و عدالت را بر طبق
احکام دین مقدس اسلام، نصوص این
قانون اساسی و سایر قوانین افغانستان
تأمین نموده، وظیفه قضا را با کمال
امانت صداقت و بی طرفی اجرا نمایم.»

بسم الله الرحمن الرحيم

«د لوی خدای ﷻ په نامه لورې کوم چې د
اسلام د سپېڅلي دین له احکامو، په دې
اساسي قانون او نورو قوانینو کې له راغلو
نصوصو سره سم حق او عدالت تأمین او
د قضا وظیفه په بشپړ امانت، صداقت او
بی طرفی اجراء کړم.»

ماده یکصد و بیستم

صلاحیت قوه قضائیه شامل رسیدگی
به تمام دعاوی است که از طرف
اشخاص حقیقی یا حکمی، به شمول
دولت به حیث مدعی یا مدعی علیه در
پیشگاه محکمه مطابق به احکام قانون
اقامه شود.

یو سلو شلمه ماده

د قضائیه قوې په صلاحیت کې په ټولو
هغو دعوو غور شامل دی، چې د دولت
په شمول د حقیقی یا حکمی اشخاصو له
خوا د مدعی یا مدعی علیه په حیث د
قانون له حکمونو سره سم د محکمې په
وړاندې اقامه شي.

ماده یکصد و بیست و یکم

بررسی مطابقت قوانین، فرامین تقنینی،
معاهدات بین الدول و میثاق های بین-
المللی با قانون اساسی و تفسیر آنها بر
اساس تقاضای حکومت و یا محاکم،

یو سلو یو ویشتمه ماده

له اساسي قانون سره د قوانینو، تقنیني
فرمانونو، بین الدول معاهدو او بین المللي
میثاقونو د مطابقت څېړل د حکومت یا
محاکمو په غوښتنه او دهغو تفسیر

رسمي جریده

۶۹

مطابق به احکام قانون از صلاحیت
ستره محکمه می باشد.

دقانون له حکمونو سره سم دستری
محکمې صلاحیت دی.

ماده یکصد و بیست و دوم

هیچ قانون نمی تواند در هیچ حالت،
قضیه یا ساحه یی را از دایره صلاحیت
قوه قضائیه به نحوی که در این فصل
تحدید شده، خارج بسازد و به مقام
دیگر تفویض کند.

این حکم مانع تشکیل محاکم خاص
مندرج مواد شصت و نهم،
هفتاد و هشتم و یکصد و بیست و هفتم
این قانون اساسی و محاکم عسکری در
قضایای مربوط به آن نمی گردد.

تشکیل و صلاحیت این نوع محاکم
توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده یکصد و بیست و سوم

با رعایت احکام این قانون
اساسی، قواعد مربوط به تشکیل،
صلاحیت و اجراءات محاکم و امور
مربوط به قضات توسط قانون تنظیم
می گردد.

یو سلو دوه ویشتمه ماده

هېڅ قانون نشي کولای په هېڅ حال کې،
کومه قضیه یا ساحه په څه ډول چې په
دې فصل کې تحدید شوې د قضائیه قوې
له صلاحیت څخه وباسي او بل مقام ته یې
وسپاري.

دا حکم د هغو خاصو محکمو چې ددې
اساسي قانون په (ننه شپېتمې، اته او یایمې او
یو سلو اوه ویشتمې) مادو کې راغلي
او په مربوطو قضیو کې د نظامي محکمو د
تشکیل مانع نه گرځي.

ددې ډول محکمو تشکیل او صلاحیت د
قانون له ليارې تنظیمېږي.

یو سلو درویشتمه ماده

ددې اساسي قانون د حکمونو په رعایت د
محکمو په تشکیل، صلاحیت او اجراءاتو
پورې مربوط قواعد او په قاضیانو پورې
مربوطې چارې د قانون له ليارې
تنظیمېږي.

یو سلو خلیریشتمه ماده

د قضائیه قوې د مامورینو او نورو اداري کار کوونکیو په برخه کې، د دولت د مامورینو او نورو اداري کار کوونکیو د مربوطو قوانینو حکمونه نافذ دي خو تقرر، انفکاک، ترفیع، تقاعد، مجازات او مکافات یې د سترې محکمې له خوا له قانون سره سم تر سره کېږي.

ماده یکصدو بیست و چهارم

در مورد مامورین و سایر کارکنان اداری قوه قضائیه، احکام قوانین مربوط به مامورین و سایر کارکنان اداری دولت نافذ می باشد ولی تقرر، انفکاک، ترفیع، تقاعد، مجازات و مکافات شان توسط ستره محکمه مطابق به احکام قانون صورت می گیرد.

یو سلو پنځه ویشتمه ماده

د قضائیه قوې بودجه د حکومت په مشوره د سترې محکمې له خوا تر تیبېږي او د دولت د بودجې د یوې برخې په توګه د حکومت له خوا ملي شوری ته وړاندې کېږي. د قضائیه قوې د بودجې تطبیق د سترې محکمې صلاحیت دی.

ماده یکصدو بیست و پنجم

بودجه قوه قضائیه به مشوره حکومت از طرف ستره محکمه ترتیب گردیده، به حیث جزء بودجه دولت، توسط حکومت به شورای ملی تقدیم می شود.

تطبیق بودجه قوه قضائیه از صلاحیت ستره محکمه می باشد.

یو سلو شپږویشتمه ماده

د سترې محکمې غړي، د خدمت د دورې تر پای ته رسېدو وروسته، د پاتې ژوند په موده کې د خدمت د دورې له

ماده یکصدو بیست و ششم

اعضای ستره محکمه بعد از ختم دوره خدمت برای بقیه مدت حیات از حقوق مالی دوره خدمت مستفید

محکمه می تواند در حالاتی که در قانون تصریح گردیده، یا سری بودن محاکمه ضروری تشخیص گردد، جلسات سری دایر کند ولی اعلام حکم باید به هر حال علنی باشد.

محکمه کولای شي، په داسې حالاتو کې چې په قانون کې څرگند شوي يا د محاکمې سري توب ضروري وگڼل شي، سري غونډهې دایرې کړي خو د حکم اعلان باید علني وي.

ماده ۱ یکصد و بیست و نهم

محکمه مکلف است اسباب حکمی را که صادر می نماید، در فیصله ذکر کند. تمام فیصله های قطعی محاکم واجب-التعمیل است مگر در حالت حکم به مرگ شخص که مشروط به منظوری رئیس جمهور می باشد.

يو سلوننه ويشتمه ماده
محکمه مکلفه ده د خپل صادر کړي حکم اسباب په فیصله کې ذکر کړي. د محکمو د ټولو قطعي فیصلو عملي کول واجب دي خو د شخص د مرگ د حکم په حالت کې د جمهور رئیس منظوري شرط ده.

ماده ۱ یکصد و سی ام

محاکم در قضایای مورد رسیدگی، احکام این قانون اساسی و سایر قوانین را تطبیق می کنند.

هر گاه برای قضیه یی از قضایای مورد رسیدگی، در قانون اساسی و سایر قوانین، حکمی موجود نباشد، محاکم به پیروی از احکام فقه حنفی و در داخل حدودی که این قانون اساسی وضع

يو سلو دېرشمه ماده

محکمي تر غور لاندې قضایاوو کې ددې اساسي قانون او نورو قوانینو حکمونه تطبیقوي.

که دغور لاندې قضایاوو له جملې څخه د کومې قضیې لپاره په اساسي قانون او نورو قوانینو کې حکم موجود نه وي، محکمه د حنفي فقهيې د احکامو له مخې او په هغو حدودو کې دننه چې دې اساسي قانون

رسمي جریده

۷۳

نموده، قضیه را به نحوی حل و فصل می نمایند که عدالت را به بهترین وجه تأمین نماید.

ماده یکصد و سی و یکم

محاکم برای اهل تشیع، در قضایای مربوط به احوال شخصیه، احکام مذهب تشیع را مطابق به احکام قانون تطبیق می نمایند.

در سایر دعاوی نیز اگر در این قانون اساسی و قوانین دیگر حکمی موجود نباشد، محاکم قضیه را مطابق به احکام این مذهب حل و فصل می نمایند.

ماده یکصد و سی و دوم

قضات به پیشنهاد ستره محکمه و منظوری رئیس جمهور تعیین می گردند.

تقرر، تبدل، ترفیع، مواخذه و پیشنهاد تقاعد قضات مطابق به احکام قانون از صلاحیت ستره محکمه می باشد.

ستره محکمه بمنظور تنظیم بهتر امور اجرایی و قضایی و تأمین اصلاحات

تاکلی، قضیه په داسې ډول حل او فصل کوي چې عدالت په ډېره ښه توګه تأمین کړي.

یو سلو یو دېرشمه ماده

محکمې د اهل تشیع لپاره په شخصیه احوالو پورې مربوطو قضایاوو کې د تشیع د مذهب حکمونه د قانون له احکامو سره سم تطبیقوي.

په نورو دعوو کې هم که په دې اساسي قانون یا نورو قوانینو کې حکم موجود نه وي، محکمې قضیه ددې مذهب له حکمونو سره سم حل او فصل کوي.

یو سلو دو دېرشمه ماده

قاضیان د سترې محکمې په پیشنهاد او د جمهور رئیس په منظوری تاکل کېږي.

د قاضیانو مقرري، تبدیلی، ترفیع، مواخذه او د تقاعد پیشنهاد د قانون له حکمونو سره سم د سترې محکمې صلاحیت دی.

ستره محکمه د اجرایی او قضایی چارو د ښه تنظیم او د لازمو اصلاحاتو د

لازم، آمریت عمومی اداری قوه قضائیه را تأسیس می نماید.

تأمین لپاره، د قضائیه قوې، عمومی اداری آمریت تأسیسوي.

ماده یکصد و سی و سوم

هر گاه قاضی به ارتکاب جنایت متهم شود، ستره محکمه مطابق به احکام قانون به حالت قاضی رسیدگی نموده، پس از استماع دفاع او، در صورتیکه ستره محکمه اتهام را وارد بداند پیشنهاد عزلش را به رئیس جمهور تقدیم و با منظوری آن از طرف رئیس جمهور، قاضی متهم از وظیفه معزول و مطابق به احکام قانون مجازات می شود.

یو سلو دري دېرشمه ماده

که قاضي د جنایت په ارتکاب متهم شي ستره محکمه د قانون له حکمونو سره سم د قاضي پر حالت غور کوي. که ستره محکمه د ده د دفاع تر اورېدو وروسته اتهام وارد وېوې جمهور رئیس ته یې د عزل پیشنهاد کوي د جمهور رئیس له منظوری وروسته متهم قاضي له وظیفې څخه عزل او د قانون له حکمونو سره سم جزا ورکول کېږي.

ماده یکصد و سی و چهارم

کشف جرائم، توسط پولیس و تحقیق جرائم و اقامه دعوا علیه متهم در محکمه، از طرف څارنوالی مطابق به احکام قانون صورت می گیرد. څارنوالی جزء قوه اجرائیه و در اجراءات خود مستقل می باشد. تشکیل، صلاحیت و طرز فعالیت څارنوالی توسط قانون تنظیم می گردد.

یو سلو څلور دېرشمه ماده

د جرمونو کشف د پولیس په وسیله او د جرمونو تحقیق او په محکمه کې پر متهم باندې د دعوا اقامه د څارنوالی له خوا، د قانون له احکامو سره سم کېږي. څارنوالی د اجرائیه قوې برخه ده او په خپلو اجراءاتو کې استقلال لري. د څارنوالی تشکیل، صلاحیت او د اجراءاتو څرنگوالی د قانون له لپارې تنظیمېږي.

رسمي جریده

۷۵

کشف و تحقیق جرائم وظیفوی
منسوبین قوای مسلح، پولیس و
موظفین امنیت ملی، توسط قانون خاص
تنظیم می گردد.

د وسله والو ځواکونو، پولیسو او د
ملی امنیت کار کوونکیو د وظیفوي
جرمونو کشف او تحقیق د خاص قانون له
لیارې تنظیمېږي.

ماده یکصد و سی و پنجم

اگر طرف دعوا زبانی را که محاکمه
توسط آن صورت می گیرد، نداند، حق
اطلاع به مواد و اسناد قضیه و صحبت
در محکمه به زبان مادری توسط
ترجمان برایش تأمین می گردد.

یو سلو پنځه دېرشمه ماده

که د دعوي لوری په هغه ژبه چې محاکمه
پرې کېږي ونه پوهېږي، د قضیې پر موادو
او اسنادو د اطلاع او په محکمه کې په
خپله مورنۍ ژبه د خبرو کولو حق د
ترجمان په وسیله ورته تأمینېږي.

فصل هشتم

اداره

ماده یکصد و سی و ششم

اداره، جمهوری اسلامی افغانستان بر
اساس واحد های اداره، مرکزی و
ادارات محلی، طبق قانون، تنظیم می
گردد.

اداره، مرکزی به یک عده واحد های
اداری منقسم می گردد که در رأس هر
کدام یک نفر وزیر قرار دارد.
واحد اداره، محلی، ولایت است.

اتم فصل

اداره

یو سلو شپږ دېرشمه ماده

د افغانستان د اسلامي جمهوریت اداره د
مرکزي ادارې او محلي ادارو د
واحدونو پر اساس له قانون سره سم
تنظیمېږي.

مرکزي اداره پر ځینو اداري واحدونو
وېشل کېږي چې د هرې یوې په سر کې
یو وزیر وي.
د محلي ادارې واحد ولایت دی.

تعداد، ساحه، اجزا و تشکیلات ولایات و ادارات مربوط، بر اساس تعداد نفوس، وضع اجتماعی و اقتصادی و موقعیت جغرافیایی توسط قانون تنظیم می گردد.

دولایتونو او مربوطه ادارو شمېر، ساحه، برخی او تشکیلات د نفوسو د شمېر، ټولنیزې او اقتصادي وضعې او جغرافیایی موقعیت پر اساس د قانون له ليارې تنظیمېږي.

ماده یکصد و سی و هفتم

حکومت با حفظ اصل مرکزیت به منظور تسریع و بهبود امور اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و سهم گیری هرچه بیشتر مردم در انکشاف حیات ملی، صلاحیت های لازم را مطابق به احکام قانون، به اداره محلی تفویض می نماید.

یو سلو او ه دېرشمه ماده

حکومت د مرکزیت د اصل په ساتلو سره د اقتصادي، ټولنيزو او فرهنگي چارو د گړندي کولو او ښه والي او د ملي ژوند په پر مخگ کې د خلکو د لازياتې ونډې اخيستو په منظور، لازم صلاحيتونه د قانون له حکمونو سره سم محلي ادارې ته سپاري.

ماده یکصد و سی و هشتم

در هر ولایت یک شورای ولایتی تشکیل میشود.

اعضای شورای ولایتی، طبق قانون، به تناسب نفوس، از طریق انتخابات آزاد، عمومی، سری و مستقیم از طرف ساکنین ولایت برای

یو سلو اته دېرشمه ماده

په هر ولایت کې یوه ولایتي جرگه جوړېږي.

د ولایتي جرگې غړي له قانون سره سم د نفوسو په تناسب، د آزادو، عمومي، پټو او مستقیمو ټاکنو له مخې د ولایت د اوسېدونکو له خوا د

رسمي جریده

۷۷

مدت چهار سال انتخاب می گردند.
شورای ولایتی یک نفر از اعضای خود
را به حیث رئیس انتخاب می نماید.

ماده یکصد و سی و نهم

شورای ولایتی در تأمین
اهداف انکشافی دولت و بهبود
امور ولایت به نحوی که در
قوانین تصریح می گردد، سهم گرفته
و در مسایل مربوط به ولایت مشوره
می دهد.

شورای ولایتی وظایف خود را با
همکاری اداره محلی اجرا می نماید.

ماده یکصد و چهلم

برای تنظیم امور و تأمین اشتراک
فعال مردم در اداره محلی، در
ولسوالی ها و قریه ها، مطابق به
احکام قانون، شوراها تشکیل می
گردند.

اعضای این شوراها از طریق انتخابات
آزاد، عمومی، سری و مستقیم از طرف
ساکنین محل برای مدت سه سال

خلورو کلونو لپاره ټاکل کېږي.

ولایتی جرگه له خپلو غړيو څخه يو تن د
رئيس په توگه ټاکي.

يو سلوننه دېرشمه ماده

ولایتی جرگه د دولت د پر مختیایي
هدفونو په تأمین او د ولایت د چارو په ښه
کولو کې لکه څنگه چې په قوانینو کې
څرگنده شوې، برخه اخلي او په ولایت
پورې د مربوطو چارو په باب مشوره
ورکوي.

ولایتی جرگه خپلې وظیفې د محلي ادارې
په مرسته سرته رسوي.

يو سلو څلوېښتمه ماده

د محلی ادارې د چارو د سمون او په
هغې کې د خلکو د فعالې ونډې اخیستو د
تأمین په مقصد، په ولسوالیو او کلیو کې د
قانون له حکمونو سره سم جرگې
جوړېږي.

ددې جرگو غړي د آزادو،
عمومي، پټو او مستقیمو ټاکنو له
منځې د سیمې د اوسېدونکو له خوا د

دریو کلونو لپاره ټاکل کېږي. انتخاب می شونډ.
 په محلي جرگو کې د کوچیانو کلون د قانون له حکمونو سره سم تنظیمېږي. مطابق به احکام قانون تنظیم می گردد.

ماده ۱ یکصدو چهل و یکم

برای اداره امور شهری، شاروالی تشکیل می شود.

شاروال و اعضای مجالس شاروالی، از طریق انتخابات آزاد، عمومی، سری و مستقیم انتخاب می شوند.

امور مربوط به شاروالیها توسط قانون تنظیم می گردند.

ماده ۲ یکصدو چهل و دوم

دولت به مقصد تعمیم احکام و تأمین ارزشهای مندرج این قانون اساسی، ادارات لازم را تشکیل می نماید.

فصل نهم

حالت اضطرار

ماده ۱ یکصدو چهل و سوم

هر گاه به علت جنگ، خطر جنگ، اغتشاش وخیم، آفات طبیعی و یا حالت مماثل، حفظ استقلال و حیات ملی از

یو سلو یو څلوېښتمه ماده

د ښاري چارو د ادارې لپاره ښاروالي تشکیلېږي.

ښاروال او د ښاري مجلسونو غړي د آزادو، عمومي، پټو او مستقیمو انتخاباتو له لارې انتخابېږي.

په ښاروالیو پورې مربوطې چارې د قانون له ليارې تنظیمېږي.

یو سلو دو څلوېښتمه ماده

دولت ددې اساسي قانون د حکمونو د تعمیم او د مندرجو ارزښتونو د تأمین لپاره لازمي ادارې جوړوي.

نهم فصل

اضطراري حالت

یو سلو دري څلوېښتمه ماده

که د جگړې، د جگړې د خطر، وخیم اغتشاش او طبیعي آفاتو او یا ورته حالت له امله د خپلواکۍ او ملي ژوند

رسمي جریده

۷۹

مجرايی که در قانون اساسی تعیین شده، نا ممکن گردد، حالت اضطرار از طرف رئیس جمهور با تأیید شورای ملی در تمام یا بعضی از ساحات کشور اعلان می شود.

هر گاه حالت اضطرار بیش از دو ماه دوام نماید، برای تمدید آن، موافقت شورای ملی شرط است.

ماده یکصد و چهل و چهارم

در حالت اضطرار رئیس جمهور می تواند به مشوره رؤسای شورای ملی و ستره محکمه، بعضی از صلاحیت های شورای ملی را به حکومت انتقال دهد.

ماده یکصد و چهل و پنجم

در حالت اضطرار، رئیس جمهور می تواند بعد از تأیید رؤسای شورای ملی و ستره محکمه، تنفیذ احکام ذیل را معطل بسازد و یا بر آن ها قیودی وضع نماید:

۱. فقره دوم ماده بیست و هفتم؛

ساتنه به هغه طریقه چې په اساسي قانون کې ټاکل شوې، ناشونې وگرځي د جمهور رئیس له خوا د ملي شوری په تأیید د هېواد په ټولو او یا ځینې برخو کې اضطراري حالت اعلانېږي.

که اضطراري حالت تر دوو مياشتو زیات دوام ومومي، د اوږدولو لپاره یې د ملي شوری موافقه شرط ده.

یو سلو څلور څلوېښتمه ماده

په اضطراري حالت کې جمهور رئیس کولای شي د ملي شوری او د سترې محکمې له رئیسانو سره په مشوره، د ملي شوري ځینې صلاحیتونه حکومت ته انتقال کړي.

یو سلو پنځه څلوېښتمه ماده

په اضطراري حالت کې جمهور رئیس کولای شي چې د ملي شوری او د سترې محکمې د رئیسانو تر تأیید وروسته د اساسي قانون لاندیني حکمونه وځنډوي او یا قیود پرې ولگوي:

۱. د اوه وېشتمې مادې دویمه فقره؛

۵۴۵ کی

کمی از کتب اینها در کتابخانه
مجلس شورای ملی موجود است
و در کتابخانه

مجلس شورای ملی در کتابخانه
مجلس شورای ملی در کتابخانه
مجلس شورای ملی در کتابخانه

مجلس شورای ملی در کتابخانه
مجلس شورای ملی در کتابخانه
مجلس شورای ملی در کتابخانه
مجلس شورای ملی در کتابخانه
مجلس شورای ملی در کتابخانه

۵۴۵ کی

مجلس شورای ملی در کتابخانه
مجلس شورای ملی در کتابخانه
مجلس شورای ملی در کتابخانه

مجلس شورای ملی در کتابخانه
مجلس شورای ملی در کتابخانه
مجلس شورای ملی در کتابخانه

۵۴۵ کی

کمی از کتب اینها در کتابخانه
مجلس شورای ملی موجود است
و در کتابخانه

مجلس شورای ملی در کتابخانه
مجلس شورای ملی در کتابخانه
مجلس شورای ملی در کتابخانه

مجلس شورای ملی در کتابخانه
مجلس شورای ملی در کتابخانه
مجلس شورای ملی در کتابخانه
مجلس شورای ملی در کتابخانه
مجلس شورای ملی در کتابخانه

۵۴۵ کی

مجلس شورای ملی در کتابخانه
مجلس شورای ملی در کتابخانه
مجلس شورای ملی در کتابخانه

مجلس شورای ملی در کتابخانه
مجلس شورای ملی در کتابخانه
مجلس شورای ملی در کتابخانه

هفتاد و پنج رساله

یو سلو اته څلوېښتمه ماده

د اضطراري حالت په پای ته رسېدو سره هغه اقدامات چې ددې اساسي قانون د(یوسلو څلورڅلوېښتمې او یو سلو پنځه څلوېښتمې) مادې له مخې شوي، یې له څنډه له اعتباره لوېږي.

ماده ١٤٤٠ یكصدو چهل و هشتم

در ختم حالت اضطرار، اقداماتی که بر اساس مواد یکصدو چهل و چهارم و یکصدو چهل و پنجم این قانون اساسی به عمل آمده، بلا فاصله از اعتبار ساقط میگردند.

لسم فصل

تعديل

یو سلو نهه څلوېښتمه ماده

د اسلام د سپېڅلي دين له حکمونو څخه د پیروۍ اصل او اسلامي جمهوري نظام نه تعدیلېږي.

د اتباعو د اساسي حقوقو تعدل یوازې د هغوی د حقوقو د ښکتنې په منظور جواز لري.

د دې اساسي قانون د نورو موادو تعدیل د زمان د غوښتنو او تجربو له مخې، ددې اساسي قانون د اوه شپېتمې او یو سلو شپږ څلوېښتمې مادې دا حکامو په رعایت سره، د جمهور رئیس یا د ملي

فصل دهم

تعديل

ماده ١٤٤١ یكصدو چهل و نهم

اصل پیروی از احکام دین مقدس اسلام و نظام جمهوری اسلامی تعدیل نمی شوند.

تعديل حقوق اساسی اتباع صرف بمنظور بهبود حقوق آنان مجاز می باشد.

تعديل ديگر محتويات این قانون اساسی، نظر به تجارب و مقتضيات عصر، با رعایت احکام مندرج مواد شصت و هفتم و یکصدو چهل و ششم این قانون اساسی، با پیشنهاد رئیس جمهور یا اکثریت اعضای

شورای ملی صورت می گیرد.

شوری د اکثریت په پیشنهاد کېږي.

ماده ۱ یکصد و پنجاهم

به منظور اجرای پیشنهاد تعدیل، هیئت از بین اعضای حکومت، شورای ملی و ستره محکمه به فرمان رئیس جمهور تشکیل گردیده، طرح تعدیل را تهیه می کند.

برای تصویب تعدیل، لویه جرگه بر اساس فرمان رئیس جمهور و مطابق به احکام فصل لویه جرگه دایر می گردد. هر گاه لویه جرگه با اکثریت دو ثلث کل اعضا طرح تعدیل را تصویب کند، بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ می گردد.

فصل یازدهم

احکام متفرقه

ماده ۱ یکصد و پنجاه و یکم

رئیس جمهور، معاونین رئیس جمهور، وزرا، رئیس و اعضای ستره محکمه، لوی خانونوال، رؤسای بانک مرکزی و امنیت ملی، والیان و

یو سلو پنځوسمه ماده

د تعدیل د پیشنهاد لپاره د جمهور رئیس په فرمان د حکومت، ملي شوری او سترې محکمې د غړیو له منځه، یو هیئت جوړېږي او د تعدیل طرح تیاروي.

د تعدیل د تصویب لپاره، د جمهور رئیس په فرمان او د لویې جرگې د فصل له حکمونو سره سم لویه جرگه دایرېږي. که لویه جرگه د ټولو غړیو له دریو برخو څخه د دوو برخو په اکثریت د تعدیل طرح تصویب کړي، د جمهور رئیس تر توشیح وروسته نافذېږي.

یو ولسم فصل

متفرقه حکمونه

یوسلو یو پنځوسمه ماده

جمهور رئیس، د جمهور رئیس مرستیالان، وزیران او د سترې محکمې رئیس او غړي، لوی خانونوال، د مرکزي بانک او ملي امنیت رئیسان، والیان او

رسمي جریده

۸۳

شارواھا در مدت تصدی وظیفه نمی
توانند هیچ معامله' انتفاعی را با دولت
انجام دهند.

بناروالان د خپلې وظیفې په وخت کې
نشي کولای له دولت سره هېڅ ډول
انتفاعي معامله تر سره کړي.

ماده' یکصدو پنجاه و دوم

رئيس جمهور، معاونين رئيس جمهور،
وزرا، رؤسا و اعضای شورای ملی و
ستره محکمه، لوی څارنوال و قضات
نمی توانند در مدت تصدی وظیفه به
مشاغل دیگری اشتغال ورزند.

يو سلو دو پنځوسمه ماده

جمهور رئيس، د جمهور رئيس
مرستيالان، وزیران، د ملي شوری او سترې
محکمې رئيسان او غړي، لوی څارنوال
او قاضیان نشي کولای د وظیفې د تصدی-
په موده کې نور مشاغل ولري.

ماده' یکصدو پنجاه و سوم

قضات، څارنوالان، صاحب منصبان
قوای مسلح و پولیس و منسوبین امنیت
ملی، در مدت تصدی وظیفه نمی توانند
در احزاب سیاسی عضویت داشته
باشند.

يو سلو دري پنځوسمه ماده

قاضیان، څارنوالان، د وسله والو ځواکونو
او پولیسو منصبداران او د ملي امنیت کار
کوونکي نشي کولی د وظیفې د تصدی-په
موده کې په سیاسي گوندونو کې غړیتوب
ولري.

ماده' یکصدو پنجاه و چهارم

دارایی رئيس جمهور، معاونين
رئيس جمهور، وزرا، اعضای ستره
محکمه و لوی څارنوال قبل و
بعد از دوره' خدمت، توسط ارگانی
که در قانون تعیین می گردد،

يو سلو څلورپنځوسمه ماده

د جمهور رئيس، د جمهور رئيس
مرستيالانو، وزیرانو او سترې محکمې د
غړو او لوی څارنوال شتمني، د خدمت
تر دورې وړاندې او وروسته، د هغه
اورگان په وسیله چې قانون یې ټاکي

ثبت، خپړل کېږي او خپریږي.

ثبت، رسیدگی و نشر می شود.

یو سلو پنځه پنځوسمه ماده

د جمهور رئیس مرستیالانو، وزیرانو، د ملي شوری رئیسانو او غړیو، دسترې محکمې غړیو او لوی څارنوال ته د قانون له حکمونو سره سم، مناسب معاش ټاکل کېږي.

ماده یکصدو پنجاه و پنجم

برای معاونین رئیس جمهور، وزراء، رؤسا و اعضای شورای ملی و ستره محکمه، قضات و لوی څارنوال مطابق به احکام قانون معاش مناسب تعیین می گردد.

یو سلو شپږ پنځوسمه ماده

د هر ډول انتخاباتو د څارنې او ادارې او په هېواد کې د خلکو عمومي رایو ته د مراجعې لپاره د انتخاباتو مستقل کمېسیون د قانون له حکمونو سره سم جوړېږي.

ماده یکصدو پنجاه و ششم

کمیسون مستقل انتخابات برای اداره و نظارت بر هر نوع انتخابات و مراجعه به آرای عمومی مردم در کشور مطابق به احکام قانون تشکیل می گردد.

یو سلو اووه پنځوسمه ماده

د اساسي قانون پر تطبیق د څارنې خپلواک کمېسیون د قانون له حکم سره سم تشکیلېږي.

ماده یکصدو پنجاه و هفتم

کمیسون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی مطابق به احکام قانون تشکیل می گردد.

ددې کمېسیون غړي د جمهور رئیس له خوا دولسي جرکي په تاييد تعينېږي.

اعضای این کمیسون از طرف رئیس جمهور به تاييد ولسي جرگه تعين می گردند.

رسمي جریده

۸۵

دولسم فصل

انتقالي حکمونه

یوسلو اته پنخوسمه ماده

د ملت دبابا لقب او هغه امتیازونه چې د ۱۳۸۱ هجري شمسي کال د اضطراري لويې جرگې له خوا د افغانستان پخواني پاچا اعليحضرت محمد ظاهر شاه ته ورکړل شوي دي، ددې اساسي قانون د حکمونو له رعايت سره سم د ژوند تر پايه د دوی لپاره محفوظ دي.

یو سلو نه پنخوسمه ماده

ددغه اساسي قانون له نافذېدو څخه د ملي شوری د افتتاح تر نېټې پورې موده د انتقال دوره گڼل کېږي. د افغانستان انتقالي اسلامي دولت د انتقال په دوره کې لاندینی وظيفي سرته رسوي:

۱. د شپږ و مېاشتو دننه د جمهوري ریاست، ملي شوري او محلي جرگو د انتخاباتو په اړه د تقنیني فرمانونو صادروول؛

فصل دوازدهم

احکام انتقالي

ماده یکصدو پنجاه و هشتم

لقب بابای ملت و امتیازاتی که توسط لویه جرگه اضطراری سال یکهزاروسه صدو هشتادو یک هجری شمسی به اعليحضرت محمد ظاهر شاه، پادشاه سابق افغانستان، اعطاء شده است با رعایت احکام این قانون اساسی مادام- الحیات برای ایشان محفوظ می باشد.

ماده یکصدو پنجاه و نهم

مدت بعد از نفاذ این قانون اساسی تا تاریخ افتتاح شورای ملی، دوره انتقال شمرده می شود.

دولت انتقالي اسلامي افغانستان، در دوره انتقال، وظيفي ذيل را انجام ميدهد:

۱. اصدار فرامين تقنیني مربوط به انتخابات ریاست جمهوری، شورای ملی و شورا های محلی، در مدت شش ماه؛

۲. له یوه کال څخه په کمه موده کې د محکمو د صلاحیتونو او تشکیلاتو او د اساسی تشکیلاتو پر قانون باندې د کار د پیل په اړه د فرمانونو صادرول؛
۳. د انتخاباتو د خپلواک کمېسیون جوړول؛
۴. د اجرائي او قضايي چارو د غوره تنظیم په منظور د لازمو اصلاحاتو سرته رسول؛
۵. ددې اساسي قانون د حکمونو د تطبیق په برخه کې د زمينې د برابرولو لپاره لازم تدبیره نیول.
۲. اصدار فرامین در مورد تشکیلات و صلاحیت محاکم و آغاز کار روی قانون تشکیلات اساسی در خلال مدت کمتر از یکسال؛
۳. تشکیل کمیسیون مستقل انتخابات؛
۴. انجام اصلاحات لازم به منظور تنظیم بهتر امور اجرائي و قضايي؛
۵. اتخاذ تدابیر لازم جهت آماده ساختن زمینه برای تطبیق احکام این قانون اساسی.

یو سلو شپېتمه ماده

لومړنی منتخب جمهور رئیس د انتخاباتو د نتایجو تر اعلان دېرش ورځې وروسته ددغه اساسي قانون له حکمونو سره سم په کار پیل کوي.

هر اړخیزې هڅې کېږي چې د جمهور رئیس او ملي شورا انتخابات په یوه وخت کې تر سره شي.

د ملي شوری واکونه د هغې د تاسیس

ماده یکصدو شصتم

اولین رئیس جمهور منتخب، سې روز بعد از اعلام نتایج انتخابات، مطابق به احکام این قانون اساسی به کار آغاز می کند.

کوشش همه جانبه صورت می گیرد تا اولین انتخابات رئیس جمهور و شورای ملی با هم در یک وقت صورت بگیرد.

صلاحیت های شورای ملی مندرج در

رسمي جریده

۸۷

این قانون اساسی تا زمان تأسیس این شوری به حکومت تفویض میشود و ستره محکمه' مؤقت به فرمان رئیس جمهور تشکیل می گردد.

تر مودې پورې په دې اساسي قانون کې حکومت ته سپارل کېږي او مؤقته ستره محکمه د جمهور رئیس په فرمان جوړېږي.

ماده' یکصد و شصت و یکم

شورای ملی، وظایف و صلاحیت های خود را به مجرد تأسیس، مطابق به احکام این قانون اساسی، اعمال می کند.

بعد از دایر شدن اولین جلسه' شورای ملی، در خلال مدت سی روز، حکومت و ستره محکمه مطابق به احکام این قانون اساسی تشکیل می گردند.

رئیس دولت انتقالی اسلامی افغانستان تا زمانیکه رئیس جمهور منتخب به کار آغاز کند اجرای وظیفه می نماید.

ارگانهای اجرایی و قضایی دولت با رعایت حکم فقره' چهارم ماده' یکصد و پنجاه و نهم این قانون اساسی، الی

یو سلو یو شپېتمه ماده

ملی شوری له تاسیس سره سم خپل واکونه او وظایف ددې اساسي قانون د حکمونو مطابق عملي کوي.

د ملي شورې له لومړنۍ غونډې وروسته د دېرشو ورځو په موده کې حکومت او ستره محکمه ددې اساسي قانون له حکمونو سره سم تشکیلېږي.

د افغانستان د انتقالی اسلامي دولت رئیس تر هغه وخته پورې وظیفه سرته رسوي چې منتخب جمهور رئیس په کار پیل نه وي کړې.

ددې اساسي قانون د یو سلونه پنځوسمې مادې د څلورمې فقرې د حکم په رعایت، د دولت اجرایی او قضایی ارګانونه د

تشکیل حکومت و ستره محکمه به وظایف خود ادامه می دهند. فرامین تقنینی که از آغاز دوره موقت به بعد نافذ گردیده است به اولین جلسه شورای ملی ارجاع می گردند. این فرامین تا زمانیکه از طرف شورای ملی لغو نگردیده باشند نافذ می باشند.

ماده یکصد و شصت و دوم

این قانون اساسی از تاریخ تصویب لویه جرگه نافذ و از طرف رئیس دولت انتقالی اسلامی افغانستان توشیح و اعلام می گردد.

با نفاذ این قانون اساسی، قوانین و فرامین تقنینی مغایر احکام آن ملغی میباید.

حکومت او سترې محکمې تر تشکیل پورې خپلو وظایفو ته ادامه ورکوي. هغه تقنیني فرمانونه چې د موقتې دورې له پیل څخه وروسته نافذ شوي دي د ملي شوري لومړنۍ غونډې ته راجع کېږي. دا فرامین تر هغه وخته پورې چې د ملي شوري له خوا لغوه شوي نه وي نافذ گڼل کېږي.

یو سلو دوشپېتمه ماده

دا اساسي قانون د لویې جرگې له تصویب څخه وروسته نافذ او د افغانستان د انتقالی اسلامی دولت د رئیس لخوا توشیح او اعلامېږي.

په نافذېدو سره یې ددې اساسي قانون له حکمونو مغایر قوانین او تقنیني فرمانونه لغوه کېږي.

فہرست الفبائی

قانون اساسی افغانستان

رسمی جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
				الف	
۱	آثار باستانی	۹	۱۱	اتخاذ	۱۴-۱۵-۱۷-۵۰- ۵۲-۵۳-۵۴-۶۴- ۱۳۷-۱۴۲-۱۵۹
۲	آرای	۱۱۳-۱۰۶-۱۰۰- -۱۵۶	۱۲	اتهام	۲۷-۲۸-۳۱-۶۹- ۱۰۲-۱۲۷-۱۳۳
۳	آزاد	۱۳۸-۶۴-۲	۱۳	اثبات	۳۱
۴	آزادی	۲۴-۳۲-۳۴-۳۷- ۵۷	۱۴	اجازه	۳۸-۴۶-۹۸-۱۰۲
۵	آسایش	۴۹	۱۵	اجباری	۴۳
۶	آغاز	۸۳-۸۷-۹۸-۱۱۷-	۱۶	اجتماعی	۶-۴۲-۶۵-۹۰-۱۳۷
۷	آفات	۱۶۱-۱۶۰-۱۵۰	۱۷	اجلاس	۶۴-۹۹-۱۰۴-۱۰۷
۸	آمرین	۱۴۳-۴۹	۱۸	اجمالی	۹۸
۹	آموزی	۷۷	۱۹	احاطه	۱۹
۱۰	اتباع	۴۶ ۱۴-۲۲-۲۸-۳۳- ۳۵-۳۶-۳۹-۴۳- ۴۶-۵۰-۵۲-۵۵- ۵۷-۷۴-۱۴۹	۲۰	احترام	۸
			۲۱	احزاب	۳۵-۱۵۳
			۲۲	احکام	۲-۳-۵-۱۰-۱۲- ۱۴-۲۷-۳۴-۳۵- ۳۷-۳۸-۳۹-۴۰- ۴۲-۴۵-۴۶-۴۷- ۴۸-۵۰-۵۲-۵۳- ۵۶-۶۰-۶۱-۶۴- ۶۵-۶۷-۶۹-۷۰- ۷۵-۸۴-۸۶-۹۱-

رسمي جريده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
					۱۱۱-۱۰۸-۹۸
					۱۱۹-۱۱۷-۱۱۵
					۱۲۴-۱۲۳-۱۲۱
					۱۳۱-۱۳۰-۱۲۸
۲۳	اختصاصی	۹۱-۴۶			
					۱۳۶-۵۰-۴۶-۹
۲۴	اداره	۱۴۰-۱۳۹-۱۳۷			
					۱۵۶-۱۴۱
۲۵	ادامه	۱۶۱			
۲۶	ادب	۴۶			
۲۷	ادیان	۲			
۲۸	ارتقای	۱۷-۱۳			
					۷۲-۶۹-۶۲-۲۷
۲۲	ارتکاب	۱۱۸-۸۵-۷۸			
					۱۳۳-۱۲۷
۲۳	ارزش	۱۴۲			
					۶۳-۵۹-۵۰-۸-۵
۲۴	ارضی	۹۹-۷۵-۷۴-۶۴			
					۱۱۱
۲۵	ازبیک	۴			
۲۶	ازبکی	۱۶			
۲۷	اساس	۱۲۷-۱۲۱-۹۷-۶			
۲۸	اساسنامه	۳۵			
					۶۰-۵۹-۳۴-۵
					۶۷-۶۵-۶۴-۶۳
					۷۶-۷۴-۶۹-۶۸
					۱۰۶-۹۱-۹۰-۷۸
					۱۱۵-۱۱۳-۱۱۱
۲۹	اساسی	۱۲۱-۱۱۹-۱۱۷			
					۱۴۲-۱۳۰-۱۲۳
					۱۴۸-۱۴۶-۱۴۳
					۱۵۸-۱۵۷-۱۴۹
					۱۶۱-۱۶۰-۱۵۹
					۱۶۲
۳۰	اسباب	۱۲۹			
۳۱	استثنای	۷۹-۷۰-۶۴-۵۱			
					۱۱۷
۳۲	استعانت	۶۳			
۳۳	استعمال	۷			
۳۴	استغفاء	۱۰۸-۶۰			
۳۵	استفاده	۹۰-۹			
۳۶	استقلال	۶۳-۵۹-۵۰-۸-۵			
					۹۹-۷۵-۷۴-۶۴

رسمي جريده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
		۴	۵۲	اطلاق	
		۸۱-۳۴-۳۰	۵۳	اظہار	
		۱۴۸-۷۹-۶۴-۳۰	۵۴	اعتبار	
		۳۰	۵۵	اعتراف	
		۹۸-۹۷-۹۰-۶۴	۵۶	اعطای	
		-۸۳-۶۴-۶۱-۴۰	۵۷	اعلان	
		۱۶۰-۱۶۳-۱۲۸			
		۷	۵۸	اعلامیه جهانی	
		۱۲۸-۶۷-۶۱	۵۹	اعلام	
		۸۹-۷۴-۴	۶۰	اعمال	
		۱۴۳	۶۱	اغتشاش	
		۶۴	۶۲	افتخاری	
		۴	۶۳	افراد	
		۴	۶۴	افرادى	
		۴۹-۴۲-۳۹-۳۴-۴	۶۵	افغان	
		-۱۲-۷-۴-۳-۲-۱			
		-۲۱-۲۰-۱۹-۱۶			
		-۳۵-۳۳-۲۸-۲۲	۶۶	افغانستان	
		-۴۳-۴۱-۳۹-۳۶			
		-۵۵-۵۰-۴۶-۴۵			
		۱۱۱			
		۱۳۳	۳۷	استماع	
		۴۰	۳۸	استملاک	
		۱۸	۳۹	استوار	
		۹۲-۹۱	۴۰	استيضاح	
		۹۰	۴۱	الحاق	
		۱۴	۴۲	اسکان	
		-۶۳-۵۴-۳۵-۳-۲	۴۳	اسلام	
		۱۴۹-۱۱۹-۷۴			
		-۱۱۶-۸۱-۶۰-۱			
		-۱۵۹-۱۴۹-۱۳۶	۴۴	اسلامی	
		۱۶۲-۱۶۱			
		۱۵۲-۱۲۶-۱۱۹	۴۵	اشتغال	
		۱۵۹	۴۶	اصدار	
		۲۵	۴۷	اصلى	
		-۸۹-۸۸-۸۷-۴۵	۴۸	اصول	
		۱۰۸			
		-۱۴۴-۱۴۳-۶۴	۴۹	اضطراری	
		۱۴۷-۱۴۶			
		-۵۴-۴۹	۵۰	اطفال	
		۱۳۵-۱۰۲-۳۱	۵۱	اطلاع	

رسمي جريده

رهنمای قانون اساسی به ترتيب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
					۶۰-۵۸-۵۷-۵۶
۷۷	اکراه	۳۰			۶۵-۶۴-۶۳-۶۲
۷۸	امتیاز	۲۲			۷۵-۷۴-۷۲-۶۶
۷۹	امحای بيسوادى	۴۴			۱۱۰-۹۰-۸۵-۸۱
۸۰	امر	۱۰۷-۲۹			۱۱۹-۱۱۸-۱۱۶
۸۱	امراض	۵۲			۱۵۸-۱۳۶-۱۲۸
۸۲	امكانات	۱۴			۱۶۲-۱۶۱-۱۵۹
۸۳	املاك	۹		۶۷	الله اكبر
۸۴	امنيت	۹۹-۶۴-۵۰-۵ ۱۵۳-۱۵۱-۱۳۴		۶۸	الحاق
۸۵	اموال	۴۱		۶۹	الغای
۸۶	امور	۱۴۱-۱۰۸-۴ ۱۵۹		۷۰	القاب
۸۷	انتفاعی	۱۵۱		۷۱	اقتصاد
۸۸	انسان	۲۴			۶۵-۱۴-۱۲-۱۱
۸۹	انسانى	۲۹-۶		۷۲	اقتصادی
۹۰	انعتاد	۷۹			۱۳۶-۹۰-۷۵ ۱۳۷
۹۱	انكشاف	۵۲-۱۷-۱۳-۶		۷۳	اقدام
۹۲	اهدأ	۶۶		۷۴	اقرار
۹۳	اهداف	۱۳۹-۳۵		۷۵	اقوام
					۶-۴
					۶۹-۶۲-۶۱-۱۶
				۷۶	اکثریت
					۱۰۶-۱۰۰-۹۲
					۱۴۹-۱۲۷-۱۱۳

رسمي جريده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۹۴	اهل	۱۳۱	۱۱۰	برابری	۶
۹۵	اهلیت	۵۰	۱۱۱	برائت	۲۵
۹۶	اوصاف	۸۵	۱۱۲	براهوی	۴
۹۷	اولویت	۹۷	۱۱۳	برگزار	۱۴۷-۸۳-۶۷-۶۱
۹۸	ایتام	۵۳	۱۱۴	بسم الله الرحمن الرحیم	۱۱۹-۷۴-۶۳
۹۹	ایجابات	۱۱	۱۱۵	بضاعت	۵۳
۱۰۰	ایجاد	۵۰-۴۴-۶	۱۱۶	بفروشد	۶۶
۱۰۱	ایماق	۴	۱۱۷	بلافاصله	۱۴۸-۱۰۲
۱۰۲	آینده	۹۸	۱۱۸	بالمثل	۲۸
ب					
۱۰۳	بارگاه	۶۳	۱۱۹	بلوچ	۴
۱۰۴	بازار	۱۰	۱۲۰	بلوچی	۱۶
۱۰۵	بالترتیب	۶۸	۱۲۱	بنام خداوند برزگ	۱۱۹-۷۴-۶۳
۱۰۶	بانک	۱۵۱-۶۴-۱۲	۱۲۲	بنیه	۱۴
۱۰۷	بپذیرد	۱۱۴-۱۰۵	۱۲۳	بهبود	۱۴
۱۰۸	بحیث	-۷۲-۶۷-۶۲-۱۶ -۸۴-۸۱-۷۷-۷۳ -۱۱۷-۱۱۶-۱۱۲ ۱۳۸-۱۲۵-۱۲۰	۱۲۴	بهترین	۱۳۰
۱۰۹	بدنی	۵۲	۱۲۵	بودجه	-۹۵-۹۱-۹۰-۷۵ ۱۲۵-۹۹-۹۸-۹۷

رسمي جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۱۲۶	بیان	۳۴	۱۴۳	پول	۱۲
۱۲۷	بیرق	۱۹	۱۴۴	پولیس	۱۵۳-۱۳۴-۶۴
۱۲۸	بیسوادی	۴۴	۱۴۵	پولی	۱۲
۱۲۹	بیشترین	۶۱	۱۴۶	پیروان	۲
۱۳۰	بیطرفی	۵۰	۱۴۷	پیروی	۱۴۹-۱۳۰-۲
۱۳۱	بین الدول	۱۲۱-۶۴-۲۸	۱۴۸	پشتیبانی	۶۳
۱۳۲	بی بضاعت	۵۳-۳۱	۱۴۹	پیشرفت	۴۷
پ					
۱۳۳	پامیری	۱۶	۱۵۰	پیشگاه	۱۲۰
۱۳۴	پایان	۸۳-۶۱	۱۵۱	پیشه وران	۱۳
۱۳۵	پایتخت	۲۱	۱۵۲	پیغمبر اکرم (ص)	۱۸
۱۳۶	پذیرفته	۵۰	۱۵۳	پیمان	۲۸
۱۳۷	پروردگار	۶۳	۱۵۴	پیوسته	۲۸
ت					
۱۳۸	پروگرام	۴۳-۱۶-۱۴-۱۲ ۹۰-۷۵-۴۷-۴۴ ۹۹-۹۸-۹۷-۹۱			
۱۳۹	پشتو	۲۰-۱۶	۱۵۵	تائید	-۷۲-۶۹-۶۸-۶۴ -۱۱۷-۹۷-۹۱ ۱۵۷-۱۴۵-۱۴۳
۱۴۰	پشتون	۴	۱۵۶	تابعیت	-۷۲-۶۲-۲۸-۴ ۸۵
۱۴۱	پشه نی	۱۶-۴	۱۵۷	تاجک	۴
۱۴۲	پناهندگی	۴			

رسمي جريده

رهنمای قانون اساسی به ترتيب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۱۵۸	تأديه	۴۲	۱۷۱	تدابیری	۸۳
۱۵۹	تأسیس	۵۸-۵۲-۴۶-۳۵	۱۷۲	تدریس	۴۳
		۱۶۰-۱۳۲-۶۴	۱۷۳	تدقیق	۸۶
۱۶۰	تأمین	۱۶۱	۱۷۴	تدوین	۴۵
		۵۲-۴۳-۶-۵	۱۷۵	ترجمان	۱۳۵
		۱۱۹-۸۳-۵۴	۱۷۶	ترفیغ	۱۳۲-۱۲۴
		۱۳۵-۱۳۰	۱۷۷	ترقی	۶۳
		۱۴۲-۱۴۰-۱۳۹	۱۷۸	ترکمن	۴
۱۶۱	تبعیضی	۵۰-۲۲	۱۷۹	ترکمنی	۱۶
۱۶۲	تجارت	۱۱	۱۸۰	تساوی	۸
۱۶۳	تجدید	۱۱۸-۷۴-۷۲	۱۸۱	تسریع	۱۳۷
۱۶۴	تجربه	۱۱۸-۷۴-۷۲	۱۸۲	تسهیلات	۵۲
۱۶۵	تجزیه	۱	۱۸۳	تشبثات	۱۰
۱۶۶	تحتانی	۱۹	۱۸۴	تشکیل	۵۸-۵۴-۳۵-۱۲
۱۶۷	تحمیل	۴۹			۱۰۰-۸۸-۸۷
۱۶۸	تحويل	۴۲			۱۲۳-۱۲۵
۱۶۹	تخصص	۱۱۸			۱۳۴-۱۲۷
۱۷۰	تدابیر	۵۰-۱۷-۱۵-۱۴			۱۴۰-۱۳۸
		۶۴-۵۴-۵۳-۵۲			۱۴۲-۱۴۱
		۱۵۹-۱۴۲-۱۳۷			۱۵۷-۱۵۶

رسمي جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
		۱۶۱-۱۶۰-۱۵۹	۱۹۷	تعلق	۴
۱۸۵	تشویق	۵۲-۴۷-۱۰	۱۹۸	تعلیمات	۴۳-۱۷
		-۷۴-۶۷-۶۶-۶۳	۱۹۹	تعلیم	۴۴-۴۳
۱۸۶	تصدی	-۱۵۱-۱۱۸-۸۰	۲۰۰	تعطیل	۱۴۲-۱۲۹-۷۵
		۱۵۳-۱۵۲	۲۰۱	تعویضی	۴۰
		-۹۴-۵۱-۳۸			-۴۸-۴۲-۳۸-۳۱
۱۸۷	تصریح	۱۳۹-۱۲۸-۱۱۶			-۶۸-۶۷-۶۴-۶۱
		۴۷-۴۳	۲۰۲	تعیین	-۸۳-۷۳-۷۲-۶۹
۱۸۸	تصمیم				-۸۷-۸۵-۸۴
۱۸۹	تصویر	۳۴			-۱۱۷-۱۰۸-۸۹
۱۹۰	تضمین	۵۷-۵۳-۴۷-۱۰			-۱۳۲-۱۱۸
۱۹۱	تظاهرات	۳۶			-۱۵۴-۱۴۳
		-۹۰-۶۷-۶۵			۱۵۷-۱۵۵
		-۱۱۱-۱۰۲-۹۲	۲۰۳	تعیینات	۱۱۷
۱۹۲	تعديل	-۱۴۹-۱۴۶	۲۰۴	تفتیش	۴۰-۳۸-۳۷
		۱۵۰	۲۰۵	تفسیر	۱۲۱
۱۹۳	تعذیب	۲۹	۲۰۶	تفویض	۱۶۰-۱۳۷-۱۲۲
		-۳۷-۳۱-۲۴	۲۰۷	تقاضا	۱۲۷-۶۹
۱۹۴	تعرض	۴۰-۳۸	۲۰۸	تقاعد	۱۳۲-۱۲۴-۶۴
		-۱۰۲-۷۹-۱۸			-۹۸-۹۷-۹۴-۷۹
۱۹۵	تعطیل	۱۰۷	۲۰۹	تقدیم	۱۳۳-۱۲۵
		-۲۹-۲۷-۲۶	۲۱۰	تقرر	۱۳۲-۱۲۴
۱۹۶	تعقیب	۱۰۲-۱۰۱			

رسمي جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۲۱۱	تقویت	۵۲-۱۶	۲۲۳	تنفیذ	۱۴۵
۲۱۲	تقوم	۱۸	۲۲۴	تهیه	۱۴
۲۱۳	تکلم	۴۳-۱۶	۲۲۵	توازن	۴۴
۲۱۴	تکمیل	۱۱۶-۱۱۳-۸۵	۲۲۶	توأم	۹۸
۲۱۵	تکنالوژی	۹۰-۷۵	۲۲۷	توشیح	۱۶۲-۱۰۰-۶۴
۲۱۶	تلفون	۳۷	۲۲۸	توضیح	۱۴
۲۱۷	تلگراف	۳۷	۲۲۹	توزیع	۹۲
۲۱۸	تلویزیون	۳۴	۲۳۰	توقیف	-۲۹-۲۷-۲۶ ۱۰۲
۲۱۹	تمامیت	-۶۳-۵۹-۵۰-۸-۵ -۹۹-۷۵-۷۴-۶۴ -۱۱۱	۲۳۱	تولید	۱۳-۷
۲۲۰	نمذید	۱۴۷-۱۴۳-۱۰۷	ث		
۲۲۱	تناسب	۱۳۸-۸۳	۲۳۲	ثلث	-۹۴-۸۹-۸۴-۶۹ ۱۵۰-۱۲۷-۱۰۰
۲۲۲	تنظیم	-۱۲-۱۱-۸-۴ -۲۴-۱۹-۱۸-۱۶ -۳۳-۳۲-۳۱ -۴۸-۴۶-۳۴ -۶۳-۵۸-۵۳ -۷۶-۷۱-۷۰ -۱۲۲-۱۰۸-۸۹ -۱۲۷-۱۲۳ -۱۳۶-۱۳۴ ۱۴۱-۱۴۰	ج		
			۲۳۳	جامعه	۵۴-۶
			۲۳۴	جبران	۹۶-۵۱
			۲۳۵	جداگانه	۱۰۴
			۲۳۶	حاکمیت	۱۱۱-۶۳-۵-۴
			۲۳۷	جرگه	-۶۹-۶۸-۶۴-۱۲

رسمي جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
					۸۲-۷۹-۷۷-۷۲
					۸۷-۸۵-۸۴-۸۳
					۹۴-۹۲-۹۱-۸۹
					۱۱۰-۹۸-۹۷
					۱۱۳-۱۱۲-۱۱۱
					۱۲۷-۱۱۷-۱۱۴
					۱۵۷-۱۵۰-۱۴۷
					۱۶۲
۲۳۸	جرم	۳۸-۳۰-۲۷-۲۶	۲۴۷	جمهوری	۸۱-۷۰-۶۷-۶۲
		۱۲۷-۱۰۲			۱۵۹-۱۴۷-۱۱۶
۲۳۹	جزا	۱۳۶-۲۹-۲۶	۲۴۸	جنائی	۳۱
۲۴۰	جسمی	۵۴	۲۴۹	جنگلات	۱۵
۲۴۱	جلسه	۱۰۴-۱۰۳-۷۹	چ		
۲۴۲	جلوگیری	۷	ح		
۲۴۳	جمعه	۱۸	۲۵۰	چاپ	۱۲
۲۴۴	جمعیتها	۳۵	ح		
۲۴۵	جمعی	۳۴	۲۵۱	حاضر	۱۰۶-۷۴-۳۱
			۲۵۲	حالاتی	۱۲۸-۵۱-۴۹
۲۴۶	جمهور	۶۳-۶۲-۶۱-۶۰	۲۵۳	حالت	۱۴۳-۷۹-۳۰
		۶۷-۶۶-۶۵-۶۴	۲۵۴	حاوی	۹۶
		۷۱-۷۰-۶۹-۶۸			
		۸۴-۷۹-۷۷-۷۴			

رسمي جريده

رهنمای قانون اساسی به ترتيب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۲۵۵	حاکمیت	۱۱-۶۳-۵-۴			۱۴۹-۱۲۶
۲۵۶	حایز	۷۹	۲۶۹	حقوق بشر	۷
۲۵۷	حداقل	۸۳	۲۷۰	حقیقی	۱۲۰
۲۵۸	حدود	-۴۰-۲۴-۱۴-۲ -۵۷-۵۰-۴۸ ۱۳۰	۲۷۱	حکم	-۴۰-۳۵-۲۷-۲۵ -۶۶-۶۲-۵۱-۴۲ -۷۹-۷۳-۶۸-۶۷ -۱۲۲-۱۱۱-۹۱ -۱۳۰-۱۲۹-۱۲۸ ۱۶۱-۱۵۷-۱۳۱
۲۵۹	حرب	۶۴	۲۷۲	حکمی	-۱۲۹-۱۲۰ ۱۳۱-۱۳۰
۲۶۰	حرفه	۴۸	۲۷۳	حلف	۱۱۹-۷۴-۶۳
۲۶۱	حرمان	-۸۵-۷۲-۶۲ ۱۱۸	۲۷۴	حمایت	-۲۴-۱۳-۱۰-۶ -۵۴-۵۲-۴۷-۳۹ ۷۴-۶۳-۵۸
۲۶۲	حزبی	۸۰-۶۶-۳۵	۲۷۵	حمل	۳۶
۲۶۳	حسن	۱۱۸-۸	۲۷۶	حنفی	۱۳۰
۲۶۴	حصول	۵۱-۴۲	۲۷۷	حوزه	۸۳
۲۶۵	حفاظت	۷۴-۶۳-۹			
۲۶۶	حفظ	-۱۶-۱۵-۸-۶ ۱۴۳-۱۳۷-۷۵			
۲۶۷	حقایق	۲۹			
۲۶۸	حقوق	-۵۳-۵۱-۵۰-۲۲ -۷۰-۶۳-۶۲-۵۷ -۸۵-۷۴-۷۲			
			۲۷۸	خاتمه	۹۹-۶۴

خ

رسمي جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
			۳۰۹	رایج	۱۶
			۳۱۰	رایگان	۵۲-۴۳
			۳۱۱	زای دهندگان	۶۱
			۳۱۲	ربع	۱۱۴-۹۸
			۳۱۳	رخصتی	۴۸-۱۸
			۳۱۴	رسانه	۱۶
			۳۱۵	رسمی	۱۶
			۳۱۶	رسوم	۵۴
			۳۱۷	رسیدگی	-۱۳۰-۱۲۰-۹۷ ۱۵۴-۱۳۳
			۳۱۸	رشد	۱۳
			۳۱۹	رضایت	۳۰
			۳۲۰	رکن	۱۱۶-۵۴
			۳۲۱	روح	۷۶
			۳۲۲	روحی	۵۴
			۳۲۳	زبان	-۴۳-۳۵-۲۰-۱۶ ۱۳۵
			۳۲۴	زراعت	۱۴
			۳۲۵	زمینه	۴۳
					-۳۹-۳۷-۳۱-۲۸ -۴۶-۴۴-۴۳-۴۲ -۵۳-۵۲-۵۱-۴۷ -۶۰-۵۸-۵۷-۵۴ -۸۵-۸۱-۷۵-۶۵ -۱۱۶-۹۸-۹۶ -۱۲۵-۱۲۴ -۱۴۲-۱۳۹ -۱۵۹-۱۵۱ ۱۶۲-۱۶۱
۳۰۴	دولتی				-۶۶-۵۰-۴۶-۴۲ ۹۱-۹۰
۳۰۵	دین				-۶۳-۵۴-۲-۱ ۱۴۹-۱۱۹-۷۴
۳۰۶	دینی				۴۵-۱۷-۲
ذ					
۳۰۷	ذمه				۲۵
ر					
۳۰۸	رؤسای				۱۱۰

رسمي جريده

رهنمای قانون اساسی به ترتيب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۳۵۶	سواد	۴۶	۳۷۰	شمرده	۲۷-۹۸-۱۰۰-۱۵۹
۳۵۷	سوال	۹۳	۳۷۱	شمول	۴۶-۸۴-۹۷-۱۲۰
۳۵۸	سوگند	۶۳	۳۷۲	شناخته	۲۵-۶۱
۳۵۹	سيا	۱۹	۳۷۳	شهادتی	۳۰
۳۶۰	سياست	۷۶-۶۴-۸	۳۷۴	شهر	۲۱
۳۶۱	سرت	۱۱۸	ص		
۳۶۲	سیستم	۵۰	۳۷۵	صاحب	۶۴
ش			۳۷۶	منصبان	۶۴
۳۶۳	شبه	۳۵	۳۷۷	صادر	۵۲-۱۲۹
۳۶۴	شخصی	۸۴-۷۲-۶۲-۲۶-۱۰۵-۹۳-۸۵	۳۷۸	صادقانه	۷۴
۳۶۵	شرایط	۵۵-۴۶-۳۳-۱۴-۷۵-۷۲-۶۲-۱۱۸	۳۷۹	صحت	۱۳۵
۳۶۶	شرط	۱۲۶-۹۶-۳۵-۱۴۳-۱۲۹	۳۸۰	صحت	۳۰
۳۶۷	شغل	۹۷-۸۴-۴۸-۱۲۰	۳۸۱	صحي	۵۲
۳۶۸	شفاهي	۹۳	۳۸۲	صدمه	۵۰
۳۶۹	شکایت	۵۸	۳۸۳	صريح	۹۲-۱۱۳
			۳۸۴	صريحاً	۱۱۳
			۳۸۵	صعب - الاعلاج	۶۷-۶۸

رسمي جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۳۹۰	طفل	۵۴	۳۸۶	صلاحیت	۲۵-۲۷-۳۰-۳۱- ۳۵-۳۸-۴۰-۵۱- ۶۰-۶۴-۶۶-۶۷- ۷۲-۸۹-۹۰-۹۱- ۱۱۶-۱۲۰-۱۲۱- ۱۲۲-۱۲۳-۱۲۵- ۱۳۲-۱۳۴-۱۳۷- ۱۴۴-۱۵۹-۱۶۰- ۱۶۱
۳۹۱	طلوع	۱۹	۳۸۷	صورت	۳۷-۴۰-۴۳-۵۸- ۶۷-۶۸-۶۹-۷۰- ۹۵-۹۷-۹۸- ۱۰۲-۱۰۴- ۱۰۷-۱۰۸- ۱۱۹-۱۲۴- ۱۲۸-۱۳۴- ۱۳۵-۱۳۹-۱۶۰
۳۹۲	طول	۱۹	ط		
ظ			۳۸۸	طبی	۵۲-۵۳-۶۷
۳۹۳	ظرف	۶۱-۹۴-۹۷	۳۸۹	طرح	۱۲
ع					
۳۹۴	عادلانہ	۴۰-۸۳			
۳۹۵	عالی	۴۶-۶۴-۷۲-۸۱- ۱۱۰-۱۱۸			
۳۹۶	عامہ	۹			
۳۹۷	عایدات	۹۶			
۳۹۸	عدالت	۶-۴۲-۱۱۹- ۱۳۰			
۳۹۹	عدلی	۱۰۱-۱۰۲			
۴۰۰	عدم	۸-۹۲			
۴۰۱	عذر	۵۶			
۴۰۲	عرب	۴			
۴۰۳	عرض	۱۹			
۴۰۴	عرصہ	۴۷-۶۰			

رسمي جريده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۴۰۵	عسکری	۱۲۵-۱۲۲-۵۵	۴۲۰	عنفاً	۱۰۵
۴۰۶	عفو	-۸۲-۸۱-۷۳-۴۱ -۱۱۷-۱۰۲-۸۴ ۱۲۷-۱۱۸	۴۲۱	عهده	۶۸-۶۷
۴۰۷	عقاری	۴۱	۴۲۲	عواملی	۹۸
۴۰۸	عقد	۶۴	۴۲۳	عواید	۴۲
۴۰۹	عقل	۳۰	۴۲۴	عودت	۳۹
۴۱۰	علاج	۵۲	غ		
۴۱۱	علاوه	۸۵-۱۶	۴۲۵	غیاب	-۶۷-۶۱-۶۰ ۱۰۸
۴۱۲	علت	۱۴۳-۱۰۱-۲۸	ف		
۴۱۳	علمی	۴۷-۱۶	۴۲۶	فراهم	۴۳
۴۱۴	علنی	-۱۱۴-۱۰۵-۳۵ ۱۲۸	۴۲۷	فرهنگ	۴۵
۴۱۵	علیای	۱۱۱-۸۱-۶۶	۴۲۸	فروشی	۴۱
۴۱۶	علیه	-۱۲۰-۶۹-۲۵ ۱۳۴	۴۲۹	فساد اداری	۷۵
۴۱۷	عمل	-۶۰-۵۹-۵۳-۲۶ ۱۴۸-۹۳-۹۲	۴۳۰	فسخ	۹۰
۴۱۸	عملی	۵۰-۲۷	۴۳۱	فعالیت	-۵۸-۳۵-۱۲ ۱۳۴
۴۱۹	عمودی	۱۹	۴۳۲	فعل	۲۷
			۴۳۳	فقره	۱۶۱-۱۴۵-۱۱۷

رسمي جريده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۴۳۴	فقه	۱۳۰			۶۸-۶۷-۶۴-۶۱
۴۳۵	فقهی	۳۵			۷۳-۷۱-۷۰-۶۹
۴۳۶	فکر	۲۴			۷۹-۷۷-۷۶-۷۵
۴۳۷	فهرست	۱۰۹-۹۷-۹۶			۹۰-۸۶-۸۴-۸۳
۴۳۸	فوق العاده	۱۰۷			۹۶-۹۵-۹۴-۹۱
۴۳۹	فیصد	۹۲-۸۴			۱۰۲-۹۸-۹۷
۴۴۰	فیصله	۱۲۹-۷۵			۱۰۹-۱۰۸
ق					
۴۴۱	قابل	۱			۱۱۵-۱۱۱
۴۴۲	قابلیت	۵			۱۱۹-۱۱۷
۴۴۳	لایطه	۸۱			۱۲۲-۱۲۱
۴۴۴	قانون	-۹-۵-۴-۳-۲ -۱۶-۱۴-۱۲-۱۰ -۳۳-۲۷-۲۴-۲۲ -۳۷-۳۶-۳۵-۳۴ -۴۶-۴۰-۳۹-۳۸ -۵۱-۵۰-۴۸-۴۷ -۵۶-۵۵-۵۳-۵۲ -۶۰-۵۹-۵۸-۵۷			۱۲۴-۱۲۳ ۱۲۸-۱۲۷ ۱۳۱-۱۳۰ ۱۳۴-۱۳۳ ۱۳۷-۱۳۶ ۱۴۱-۱۴۰ ۱۴۳-۱۴۲ ۱۴۸-۱۴۶ ۱۵۴-۱۴۹ ۱۵۶-۱۵۵ ۱۵۸-۱۵۷

رسمی جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۴۶۰	قومی	۸۰-۶۶			۱۵۹-۱۶۰
۴۶۱	قیادت	۹۴			۱۶۱-۱۶۲
۴۶۲	قیود	۱۴۵			۶
ک				۴۴۵	قبایل
۴۶۳	کابل	۲۱		۴۴۶	قبلی
۴۶۴	کار	۴۸		۴۴۷	قبول
۴۶۵	کارگر	۴۸		۴۴۸	قرضه
۴۶۶	کاشف	۴۷		۴۴۹	قرغیز
۴۶۷	کافی	۱۱۸		۴۵۰	قرلباش
۴۶۸	کامل	۵۰-۳۰		۴۵۱	قسمت
۴۶۹	کرامت	۲۹-۲۴-۶		۴۵۲	قضات
۴۷۰	کسب	۹۸-۸۵-۶۱-۴۰		۴۵۳	قضات
		-۱۲-۱۱-۶-۵		۴۵۴	قضایای
		-۴۴-۳۹-۱۸-۱۶		۱۳۱	
۴۷۱	کشور	-۷۶-۷۲-۶۴-۵۰		۶۴	قطعات
		-۱۱۱-۹۹-۸۳		۴۵۵	
		۱۴۳		۴۵۶	قطعی
۴۷۲	کلمه	۱۹-۴		۴۵۷	قناعت
۴۷۳	کمال	۱۱۹		۴۵۸	قوای
۴۷۴	کمتز	-۱۱۸-۷۲-۶۲		۴۵۹	مسلح
					قومیت
					۱۳۱-۳۵

رسمي جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
		۱۵۹			
۴۷۵	کمیسیون	۱۲-۵۸-۶۴-۸۶- ۸۸-۸۹-۹۳- ۱۵۶-۱۵۷-۱۵۹	۴۸۶	لااله الا الله محمد رسول الله	۱۹
۴۷۶	کنار	۱۹	۴۸۷	لازم	۱۴-۱۵-۱۷-۵۰- ۵۲-۵۳-۵۴-۶۴- ۱۳۷-۱۴۲-۱۵۹
۴۷۷	کهن - سالان	۵۳	۴۸۸	لسانس	۴۳
۴۷۸	کوچیان	۱۴-۴۴-۱۴۰	۴۸۹	لسانی	۶۶-۸۰
گ					
۴۷۹	گرفتار	۲۷-۱۰۲	۴۹۰	لغو	۹۰-۱۶۱-۱۶۲
۴۸۰	گرفتاری	۲۶-۲۹-۳۱- ۱۰۲	۴۹۱	لقب	۱۵۸
م					
۴۸۱	گروهي	۱۶	۴۹۲	مؤثر	۱۳-۱۴-۱۶-۴۳- ۴۴-۴۷
۴۸۲	گفتار	۳۴	۴۹۳	موقت	۶۷
۴۸۳	گناه	۲۵	۴۹۴	مؤلف	۴۷
۴۸۴	گندم	۱۹	۴۹۵	مادری	۷-۴۳
۴۸۵	گوچر	۴	۴۹۶	مادی	۳۵
ل					
			۴۹۷	مالداران	۱۴
			۴۹۸	مالداری	۱۴
			۴۹۹	مالی	۲-۱۴-۳۵-۷۰-

رسمي جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۵۳۱	مخدر	۷	۱۵۶-۱۴۰		
۵۳۲	مداخله	۸	۶	مرفه	۵۴۹
۵۳۳	مدارس	۱۷	۱۱۷-۱۱۶-۱۹	مرکب	۵۵۰
۵۳۴	مدافع	۳۱	۱۳۶-۶۴-۱۲	مرکزی	۵۵۱
۵۳۵	مداها	۶۴	۱۵۱		
۵۳۶	مدرك	۹۶	۴۸	مزد	۵۵۲
۵۳۷	مدیون	۳۲	۱۷	مساجد	۵۵۳
۵۳۸	مذکور	۱۰۲-۳۸	۶۳	مساعی	۵۵۴
۵۳۹	مذهب	۳۵	۱۰۰-۲۲-۱۹	مساوی	۵۵۵
۵۴۰	مذهبی	۸۰-۶۶	۵۱-۱۴	مستحق	۵۵۶
۵۴۱	مراجعه	۱۵۶-۶۷-۶۵	۹۴	مسترد	۵۵۷
۵۴۲	مراسلات	۳۷-۳۱	۱۲۶-۷۰	مستفید	۵۵۸
۵۴۳	مراسم	۲	۱۱۶-۸۶-۱۲-۱	مستقل	۵۵۹
۵۴۴	مراقبت	۶۴	۱۵۹-۱۵۷		
۵۴۵	مراکز	۵۲-۱۷	۱۴۰-۹۲-۸۳-۴	مستقیم	۵۶۰
۵۴۶	مرانامه	۳۵	۱۴۱		
۵۴۷	مردان	۴۴	۶۵	مستلزم	۵۶۱
۵۴۸	مردم	۵۶-۱۶-۱۳-۱۱	۷	مسکرات	۵۶۲
		۷۱-۶۶-۶۵-۶۳	۳۹-۳۸-۱۴	مسکن	۵۶۳
		۱۳۷-۷۴-۷۳	۶۲	مسلمان	۵۶۴

رسمي جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۵۶۵	مشخصه	۷۷	۵۸۱	معادن	۹
		-۸۴-۸۲-۶۹-۶۸	۵۸۲	معارف	۱۶
۵۶۶	مشرانو	-۹۸-۹۷-۸۷-۸۵	۵۸۳	معاش	۱۵۵-۷۰
		۱۰۰	۵۸۴	معامله	۲۸
۵۶۷	مشروط	۱۲۹-۱۲۶-۳۵	۵۸۵	معاهدات	-۹۷-۹۰-۶۴
۵۶۸	مشهود	۱۰۲-۳۸	۵۸۶	معاون	۱۲۱
۵۶۹	مشورده	-۱۳۹-۱۲۵-۱۲	۵۸۷	معزول	۱۱۲-۶۸-۶۰
		۱۴۴	۵۸۸	معطل	۱۳۳
۵۷۰	مصون	۴۰-۳۴-۳۱-۲۴	۵۸۹	معلولیت	۱۴۵
۵۷۱	مصادره	۴۰	۵۹۰	معلولین	۱۰۸
۵۷۲	مصارف	۷۰	۵۹۱	معنوی	۸۴-۵۳
۵۷۳	مصالح	-۷۱-۶۶-۲۴-۱۱	۵۹۲	معیشتی	۳۵
		۱۱۲	۵۹۳	معیوبیت	۱۴
۵۷۴	مصطلحات	۱۶	۵۹۴	معیوبین	۱۰۸
۵۷۵	مصوبه	۱۰۰-۹۴	۵۹۵	مغایر	۸۴-۵۳
۵۷۶	مصونیت	۱۰	۵۹۶	مفقودین	۱۶۱-۵۴
۵۷۷	مضامین	۴۵	۵۹۷	مقاصد	۵۳
۵۷۸	مطابع	۳۴	۵۹۸	مقامات	۳۶-۳۵
۵۷۹	مطبوعات	۳۴-۱۶	۵۹۹	مقتضیات	۳۴
۵۸۰	مطرح	۹۹			۱۴۹

رسمي جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۶۰۰	مقدس	۶۳-۵۴-۳-۲ ۱۴۹-۱۱۹-۷۴	۶۱۲	ملی	۱۶-۸-۶-۵-۴ ۵۲-۴۵-۲۰-۱۹ ۶۷-۶۵-۶۴-۶۳ ۷۵-۷۴-۷۳-۶۹ ۸۶-۸۵-۸۱-۷۹ ۹۳-۹۰-۸۸-۸۷ ۹۹-۹۸-۹۷-۹۴ ۱۰۵-۱۰۳-۱۰۲ ۱۰۹-۱۰۷-۱۰۶ ۱۳۴-۱۱۱-۱۱۰ ۱۴۵-۱۴۴-۱۴۳ ۱۴۹-۱۴۷ ۱۵۳-۱۵۱-۱۵۰ ۱۶۰-۱۵۹-۱۵۵ ۱۶۱
۶۰۱	مقررات	۷۶	۶۱۳	ممثل	۱۴۳
۶۰۲	مقرریها	۹۱	۶۱۴	ممنوع	۴۹-۳۰-۲۲
۶۰۳	مکافات	۱۲۴	۶۱۵	منابع	۹
۶۰۴	مکالمات	۳۱	۶۱۶	مناطق	۶
۶۰۵	مکتوب	۳۷	۶۱۷	منافع	۶۳-۴۰-۸
۶۰۶	مکلف	۳۸-۲۴-۱۵-۶ ۵۰-۴۴-۴۳-۴۲ ۱۲۹-۵۷	۶۱۸	مناقضی	۷۶-۶۵-۳۵
۶۰۷	ملت	۸۱-۶۹-۶۳-۴ ۱۵۸	۶۱۹	منبر	۱۹
۶۰۸	ملتوی	۱۴۷			
۶۰۹	ملحق	۷			
۶۱۰	ملحوظات	۸۰-۶۶			
۶۱۱	ملکیت	۴۱-۴۰-۹			

رسمی جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۶۲۰	منحل	۳۵	۶۳۰	موافقه	۱۴۳-۹۴
۶۲۱	مندرج	-۶۰-۵۹-۳۵-۳۴	۶۳۱	موجب	-۵۱-۵۰-۴۰-۳۲ ۷۵
		-۶۸-۶۶-۶۴-۶۲	۶۳۲	موجبات	۳۵
		-۱۱۱-۹۰-۶۹	۶۳۳	موضوع	-۹۲-۷۸-۶۹ ۱۲۷-۱۰۲-۹۳
		-۱۱۷-۱۱۵	۶۳۴	میثاقها	۹۰
		-۱۴۲-۱۲۲	۶۳۵	میعادی	۳۱
		۱۶۰-۱۴۹	ن		
۶۲۲	منشی	۱۱۲-۸۷	۶۳۶	نایب	۱۱۲-۸۷
۶۲۳	منسوب	۶۹-۳۱	۶۳۷	ناشی	۱۲۷
۶۲۴	منظور	-۵۲-۳۵-۱۴			-۹۸-۹۴-۲۷
		-۵۸-۵۴-۵۳	۶۳۸	نافذ	-۱۲۴-۱۰۰
		-۷۰-۶۴-۶۱			۱۶۲-۱۶۱-۱۵۰
		-۹۷-۹۵-۷۵	۶۳۹	نتایج	-۸۳-۶۱-۴۷
		-۱۳۲-۱۲۹			۱۶۰
-۱۳۷-۱۳۳			۶۴۰	نخستین	۱۰۲-۷۹
-۱۵۰-۱۴۹			۶۴۱	نشان	۱۹
۱۵۹			۶۴۲	نشانهها	۶۴
۶۲۵	منفصل	۶۹	۶۴۳	نشر	-۲۴-۱۶-۱۲
۶۲۶	منقسم	۱۳۶			
۶۲۷	مواخذة	۱۳۲			
۶۲۸	مواد	۲۷			
۶۲۹	مواظبت	۶۳			

رسمي جريده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۶۶۰	همزمان	۶-۸-۶۰	۶۶۴	وابسته	۳۵
۶۶۱	همکاری	۱۳۹	۶۶۵	واجب- التعمیل	۱۲۹
۶۶۲	هنر	۴۶	۶۶۶	واحد	۶۲-۷۲-۸۵- ۱۱۸
۶۶۳	هنگام	۱۰۱-۱۰۲- ۱۰۶-۱۱۳-۱۱۵	۶۶۷	واحد	۱-۴۲-۷۷-۹۰
و					
۶۶۴	وابسته	۳۵	۶۶۸	والدین	۶۲
۶۶۵	واجب- التعمیل	۱۲۹	۶۶۹	وثایق	۸۶
۶۶۶	واحد	۶۲-۷۲-۸۵- ۱۱۸	۶۷۰	وجایب	۲۲-۴۹ و در فصل دوم
۶۶۷	واحد	۱-۴۲-۷۷-۹۰	۶۷۱	وحدت	۶-۵۹
۶۶۸	والدین	۶۲	۶۷۲	وخیم	۱۴۳
۶۶۹	وثایق	۸۶	۶۷۳	ورزشهای	۵۴
۶۷۰	وجایب	۲۲-۴۹ و در فصل دوم	۶۷۴	وزراء	۷۱-۷۳-۷۴-۷۷-
۱۵۴			ه		
۶۴۴	نصاب	۴۵-۳۵	۶۵۶	هجرت	۱۸
۶۴۵	نص	۷۶	۶۵۷	هجری شمسی	۱۸-۱۹
۶۴۶	نظارت	۵۸-۱۵۶-۱۵۷	۶۵۸	هزاره	۴
۶۴۷	نظام	۱۰-۸۳-۱۱۸-	۶۵۹	همجواری	۸
۶۴۸	نظریه	۱۴۹			
۶۴۹	نفوس	۱۰۱-۹۸			
۶۵۰	نقض	۸۳			
۶۵۱	نمایندگان	۴-۶۴-۸۴			
۶۵۲	نمایندگی	۴۱-۶۴-۸۱-۸۳			
۶۵۳	نورستانی	۴-۱۶			
۶۵۴	نوشته	۳۴			
۶۵۵	نصوص	۳۵-۱۱۹			

اشتراك سالانه

در مركز و ولايات : (۵۰۰) افغانى

برای متعلمين و محصلين با ارائه تصديق، نصف قيمت

خارج از کشور (۱۵۰) دالر امریکائی

قيمت اين شماره : (۱۵۰) افغانى

نمبر تيلفون : (۲۵۰۹۳)

تعداد طبع : (۲۱۰۲۰) جلد

**TRANSITIONAL ISLAMIC
STATE OF
AFGHANISTAN
MINISTRY OF JUSTICE**

**OFFICIAL
GAZETTE**

Extraordinary Issue

Constitution Of Afghanistan

Issue: No. 818

Date : January / 28 / 2004